

GURBANGULY
BERDIMUHAMEDOW

MERT YÍGITLER
GAÝRAT ÜÇİN
DOGULÝAR

**Türkmenistanyň Prezidenti
Gurbanguly BERDIMUHAMEDOW:**

*– Ösüšiň täze belentliklerine ynamly baryan
Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistan döwleti-
miziň esasy ulgamlarynyň biri bolan Türkmenista-
nyň İçeri işler edaralarynyň dürli ugurlarynda gul-
luk edýän işgärleriň her biri lebzi halallygy, kalby
päkligi, watansöyüjiligi, ugurtapyjylygy, başarny-
gy hem-de adamkärçiliği bilen hemmelere nusga
bolmalydyr.*

**GURBANGULY
BERDIMUHAMEDOW**

**MERT ÝIGITLER
GAÝRAT ÜÇİN
DOGULÝAR**

Aşgabat
Türkmen döwlet neşiryat gullugy
2017

UOK 355/359
B 50

Gurbanguly Berdimuhamedow.
B 50 Mert ýigitler gayrat üçin dogulýar. – A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2017.

Türkmenistanyň Prezidenti binýady berk döwletiň hemiše adalata, ynsansöýüjilige daýanýandygyny «Döwlet adam üçindir!» diýen sygary durmuşa giňden ornaşdyrmak bilen dabaralandyrdy. Hormatly Prezidentimiziň «Mert ýigitler gayrat üçin dogulýar» diýen täze kitabynda şol hakykat açylyp görkezilýär. Okyjy bu kitaby okap, mert pederleriň ýolunyň mynasyp dowam edýändiginiň anyk durmuş mysallary bilen tanyş bolar. Bu kitap jemgyyetiň iň kamil ýörelgeleri – adalata hem-de ynsanperwerlige ruhlandyrýan joşgunly, taryhy taýdan cuň mazmunly pikirlere baý bolup, okyjylaryň giň köpçüligine niýetlenendir.

TDKP № 218, 2017

KBK 68.49 (Tü)

© G. Berdimuhamedow, 2017.
© Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2017.

**TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI,
TÜRKMENISTANYŇ ÝARAGLY GÜÝCLERINIŇ
BELENT SERKERDEBAŞYSY GOŞUN GENERALY
GURBANGULY BERDIMUHAMEDOW**

TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET TUGRASY

TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET BAÝDAGY

TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET SENASY

Janym gurban saňa, erkana ýurdum,
Mert pederleň ruhy bardyr köňülde.
Bitarap, garaşsyz topragyň nurdur,
Baýdagыň belentdir dünýäň öňünde.

Gaytalama:

Halkyň guran Baky beýik binasy,
Berkarar döwletim, jigerim-janym.
Başlaryň täji sen, diller senasy,
Dünýä dursun, sen dur, Türkmenistanym!

Gardaşdyr tireler, amandyr iller,
Owal-ahyr birdir biziň ganymyz.
Harasatlar almaz, syndirmaz siller,
Nesiller dös gerip gorar şanymyz.

Gaytalama:

Halkyň guran Baky beýik binasy,
Berkarar döwletim, jigerim-janym.
Başlaryň täji sen, diller senasy,
Dünýä dursun, sen dur, Türkmenistanym!

DURMUŞYŇZ ASUDA BOLSUN!

Zeminiň yüzünde asuda durmuş höküm sürsün!

Asudalyk şeýle bir çuň düşünje, çünkü ol häzirki zamanyň parahatçylygy, Zeminde sagdyn ekologik ýagdayý gorap saklamak, ykdysady durnuklylygy gazar mak, ekstremistik howplara, terrorçylyga garşy göreşmek, milli demokratiýany kämilleşdirmek, halkara meseleleri babatda gaýragoýulmasız çözgüde gelmek ugrundaky işleri we şular bilen bagly beýleki köp wezipeleri öz içine alýar.

Häzirki günde döwletimiziň her bir raýaty, Türkmenistana gelýän myhmanlar üçin türkmen durmuşynyň asudalygy ünsden düşürlmesiz hem-de hemise goral-maly baýlygymyzdır. Dünýäniň asudalygy, ýurduň asudalygy, öý-ojagyň asudalygy, ine, şular türkmen maşgalasy, dünýäniň her bir ynsany üçinem iň eşretli ýasaýyşdır. Asudalyk hakyndaky pikir halk paýhasında müdimi ýasaýar. Habarlaşmagyň ilkinji alamatlarynyň arzuwlardan, ýagşy dileglerden başlanmagy hem türkmen maşgalasynyň üýtgewsiz edähedi bolup, asudalygyň gözbaşynyň şol arzuwlardadygyna ata-babadan bări gelýän ynamymyz synmaýar.

Häzirki döwürde eziz Diýarymyzyň obadyr şäherlerinde, ak merjene deňelýän döwrebap paýtagtymyz Aşgabatda gijeler hem, gündizler hem töweregini, daşky gurşawyň tebigy hem-de adam eli bilen döredilen gözelli-

gini isledigiňce synlamaga mümkünçilik bar. Şu rahatlyk, şu asudalyk jemgyýetçilik tertibiniň kämil ýagdaýyny aňladyp, mähriban Watanymyzda howpsuzlyk bilen bagly işleriň, şonuň bilen bir hatarda İçeri işler edaralarynyň düzümleriniň işleriniň sazlaşykly ýola goýlandygyny hem subut edýär diýip bellemek isleýärin. Sebäbi bu hakykatyň özi halkymyzyň asuda ýasaýşy, parahat geljegi, agzybirligi üçin jan çeken geçmiş gahrymanlarymyzyň, ynsanperwer ata-babalarymyzyň yhlasynyň gowuşmagydyr.

Ata-babalarymyzyň ýürek yhlasy döwletlilikdedir.

Bu günüki Garassyz, hemişelik Bitarap Diýarymyz ola-ryň hakydalarynda müdimilik orun alan ajaýyp durmuş hakyndaky düşunjäniň aýdyň durmuş beýanydyr. Eziz Watanymyzyň şu gününü pähimiňden geçirip, munuň şeýledigine göz ýetirýärsiň. Mukaddes Garaşszlygymyzyň manysy hem asuda durmuşmyzyň manysy bilen çuňlaşýar.

Asuda durmuş berkarar döwletli bolmakdan hem iňňän giň düşünjedir. Biziň döwletliligimiziň binýady berkden tutulandyr, çünkü bu diňe bir durmuş hal-ýagdaýyň, gün-güzeran derejäni gowulandyrmak däldir. Munda «mer-tebe» diýlen düýpli düşünje bardyr. Halkymyz elgarama bolman, öz rysgalyň özüň tapmagy, öni bilen, ynsanlyk borjy hasap edýär. Şonuň üçinem asyrlara nazar aýlaýarsyň welin, ata-babalarymyzyň her hili çylşyrymly ýagdaýlar-da hem güzeranyny aýlamagyň ýollaryny halal zähmetden gözländiklerine göz ýetirýärsiň. Kynçylyklar olary özleriniň

ynam-ygtykatlaryny, däp-dessurlaryny, edim-gyllymlaryny aýap saklap, özuniň azaby, pähimidir zehini, başarnygy bilen ümmülmez sähranyň, dag dereleriniň hakyky eýesi bolup, ynamly, belent ruhly ýaşamaga taplapdyr. Şeýlelikde, adam üçin iň bahasyz baýlyga – tebigata ýakyn bolup, adamyň mümkünçiliklerini giňeltmegiň, şony hem özünde ýaşatmagyň syrlaryny öwrenipdirler. Ine, owazasy dünýä dolan ahalteke bedewimiz, älemgoşar ýaly halymyz, göräýmäge juda ýonekeýje saz gurallarynda döredýän milli aýdym-sazlarymyz, geçmiş durmuşynyň anyk kadalaryny özünde beýan edýän halk döredijilik eserlerimiz hut şol aýratynlygyň netijesidir. Türkmen sazyny diňlän her bir adam türkmen topragynyň şol saza berýän güýjüne haýran galar. Çünkü bu ýerde älemgoşar ýaly aňyňda şekillenýän gözellik bilen aň-üşük, paýhas arkaly dura-barra hakydaňa ornaşyán gözellik hem ýaşaýar. Onuň hakyky durkuny duýup bilen, synlan adam ony soň esli wagtlap ýadyn-dan çykarmaz. Şular baradaky pikirlerimi men hemiše belleşdirip goýýaryn. Sebäbi öz Watanyň hakynda düýpli duýgyň bolmasa, Watanyň tutuş durky barasynda, onuň tikendir daşlary, çägesi hem akar bulaklary, bularyň barysy hakynda döredijilikli anyk işi kesgitlemek hem öz hakyky manysyna ýetip bilmeýär diýip pikir edýarin.

Biziň üçin esasy baýlyk ýurt asudalygymyzdyr. Ertirki gün Zeminiň geljeginiň eýeleri bolan ýaş nesillere tüsse-tozandan arassa parahat ýurdy, mal-mülki üpjün bolan

asuda durmuşy, kalbymyza entek çaga wagtlarymyzdan bări ornaşyp galan ýakymly hüwdüleri, aýdymalary, des-sanlary, ertekileri, asylly edim-gylymlary, milli medeniýetimiziň nusgasy bolan däp-dessurlarymyzy miras galdyrmaly. Yene-de sansyz köp zady, parç bolup oturan meýdanlary, daglary, çölleri, durnanyň gözü ýaly arassa suwy, howany, asla bizi gurşap alan ähli zatlary aýamagy, şeýdip, olara öwredýär. Munuň-da asyl sebäbi tebigata, ene-ata, zähmete, mähriban Watana söýgi ilki şol terbiýeden başlanýar. Şonuň esasynda hem adam özgeleriň ykbaly hakynda oýlanmagy öwrenýär, Zemini, asuda durmuşy goramagyň gymmatyna düşünýär.

Jemgyyetçilik düzgün-tertibini goramak diýmek juda giň manyny aňladýar.

Meniň bulary turuwbaşdan ýatlaýanlygym, «türkmençilik» diýen düýpli sünnañenilen ýörelge arkaly nähi-li amallaryň adamkärçiligi bezeýändigini, haýsylarynyň bolsa adamyň mertebesine laýyk gelmeýändigini bize çagalıykdan ündediler. Indi seredip oturýan welin, şol wagtlarda «türkmençilige gabat gelmeýän» hökmünde sargalan ýagdaýlara duçar bolmazlyk babatdaky kanunlaryň resmi kabul edilmegi bilen berkidelipdir.

Häzirki wagtda Diýarymyzyň tebigatyny gorap saklamak boýunça durmuşa geçirýän işlerimiz hem muny aýdyň subut edýär. Çünkü bular bir ýurduň çäginden çykyp, tutuş dünýäniň derejesinde sazlaşykly ýagdaýda çözülmeli me-

selelerdir. Şular hakynda aýdyp, iň abraýly halkara guramasy bolan BMG-niň çäginde alnyp barylýan halkara hyzmatdaşlyklarymyzyň geriminiň giňeýändigi bellenilmelidir. Men Türkmenistanyň howpsuzlygyny üpjün edýän edaralarynyň, has anygy, İçeri işler ulgamynyň öñündäki iň uly wezipe hem şulara aýdyň düşünmekdedir diýip, aýratyn nygtamakçy bolýaryn. Halkymyz ýaş nesilleri ýazylmadyk kanunlar esasynda halallyk hem-de günä işi etmezlik baradaky öwütler bilen terbiýeleýär. Taryhymyz bize şular bilen bagly rowaýatlary, parasatly aýtgylary sapak edip galdyrypdyr. Türkmen: «Aç başym – dynç gulagym» diýyändir. Bu sözün manysyny şeýle teswirlemek isleýärin. Her bir adamyň içinde öz «meni» bar. Şol «men» sähel nätaýyk hereket etseň, şony saňa duýdurýar. Şol hem rahatlygyň alýar. Türkmençilikde ýaşululara geňeş salnanda, olaryň «Göwnüne geňeş» ýa-da «Öz ýüregiňi diňle!» diýmekleri hem şonuň üçindir. Türkmen içindäki «menine» «ynsap» diýyär. Her bir amalyny ynsabyna laýyklap edýär. Özüne zelel geljegini, köp bähbidinden galjagyny bilse-de, galp işe ýüz urmaýar. Ynsap – ýasaýşyň ezeli kanunynyň ölçügi. Türkmençilikde baý bolsun, beg bolsun diýilmezden öniňcä, «Ynsaply bolsun!» diýilýär. Uly adam bir işi nälaýyk etse, oňa öwretmezden, käýinmezden öň «Ynsabyna guýulsyn!» diýilýär. Şol adalat terezisi dürs bolsun diýildigi bu! Ynsaply kişi jemgyýete görelde, onuň ady iliň içinde bellidir. Il ony mertebelär, geňeşdar hasap eder. Iň adalatly çözgüde gelinjek bolsa, oba içinden şolar

ýaly ynsaplylygy bilen ata-baba özünü tanadyp gelýän maşgalanyň ýaşulusyna maslahat salynýar. Ynsap ölçeginiň birligi duýguda, halk kimiň ynsaplydygyny, kime doly ynanyp boljakdygyny duýýar, aňýar, ony aýnada gören ýaly anyk edýär. Hut şeýle duýgy-terbiýe bilen kemala gelen nesilleriň durmuşda adamkärçilik ýörelgelerine berk ygrarly boljakdygyna men ynanýaryn.

Ýöne durmuş bir gämi, adamyň tebigaty hem dürli bolup, onuň şol ýoldaky ýüzüşleri birmeňzeş kabul etmejekdigi hem düşünüklidir. Durmuş tejribesini baýlaşdyrmak üçin häzirki wagtda baý mazmunly kitaplar has-da köp. Ýöne kitapda adamyň ähli ýagdaýyny doly suratlandyrmaň mümkün hem däldir. Sebäbi her adam hem açylmadyk dünýä, onuň özi tebigatyň gaýtalanmajak nusgasý diýmek isleýärin. Şonuň üçinem adamyň özi öz dünýäsini açyp, dünýäsine düşünmese, oňa nämäniň derwaýysdygyny öwrenmese, özge birine oňa ýol salgy bermek kyn düşer diýýärin. Nesilleriň borju adam tebigatynyň umumy kabul edilen we asyrlaryň dowamında kabul edilýän kanunlaryny geljekki nesillere geçirmekdedir. Ondan özüne esas alyp, her bir kişi soň özüne düşünmegi öwrenýär. Bulary nygtaýanlyggym, «Alym bolmak aňsat, adam bolmak kyn» diýen nakyla uýan pederlerimiziň bolandygy üçindir. Men munuň şeýledigini yzygiderli belleýärin. Sagdyn jemgyéti kemala getirmek babatda durmuşa geçirilýän işleriň wajypdygy şol zatlary hyýalyňa getirýär.

Halal, ynsaba togap edýän, zähmetsöyer, göwnaçyk, myhmana sahawatly halkymyzyň abadan ýasaýsy döwletimiziň syýasy-jemgyýetçilik ulgamlarynyň hemiše üns merkezinde bolmalydyr. Sebäbi halallyk, adalatlylyk diýmeginiň özi juda gymmatly düşünjedir. Halal, saýhally, edep-terbiýeli, zähmetsöyer adamlaryny jemgyýetde öz orunlaryny tapmagy iňňän wajypdyr.

Biz ýurdumyzyň döwrebap ilerlemelerini nazara almak bilen döwletimiziň kanunçylyk namalaryna degişli özgertmeleri girizmek barasynda Türkmenistanyň Mejlisiniň öñündäki wezipeleri kesgitleýäris. Jemgyýetde kanunçylyk düzgün-tertibiniň talabalaýyk berjaý edilmeği, raýatlaryň Türkmenistanyň Konstitusiýasından gelip çykýan erk-islegleriniň ýerine ýetirilmegi möhüm bolup durýar. Şular bilen baglylykda, Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň edaralary has uly jogapkärçilige eyedirler. Sebäbi il-ulus ilki öz jemgyýetçilik kanunu – türkmençilik ýörelgesi arkaly bolan hadysa babatda öz ynsap terezisinde saldarlap, soň netije çykarýar. Soňra resmi taýdan yylan edilen kanunu netije hem şony tassyklar. Şu düşünjeler esasynda hem jemgyýetimiziň agzybirligi has-da pugtalanyar diýip hasap edýärin. Il-ulsumyzyň arzuwy hem asudalyk, Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň düzümindäki gulluklaryň aladasы hem asudalyk. Olar asudalygyň goragynda durýarlar.

Bu gullugyň işiniň özüme has ýakyndygyny şu ýerde ýaňzytsam, dogry bolarmyka diýyärin. Men Türkmenistanyň İçeri işler edaralarynyň gullukçysynyň maşgalasynda terbiýelendim. Şu mazmuna ähmiýet berýänligim, Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň düzümleriniň işini has-da kämilleşdirmek babatdaky wezipelere ýardam bermek maksadym, olaryň işini sazlaşykly ugrukdymagyň möhümdigine bolan pugta ynamym bilen baglanyşyklydyr. Şol maşgalada terbiýelenmegim hem meni köp zatlarla borçly edýär diýip hasap edýärin. Sebäbi halkymyzda iň uly mertebelilik, ilhalar adam bolup ýetişmeklik öz ýakynlaryny ynamyny ödemekdedir. Soňra şol ynam bilen adamkärçiliğiň asylly ýörelgesi özleşdirilýär, daş-toweregiňe ýagşy täsir etjek işler durmuşa geçirilýär. Çagalykdan kakamyň: «Ýöräp baryp biljek ýeriňe hiç wagt ylgama» diýen sözlerini şu ýerde hem ýatlasym gelýär. Alňasap alyp biljek galaň ýok, esasy zat wagta many bermek, şöhratlylyk bilen abraýlylygyň çägini kesgitlemekde dir diýyärin. Ine, şol sözleriň manysy ýurdumyzyň düýpli esasly ösusleri arkaly hem açylýar. Ynsanlaryň ykbalyna biparh garamazlyk biziň maşgalamyzda adaty zada öwrüldi. Bu sözleri aýdýanlygym, elbetde, ilkinji gezek hem däl. Men her bir türkmen maşgalasynda öz öý-ojagyna, eneratasyna guwanjyň bolmagyny isleýärin. Öz halkymyzyň adamkärçilik mertebesi babatda ruhubelentligine hem ynanýaryn.

Nesillerimiz öz pederleriniň halallykdan galdyran binasyna buýsanmalydyr. Halallykdan galdyrylan binanyň düýbi iňňän berkdir. Oňa hiç bir gara güýç hem täsir edip bilmez. Her bir türkmen maşgalasynyň, dünýäde her bir ynsanyň hem halal, adalatly, ynsabyna laýyk ýaşaýandygyna ynanmagy gerekdir diýýärin. Dogrusy, «Meniň öz durmuşym bar, göwnüme gelenini edýärin» diýip ýaşamagyň şertli ýagdaýda dogrudygyny aýdaýyn. Sebäbi, eger jemgyýetçilik kanunyna laýyk gelýän bolsa, başgalaryň durmuşyna zeper ýetirmeyän bolsa, öz-özüňe näme derkardygyny has gowy bilip, hususy düzgün-tertibiňe laýyk hereket etmegem bolar. Her maşgalanyň, her bir ynsanyň öz şahsy düzgün-tertibi bardyr. Men köpçülige ýagşy görelde ýaýýan adamlar, maşgalalar dogrusunda aýdýaryn. Ýagşy terbiýeli, il-gününe ygrarly, ýiti zehinli, giň dünýägarayışly, kämil düşünjeli ogul-gyzlar diňe bir maşgalanyň däl, tutuş Watanymyzyň guwanjydyr. Olar ýurdumyzyň ylym-bilim hem-de terbiýeçilik edaralarynda, şonuň bilen hem jemgyyetiň iň kiçi ülşi bolan maşgalada berlen edep-tälimiň durnuklydygyny aýan edýär. Adam ýaşy näçe bolsa-da, özuniň ýaşlygynda alan terbiýesi, görüm-göreldesi, edep-ekramy esasynda özünü kämilleşdirýär. Ýaşlygynda, hususan-da çagalyk ýyllarynda maňzyňa guýlan edep zandyňa ornaýar. Soň durmuşda ol saňa hemiše uly işlere hyjuw berýär. «Şu wezipäni kakam nähili edip çözerdikä?» diýip oýlanýan halatlaryň hem

bolýar. «Bu mesele hakda ol ýeterlik bilermiň?» diýdigiň, eýyäm özüňe gównüýetijilik başlanýar diýip hasap edýärin.

Ýurdumyzda her ýyl Ýaşulularyň maslahaty geçirilýär. Döwletimiziň durmuşyndaky köpcülikleýin dabaralara hökman ýaşuly nesliň wekilleri gatnaşýarlar. Türkmenistanyň Ýaşulularynyň maslahatynda olar bilen önde duran wezipeler hakynda maslahatlaşýarys. Ýaşulular her bir işde bize pähimdar maslahatçy. Ulynyň sözüne sarpa goýmak, onuň pikirini diňlemek biziň milli terbiýämizde has güýçli hem bolsa ahmal.

Türkmen maşgalasynda ene-ata çagalaryny terbiýelemegi ilkinji borjy hasap edýärler. Irki döwürlerde türkmen döwletlerinde okatmak, tälîm öwretmek üçin ýörite atabegleriň bolandygy hakynda aýdylýar. Türkmen dessanlaryndan hem görnüşi ýaly, ene-ata perzendiniň terbiýesine gönüden-göni dahylly adamlar bolup, enekeler hem käbir halatlarda ýardam edipdirler. Perzende söz edebini, hereket edebini, kalp edebini öwretmek, ilkinji nobatda, ene-atanyň borjy bolup durýar. Magtymguly akyldar, ilki bilen, edep-terbiye, tälîm babatda öz atasyna minnetdar bolýar. Geçen asyrlarda ýaşan türkmen han-begleriniň durmuşy hakynda ýaşulular gürrüň berenlerinde, olaryň ene-ata-dan, soňra halypsnyderndan mynasyp terbiye alandygyny aýdardylar. Şu ýerde «Mertler Watany beýgeldýär» diýen kitabymda ýazan käbir setirlerimi ýatlamak isleýärin. Olarda Keýmir serdar barasynda aýdylýardy. Ýeri gelende

Keýmir serdaryň öz pähimi bilen halky kyn ýagdaýlardan alyp çykan ruhubelent watançy, iňňän ýiti paýhasly, akyllı il ýaşulusy bolandygyny bellesek, artykmaçlyk etmezmiň diýyärin. Onuň tamdyrtowy alyp gelýän pursadyny beýan edipdim. Serdaryň arkasyna tamdyrtowy alyp gelmegini, hocalygy üçin gydyrdanyp ýörmegi myhmany geňirgendirýär. Sonda Keýmir serdar oňa:

– Men ilimiň hany, serdary bolaýyn, öz öýümiň hemise hyzmatçysydyryny. Öz maşgalasynyň aladasyny etmeyänden iline serdar bolmaz – diýipdir.

Meniň özüme berlen terbiye, edep-ekram üçin ene-atama minnetdardygymy şu ýerde ýene-de aýdasym gelýär. Ene-atanyň sözi, ulularyň aýdany ýaşlar üçin mekdepdir. Ulynyň her bir sözi, hereketi ýaşlara nusga bolmalydyr.

Şular doğrusynda Türkmenistanyň İçeri işler ministliginiň gurluş düzümleriniň öňünde iňňän uly wezipe-ler bardyr. Beýle diýyänligimem, olaryň baş wezipesi düzgün bozulmalaryň, jenaýatyň ýüze çykmagyna ýol bermezlikdir. Olar jemgyýetçilik düzgün-tertibiniň kada-larynyň, Türkmenistanyň Konstitusiýasyndan gelip çykýan talaplaryň berjaý edilmeginde raýatlar, ýurdumyzyň myh-manlary üçin ugrukdyryjynyň hyzmatyny ýerine ýetirmeli-dirler. Şonuň üçinem bu ugurda iş alyp barýan gullukçalaryň, ýonekeý işgärleriň öz öňündäki anyk talaby aýdyň duýmaklary möhümdir. Olar jemgyýetçiliğin arasynda ýygy-ýygydan bolup, hakyky işiň mazmunynyň nämeler-

den ybaratdygyny, asyl maksadyň nämelerde jemlenendigi- ni raýatlara düşündirmelidirler. Olaryň, aýratyn-da ýaşlaryň mynasyp terbiýe almaklarynda, wagyz-nesihat çärelerinde ýardamçy bolmagy wajypdyr. Sagdyn bedenli, sagdyn ruhly ýaşlary kemala getirmekde olar hemiše görelde bolmalydyrlar. Çünkü fiziki taýdan taýýarlykly, halkymyzyň edep-terbiýä gezek gelendäki berk talaplaryndan habarly bolup, milli terbiýämizden gelip çykýan ýörelgeleriň hakyky kanunçylyk resminamalarynda ornunyň bardygyny hem ýakyndan duýmalydyrlar. Her bir durmuş hadysasyna şeýle nazar bilen garap, düýpli düşünmegi başarmalydyrlar. Ýurdumyzyň asuda durmuş olaryň hünär ussatlygyna, öz öňlerinde durýan wezipä nähili derejede düşünýändiklerine baglydyr.

Çaga ýalňyssa ýa hata iş etse, «Enem-atam näme diýer?» diýip howatyrlanýar, gaýga batýar. Soň ýetginjeklige ýetende adamda: «Il näme diýer?» diýen düşünje döreýär. Şol düşünje oňa oýlanyşykly durmuş ýagdaýyny alyp bar-maga itergi berýär. Özi esli ýaşap, agtyk-çowlukly bolan adamlaryň hem ene-atanyň aýtjak sözüne dykgat edýän-dikleri ýalňışmazlyk islegindendir. Üns edip görseňiz, biziň her birimizde-de şol häsiýet bardyr.

Häli-häzirlerem enem-atam bilen didarlaşmak, säher bilen olaryň hal-ahwalyны soraşmak edähedimi berk berjaý edýärin. Şolaryň ýürekden aýdan sargylary ýa-da arzuwlary ýaly mähirli söze dünýäde duşmajagymy-da

bilýärin. Yöne özume we özumiň neberäme halkymyň nazary bilen garaýaryn. Sebäbi aňyrsyna seredeniňde-de, halk, diňe halkyň özi biziň her birimize iň hakyky we adalatly bahá berýär.

Mähriban kyblamyň ömür ýoly – maňa nusgalyk ýol, onuň asyllı, beýik ahlak sypatlary meniň idealym, meniň durmuş uniwersitetim. Men şu durmuş ykrar etmelerimi il-ulsum bilen öň hem paýlaşypdym. Şolardan ýene-de birini ýatlaýyn: Meniň atam-enem öýümizde hemiše myhmansöýerlik ýagdaýynyň höküm sürmegini üpjün edýärdiler. Olar adamlar, dostlarymyz, garyndaşlarymyz bilen didarlaşmaga örän şatdylar we hemiše beýlekileriň kynçylykly meselelerini çözülmäge gatnaşýardylar.

Adama hemiše öwrenip gezmek laýykdyr. Durmuşyň manysy soralsa, men muňa «öwrenmekde» diýip jogap bererin. Ene-atadan, ýakynlaryňdan, obadaşlaryňdan, tanyş-bilişleriňden, işdeşleriňden, dostlaryňdan hemiše haýsydyr bir zady sapak edinip alýarsyň, olardan öwrenýärsiň. Olar bilen didarlaşmaga höwesekligiňem öwrenmäge tebigy islegiňdendir diýlip düşündirilse, dogry bolarmyka diýýärin. Mende ýaşlyk döwrümüzde şäheriň etegindäki obalara gezelenje gidýänligimiz, ol ýerdäki ýaşulularyň, dürli gylyk-häsiýetli, täsin ukyply adamlaryň nähili gyzykly söhbet edýändikleri hakynda ýakymly ýatlamalar bar. Häzire çenli durmuşyň sapagyny adamlardan öwrenip, maňa dürli derejedäki, her hili häsiýetli adamlaryň

«9 Aşgabat komissarlary» ýadygärliginiň
önünde düşürilen surat

haýsydyr bir ugurdañ peýdaly ündew edendiklerini, tym-sallar arkaly düşündirendiklerini minnetdarlyk bilen ýatlaýaryn. Sebäbi hem türkmen halkynda ulus-iliň bilen bir bitewi göwre bolmak ynamy berk ahyryny! «Ilim-günüm bolmasa, Aýym-günüm dogmasyn» diýilýändigine salgylanmagy halaýaryn. Eziz kyblam Mälikguly Berdimuhamedowyň İçeri işler ministrliginiň edaralarynda baý iş tejribesiniň bardygyny aýdanymda, men mähriban kakama guwanýaryn. Onuň henizem kábäm bilen il-ulsuň ýagşy dileginde bolup, jemgyýete nusga bolup ýörmegi meniň üçin taýsyz uly baýlyk! Men bu baýlygy örän ýokarda goýýaryn, mahlasy, kalbomyň ruhy joşguny şolaryň sag-gurgunlygyna hem bagly diýip aýtmak isleýärin. Bu nusgalyk ýoly men köp wagtlap öwrendim. Ýene-de anyklamaly maglumatlarym bardyr. Ýene-de öwrenerin, ýene-de olar hakynda ýazaryn, çünkü bu meniň perzentlik borjumdyr. Özüňdäki ýagşy görelräni ýaýmak, jemgyýete asylly ündewleri etmek borjy hem örän uludyr.

Türkmenistanyň İçeri işler edaralarynyň düzümünde işläñ, köpi gören gullukçynyň ömrüniň görelde alarlyk, çuňňur manyly pursatlaryna köp gezek shaýat bolandyggym sebäpli, men taryhyň peşgeş eden şol durmuş sahypalaryna ýaňadan göz gezdirmegi halaýaryn. Olaryň Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň şahsy düzüminiň ähli gullukçylary, hünärmelenleri, esgerleri üçin gymmatly sapak, durmuş tälimi boljakdygyna ynanýaryn.

«Abadançylyk» binasy

IŇ GYMMATLY MIRAS

Ir zamanlar bir adam dananyň ýanyna maslahata barypdyr.

– Dana, meniň ähli baýlygym bar. Okadym, her dürli tälimleri, hünärleri öwrendim. Ummasyz köp baýlyk top-ladym. Garaz, göwnümde arman galar ýaly bolmady. Indi özümden soňky nesillere iň gymmatly baýlygymy miras galdyrasym gelýär – diýipdir. Özuniň näçe hazyna, mal-mülk we başga-da nämeleri miras galdyrsa, islegini doly amal edip biljekdiginı ondan sorapdyr. Dana oňa perzendi hakynda sowal beripdir. Soňundanam:

– Dünýäde iň gymmatly baýlyk terbiýedir. Terbiye bilen galdyrylan baýlygyň bahasy ýokdur – diýipdir. Şondan soň ol adam dananyň özüne ähli ýaş nesilleriň geljekki ykbaly üçin her bir ynsanyň jogapkärçiligi duýmalydygy hakyn-da aýdandygyna düşünipdir. Galan ömrüni çagalary dürli ugurlardan terbiýelemeklige, olara hünär öwretmeklige, çagalar bilen dostlaşmaga bagışlapdyr. Şu mazmundaky tysallar bir ýa iki däldir. Olar köpdür. Halk paýhasynda nämäniň has derwaýsdygy hakyndaky tysallaryň iňňän köp sanlysy işlenilipdir. Adam ömri, durmuşyň manysy hakyndaky köptaraplaýyn düşunjeler umumadamzat mirasyny bezeýär.

Biz dünýä halklary bilen dostlukly gatnaşyklara ähmiyet bermek bilen, adamzat mirasynyň dürdäneleriniň

«Bitaraplyk» binasy

ynsanperwer pikirli islendik halk üçinem derwaýysdygyny nazara alýarys. Birleşen Milletler Guramasy bilen strategiki esasda, ýakyndan we köpugurly hyzmatdaşlyk etmegi Türkmenistanyň daşary syýasatynda ileri tutýandygymyz hem şu maksada aýratyn ähmiýet berýändigimizi aňladýar. Birleşen Milletler Guramasy dünýäde iň iri we abraýly halkara guramasy bolandygy üçin, häzirki zaman halkara gatnaşyklary ulgamynyň sazlaşykly işini üpjün etmäge gatnaşýar. Dünýäniň iň ileri tutulýan meseleleriniň syýasy, diplomatik ýollar we gepleşikler arkaly çözülmeginiň kepi-li bolup durýar. Dünýä halklary, ýurtlary we iri halkara guramalary bilen döwletimiziň hyzmatdaşlyk etmeginiň düýp manysy asuda durmuşyň kemala gelmegini gazanmakdan ybaratdyr. Şonuň üçinem biz gatnaşyklarymyza çuň many berýäris. Ylym-bilim, saglyk, medeniýet babatda barha rowaçlanýan halkara gatnaşyklarymyz sagdyn, ruhubelent jemgyyetiň kemala gelmegine ýardam edýär. Bularyň ähli-si-de asuda durmuşyň özenidir.

Jemgyyetiň ylym-bilim, saglyk, hünär kämilliği babat-daky kanuny erk-islegi pugta goralmalydyr. Döwlet syýasaty myzy «Döwlet adam üçindir!» diýen şygar esasynda durmuşa geçirip, asuda durmuşy bezeýän asylly ýörelgele-ri rowaçlandyrýarys.

Mähriban Diýarymyzdä raýatlarymyzyň demokratik bähbitlerini goramak, olaryň syýasy erk-ygtyýarlylgyny gazañmak halkara kanunçylygyny pugta nazara almak bi-

«Konstitusiya» binasy

len, Türkmenistanyň Konstitusiýasynda göz öňünde tutulandyr. Jemgyýetiň hakyky ýagdaýyny nazara almak bilen, döwrebap kanunçylyk esaslaryny yzygiderli berkitmek, Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistanyň Mejlisiniň esasy wezipeleriniň biri bolup durýar.

Türkmenistanyň raýatlary özleriniň kanuny ygtyýarlyklaryna hem-de borçlaryna gowy düşünýärler. Şol ygtyýarlyklar, borçlar bolsa jemgyýetiň sagdynlygynyň, adamlaryň bagtyýarlygynyň, iň esasan hem adalatyň, asudalygyň goragyna täsir edýändir. Her bir ynsanyň şu hakylaty duýup ýaşamagy, şol işlere dahillydygyna aň ýetirmegi durmuşa, ýaşaýşa bolan egsilmez uly hyjuwy döredýär.

Eziz Diýarymyz adalatyň dabarananýan ýurdudyr. Çünki dünýäde ençeme kuwwatly döwletleri guran ata-babalarymyz ýeňsiň adalatdadygyna, durmuşyň ähli üstünliginiň halal, ynsaply ýaşamakdadygyna pugta ynanypdyrlar. Şol ynamy hem nesilleriniň aňyna ornaşdyrypdyrlar. Oguz han, Görogly beg, Togrul beg, Çagry beg, Soltan Sanjar, Alp Arslan, Baýram han, Keýmir serdar, Nurberdi han ýaly beýik şahsyýetlerimiz, halk gahrymanlary hiç haçan ejize ganymlyk etmändirler. Beýik pederlerimiz durmuşda aýdyň maksat tutunyp, diňe şol maksada sary okgunly hereket edip, mydama ýeňiş gazanypdyrlar. Milletimiz il-halkyna halal, ynsaply ýaşamagyň nusgalyk ýolunu miras galdyran gahrymanlaryna guwanýar, olar hakydaky rowaýatlardan

2009-nyjy ýylyň 1-nji sentýabry. Gökdepe etrabynyň
Yzgant obasyndaky 27-nji orta mekdebiň açylyş dabarasy

durmuşyň ýazylmadyk kanunlarynyň sütünlerini goýýar. Olar tutuş adamzadyň, şol sanda türkmen il-ulsunyň buý-sanjydyr.

Halk gahrymanlarynyň atlaryny ebedileşdirmek bilen, biz halallyga, asudalyga, parahatçylyga, agzybirlige, ynsaply ýasaýşa dowamat berýäris diýip düşünýärin. Sebäbi biz jemgyýetimize halallyk, ynsaplylyk ýörelgelerini öz şahsy göreldesi bilen ündeýän raýatlarymyza aýratyn hormat-sarpa goýýarys. Yaş nesillere olardan nusga almagy, asyllý ýörelgelere ygrarly bolmagy ündeýäris.

Iňňän baý pedagogik mirasyň eýesi, çylşyrymlı döwürlerde halkyň aň-düşünjesini ýokarlandyrmak, bilim we terbiýeçilik edaralarynyň işiniň netijeliliginı gazar mak ugrünnda alada eden mugallym, 1941–1945-nji ýyllaryň ursunda jan aýaman, parahat ýasaýyş ugrünnda söweşen esger, atam Berdimuhamed Annaýew hakyndaky ýatlama ildeşlerimiziň arasynda ebedi ýasaýar. Gökdepe etrabynyň Yzgant obasynda bina edilen döwrebap 27-nji orta mekdep görnükli mugallymyň adyny göterýär. Mekdebiň taryhy-ülkäni öwreniş muzeyiniň baş eksponaty uly iliň sarpasyna eýe bolan gaýduwsyz esger, bilimleri yhlas bilen wagyz eden ajaýyp ynsan hakynda gyzykly gürrüň berýär. Mekdepde ilhalar mugallymyň heýkeli hem bar.

Ilkinji gezek atam Berdimuhamed Annaýewiň Yzgandyň mekdebindäki şol ýadygärligine gül desselerini

*2009-njy ýylyň 1-nji sentýabry. Gökdepe etrabynyň
Yzgant obasyndaky 27-nji orta mekdebiň açylyş dabarasy*

goýanymda, meniň şahsy durmuş menzillerim bilen bagly, ýaşlar bilen işleşen, talyplara tälîm beren döwürlerim ýadyma düşdi. Özümden talyplara hakyky döwrüň talaplaryna laýyklykda, soň durmuşda olara uly goltgy bolup biljek öwütleri, halypa tälimlerini berendigim hakynda soraýaryn. Ynsap bilen öz-özüm sowal-jogap alyşyaryn. Çünki munuň özi aýratyn bir üýtgeşik hadysa däldir, hakyky adam ilki ynsabyna geňeş salýar. Ynsap bilen edilen işin ýerine düşyändigine bolsa berk ynanýaryn.

Ýurdumyzyň İceri işler ministrliginiň edaralarynyň düzümünde diňe halal işleyän, watansöýüji, ýüregi bilen il-halkyna berlen, adalata dogry baha bermegi başarıyan hünärmenleriň, gullukçylaryň işlemelidigi hakynda oýlanýaryn. Bu ugurdan toplanan tejribäni hyálymda saldarlap görýarin, özümçe käbir bellikleri ertirki maksatnama hökmünde ýazyp goýýaryn. Kyblam Mälikguly Berdimuhamedow şu ulgamda köp ýyllar zähmet çekdi.

Ene-atanyň ganatynyň astynda ýaşalan ýaşlyk! Hemiše arkalysyň, hemiše göwün islegiň öňünden duýulýandyr. Käbäm bize nämäniň nädogrudygy, her bir amala aşyrylan amalyň üçin jogap bermelidigi hakynda öwüt edýärdi. Şonda ýagşy işin jogaby – üstünligiňde, ýalňyş hereketiň üçin bolsa durmuşyň özi hasabat soraýar diýip düşündirýärdi. Dünýäde hiç bir bihasap zadyň ýokdugyny nygtayardy.

Kyblamyň özünü alyp barşy agrasdy. Onuň hereketi oýlanyşyklydy, gepleýşi örän sypaýydy. Biziň bilen köp

Içerki gullugyň kapitany M. Berdimuhamedow. 1966 ý.

gepleşmezdi, ýöne aýdan sözi kesgitlidi. Yaşyň ulalyp, hakyky kämillige ýetişeniňden soň, diňe öz ýakynlaryň, ähli neberäň, obadaşlaryň, ildeşleriň üstünligine guwanyp, olaryň agzybirliginde, üstünliginde göwün diýen belentligiň duýup ýaşamagyň bagtyny hemmelere arzuw edýärin. Goý, nesillerimiz bizi hemiše guwandyrsynlar, olar yhlasymyza, aladamyzla laýyk perzentler bolup ýetişsinler! Şu arzuwym tutuş adamzada niyetlenilen arzuwdyr.

Türkmenistanyň Mejlisiniň Karary bilen, Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň 1001-nji harby bölümine eziz pederim Mälikguly Berdimuhamedowyň adynyň dakylmagyna ýurdumyzyň asudalygy, jemgyýetimiziň sagdynlygy üçin jan aýaman zähmet çeken, merdanalygy bilen il-halkymyzyň hakydasında galan, ilhalar raýatlarymyza jemgyýetçilik söygüsiniň uludygynyň subutnamasy hökmünde baha berýärin. Munuň özi, elbetde, merdanalaryň mertebesine mynasyp bolmak borjudyr. Bu bolsa, hem buýsançdyr, hem hemiše öwrenip, ruhy taýdan has-da baýlaşmaga, gaýrata galmaga irginsiz ymtylmakdyr. Türkmenistanyň Mejlisiniň şu dogrusynda kabul eden kararynda halkymyzyň gadymy ýörelgesi bolan ula hormat goýmak, halkymyzyň agzybirligini pugtalandyrmakda merdanalaryň baý tejribesini, asylly ýörelgelerini netijeli peýdalanmak, olaryň ýaş nesli watançylyk ruhunda terbiýelemekde durmuşa geçirýän işlerine hormat goýmak däbi hakynda aýdylýar. Mähriban kyblamyň her bir işiň

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky 1001-nji harby bölümi*

TÜRKMENISTANYŇ İÇERİ İ
MÄLİKGULY BERDIMUHAMMEDOW ADY

İŞLERİ MINİSTRİĞİNLİĞİ
YNDAKY 1001-NJI HARBY BÖLÜMİ

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky 1001-nji harby bolumi*

netijeli ugry babatdaky anyk pikirlerini ýygy-ýygydan ýat-laýaryn. Ilhalar adamlaryň tükeniksiz uly durmuş tejribesi jemgyýetiň ösüşiniň dürli ugurlarynda bize hemiše ýardam edýär.

Kakam özi hakynda gürrüň berip, şony hem ýaşlara nusga edýän adamlardan däl. Ol hemiše kiçigöwünlilik, saýhallylyk bilen dostlaşmagy başarıyar. Şeýdibem seniň dünýäne aralaşýar, ykbalyňda orun eýeleýär. Sypaýylyk bilen adamlara haýsydyr bir zady düşündirip, olaryň özüniň dogry pikirlenmegin üçin ýagdaý döretmegiň ugruny tapýar. Kakamyň şu häsiýetleri ata kesbine, gönüden-göni ýaşlar bilen işleşmeli bolan mugallymyçlyga oglanlykdan uly hormat goýandygynyň netjesi diýip pikir edýarin. «Döwlet guşy» romanymy okan adamlar onuň durmuş pursatlary bilen has ýakyndan hem tanyşdyrlar. Ýöne men özumiň gören, synlan zatlarymyň esasynda netije çykarýaryn. Şeýle adamlar hemiše özünü il-halkynyň öňünde borçly duýup, pikirlenip, döwletli çözgüt gözläp gezýärler. Bir özüniň, öý-ojagynyň asudalygy şol adamlara ýeterlik bolmaýar. Olar ili hakynda, hatda, döwletiň daşyndakylar hakynda hem pikir edýärler. Adamlara ýagşylyk etmek, il-halkyny begendirmek hakynda oýlanýarlar.

Kyblamyň durmuş menzilleriniň her pursady durmuş tälimi bolup hakydamda galypdyr. Heniz mekdep okuwçysyka, ol özünden kiçileri sowatly etmäge girişýär. Şol ýyllar bolsa, iňňän çylşyrymlydy. «Döwlet guşy» ro-

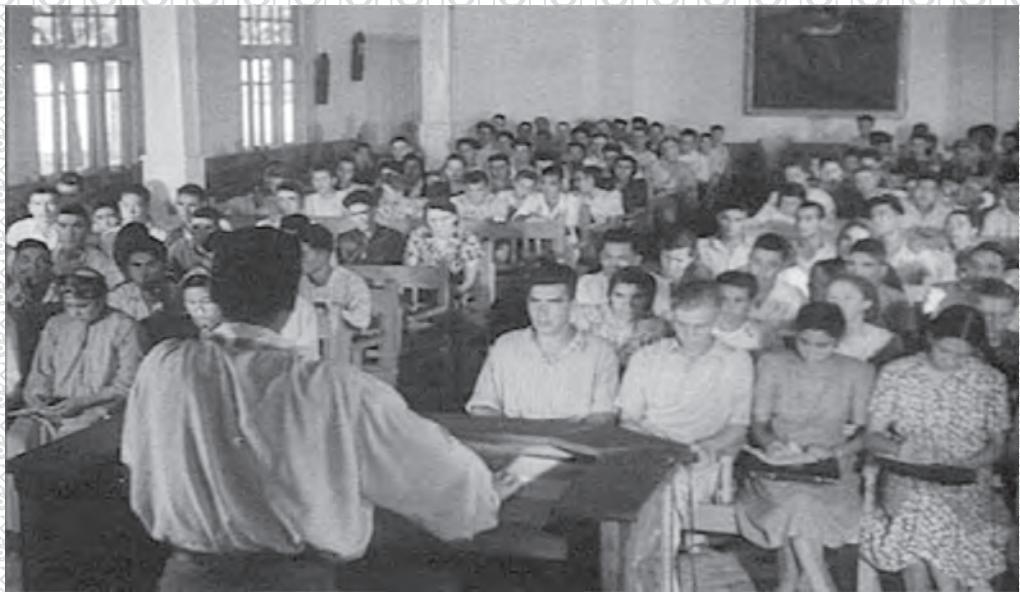
M. Berdimuhamedow gullukdaş dostony bilen

manymda gürrüň beren ahwallarymy göz öňüne getirenimde, hazır hem kalbyma ünji dolýar. Şol döwrüň hupbatlaryny başyndan geçiren adamlara nähili kyn düşdi, olaryň durmuşdaky ähli arzuwlary il-ulsuň geljegi barasynda boldy. Olaryň göwün islegi şol döwrüň ýüze çykaran hökmäny talaplaryna görä berjaý edildi. Zehinlerini, paýhaslaryny diňe şonuň üçinem bagış etdiler. Bu gün olaryň gadyry bilinmelidir. Olary aýamak, ýagşy göreldäniň nusgasyny ýaýmak ünsden düşürilmeli däldir.

Kakamyň zähmet ýoly mekdepde okaýan döwürlerinden, kitaphanaçylykdan başlanýar. Bu hem töänlik däl diýip hasap edýärin. Ýaş ýetginjegi bu mukaddes ojaga ylym-bilime söýgi, öwrenmäge bolan erjellik alyp gelendir.

Mähriban pederimiň kitaplar dünýäsine beletligi bizi käteler çykgyныз ýagdaýa salýardы. Соň-soňlar hem ol haýsy kitabı okandygyň bilen gyzyklanyp, şol hakyndaky anyk pikiriňi bilmek islegi bilen sowal beryärdi. Ol şeýle ýagdaýlarda hakyky talapkär mugallymdy, ýöne jogabyň mazmunynyň aýdyňlygyny, anyklygyny berk talap edende, ol kanuny borjuňı saňa aýan edýän ýaly görnerdi. Şonuň üçinem men mekdep okuwçysy wagtlarymda hem kitaphanamyzdan bir kitap aldygym, şol barada kakama pikirimi aýdýançam oýlanardym. Sebäbi ýazyjynyň eseriniň hem anyk maksady bolýar. Onuň käteler başga-başga ugurlarda açylýan halatlary hem bolýardy. Ýadyma düşyär, biziň

Hakyda janlanýan keşpler

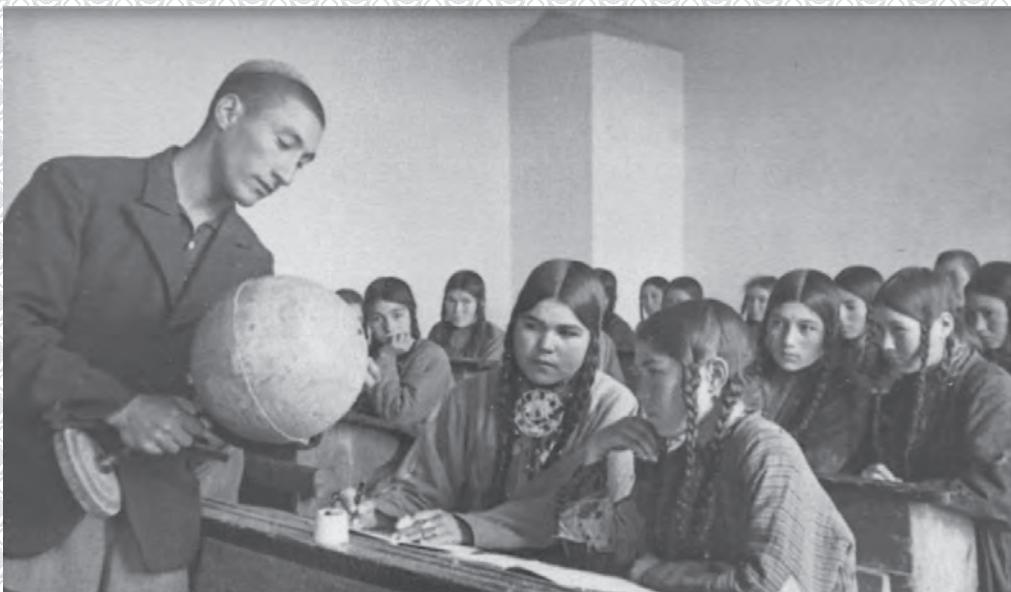

kitap hakynda gelen pikirimiz edebiýatçylaryň derňap ýazan işlerinde asla agzalmaýardy. Sonda kakam:

– Bu aýdýanylaryň dogry, eseriň şol tarapyny hem öwrenmeli. Ýazyjynyň artykmaçlygyny tapmak kyndyr – diýipdi.

Kakam bilen dünýäniň nusgawy edebiýatlarynyň söhbetini etmek has-da gyzyklydy. Magtymgulyny kakam köp okaýardy. Şahyryň, çagalygyndan aňyna ornan, uruş döwründe obadaşlaryna okap beren goşgularyny okaýarka, olar barada eşiden rowaýatlaryny, obadaşlary bilen bagly wakalary hem köp ýatlaýardy. Şol pursatlar örän ýakymlylygy bilen hakydama ebedilik ýazyldy. Ol wagtlar men goşgynyň, rowaýatlaryň, ýatlamalaryň utgaşdyrylyp aýdylmagyna o diýen ähmiýet hem bermezdim. Görüp otursam, milli edebiýata hakyky geregiçe düşünjek bolsaň, ilki halk paýhasyna, halk döredijilik mirasymyza daýanmaly eken.

1945-nji ýylyň baharynda Berdimuhamed Annaýew Tejen derýasynyň sebitlerinden öz dogduk obasyna dolanýar. Onuň Tejen topragynda 1941–1945-nji ýyllaryň urşundan hem öň, obadaşlary bilen agzybirlikde ýowar edip, bina eden mekdebinde şondan soň, gör, näçe nesiller tapgyrma-tapgyr okap, bilim alandyr. Iliniň asgyn ýerinde arka duran pederimiň asylly göreledesine eýerip, kemala gelen oglanlar, gyzlar halk merdanalaryny hiç unutmaýarlar.

Ululyga çenli ömür menzilleri

Uruş ýyllarynda ýazylan goşgy

Köp ekeliň dänäni!

Kolhozçylar, bar gulyjümiz sarp edip,
Gowy işläp, köp ekeliň dänäni!
Yerlernizi sürüp, çöplerin çapyp,
Zarply işläp, köp ekeliň dänäni!

Agronomiýa usuly bilen tohum sepeliň
Gerek bolan dökünleri dökelien;
Güýzliük, ýazlygy öz wagtynda ekeliň,
Ýaryş gurap, köp ekeliň dänäni!

Ekine zyýanly çöpleri çapalyň!
Işıň hilini gowy edeliň;
Duşmanyň depesinden uralyň!
Yeňis üçin köp ekeliň dänäni!

Bugdaydan bol hasyl almagy üçin,
Açlyk belasyndan dynmagy üçin,
Duşman depesinden inmegi üçin,
Gaýrat edip, köp ekeliň dänäni!

MÄLIKGULY BERDIMUHAMEDOW

Mälikguly Berdimuhamedowýn hala čitilen goşgusy

Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar

Barça ýürek Watan bilen baglydyr,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.
Watan ýarasynда jiger daglydyr,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.

Mertlik-merdanalyk dünýäň gözbaşy,
Bedew atdyr goç ýigitleň ýoldaşy.
Merdiň depesine gonar bagt guşy,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.

Mertleriň ýolunda duşman eglenmez,
Ýagy gaçar, soňky puşman eglenmez.
Ýeňiş bilen geler urşa gidenler,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.

Aslymy yzlasam, mertdir pederim,
Şu toprak hakdadır beýik eserim.
Şu Watany söýüp-söýüp öterin,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.

Geljege ynam bar mekdep jaňynda,
Durmuşa söýgi bar kalbyň ýaňynda.
Watan bolmaz şu Watanyň deňinde,
Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar.

Çagalygyň süýji ýatlamalary

Gökdepe etrabynyň I Birleşik obasyndaky 16-njy orta mekdepde kakam orta bilim alýar. Şondan soň kakama Gökdepe etrabynyň II Birleşik obasyndaky 7-nji ýediýyllyk mekdepde türkmen dili we edebiýaty mugallymynyň wezipesi ynanylýar. Harby gulluga çagyrylýanca, bu mekdebiň müdiriniň okuwe terbiyeçilik işleri boýunça orunbasarlygyna çenli tejribesini ýokarlandyrypdy. 1952-nji ýylyň baharyndan Türküstan harby okrugynda ýerleşen 1250-nji Gyzyl baydakly dag-atyjylyk polkunda rýadowoý esger bolup gulluk etdi. Şol ýerde hem kakamy Özbegistan SSR-niň Çyrçyk şäherindäki kiçi leýtenantlar taýýarlanylýan iki ýylllyk okuwa iberýärler. Ine, serkerdelik basgaçaklarynyň ilkinjisi! Wzwod serkerdesi bolup, 1954-nji ýylyň güýzünde gullukdan dolanyp gelýär.

Gökdepe etrabynyň Babarap obasyna gelip, 13-nji orta mekdepde okuwçylaryň bedenterbiye hem-de harby taýýarlygyna ýolbaşçylyk edendigini kakam käteler ýatlardy. Fiziki kämilleşmegiň tärlerini düşündirýärdi. Her günüki endik edinilen hereketi yzygiderli gaýtalamagyň bedeniň agzalarynyň ösüşine täsir edýändigini öwrederdi. Lukmançylyk kesbini saýlap almagymda şol söhbetleriň ornunyň uludygyny belläsim gelýär. Ruhý sagdynlygyň gözbaşy täsirli söhbetlerde hem-de kitaplarda diýip hasap edýärin. Fiziki sagdynlyk bolsa, hereketiň kadaly ýagdayda guralmagy bilen baglanyşklydyr. Adamlaryň hem ruhy, hem beden sagdynlygy – lukmanyň öz işini talaba-

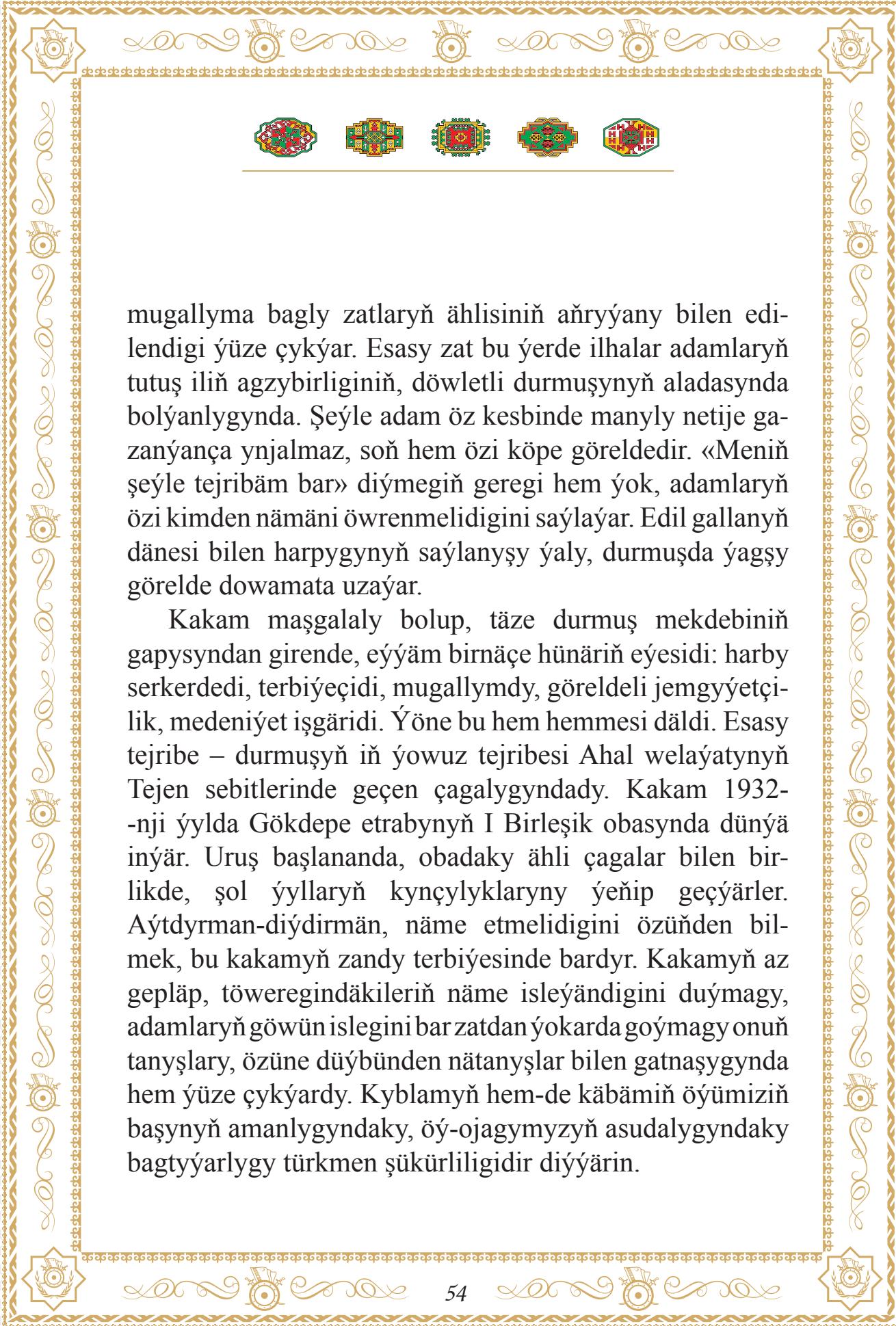
M. Berdimuhamedow (çepde) gullukdaş ildeşleri – Bayram Gulnyýazow (ortada) we Daňatar Magtymow bilen. 1952 ý.

laýyk ýola goýyandygynyň netisi. Maşgalamyzda ruhy baýlygyň çeşmesi bolan kitaplara söýgi höküm sürýärdi, meniň ýakynlarym fiziki taýdan gujurly bolmagy öz zähmetsöýerlikleri, erjellikleri bilen görkezerdiler.

Köpcülik bilen işlemegiň nusgasyny, jemgyýetçilik bähbidini ileri tutmagy durmuş irginsiz öwredýär. Kakamyň terjimehalynda jemgyýetçilik guramalary bilen bagly ýazgylar hem bar. Gökdepe etrabynyň şol wagtky ýaşlar guramasynnda mekdep okuwçylary bilen iş alyp barmak boýunça bölümde kakam uzak işlemän, Babarap obasyndaky mekdebe işe gelýär. Ýöne şol döwrüň özi durmuşyň indiki kämillik basgançagy üçin ýeterlik tejribe bolandyr diýyärin. Gökdepe etrabynyň 13-nji orta mekdebinde ellinji ýyllaryň aýaklarynda okan mekdep okuwçylary öz talapkär, ýokary düşünjeli, sypaýy, medeniýetli, hemiše çagalaryň tarapynda durýan, olaryň pikirini diňleýän mugallymlarynyň, durmuş halypalarynyň söhbetterini häli-häzirlerem ýatlaýarlar.

Mugallymçylyk juda gowy kär, ýone onuň jogapkärçiliği ähli zatdan hem ýokarydyr. Nesillerini döwrebap terbiýeläp, il hataryna goşmak her bir ene-atanyň ömrüniň tutuş dowamydaky aladasydyr. Mugallym özgeleriň perzentleriniň terbiýesine dahilly bolup, olaryň soň durmuş ýolunda hem sähel ýalňyşan pursadynda, şol döwürde ýeterlik işlemändirin diýip, özünü günäli saýýar. Meselä birtaraplaýyn çemeleşmän, ony içgin öwrenseň welin,

mugallyma bagly zatlaryň ählisiniň aňryýany bilen edi-lendigi ýuze çykýar. Esasy zat bu ýerde ilhalar adamlaryň tutuş iliň agzybirliginiň, döwletli durmuşynyň aladasynda bolýanlygynda. Şeýle adam öz kesbinde manyly netije ga-zanýança ynjalma, soň hem özi köpe göreldedir. «Meniň şeýle tejribäm bar» diýmegin geregi hem ýok, adamlaryň özi kimden nämäni öwrenmelidigini saýlaýar. Edil gallanyň dänesi bilen harpygynyň saýlanyşy ýaly, durmuşda ýagşy görelde dowamata uzaýar.

Kakam maşgalaly bolup, täze durmuş mekdebiniň gapysyndan girende, eýýäm birnäçe hünäriň eýesidi: harby serkerdedi, terbiýeçidi, mugallymdy, göreldeli jemgyýetçi-lik, medeniýet işgäridi. Ýöne bu hem hemmesi däldi. Esasy tejribe – durmuşyň iň ýowuz tejribesi Ahal welaýatynyň Tejen sebitlerinde geçen çagalygyndady. Kakam 1932-nji ýylda Gökdepe etrabynnyň I Birleşik obasynda dünýä inýär. Uruş başlananda, obadaky ähli çagalar bilen birlikde, şol ýyllaryň kynçylyklaryny ýeňip geçýärler. Aýtdyrman-diýdirmän, näme etmelidigini özüňden bilmek, bu kakamyň zandy terbiýesinde bardyr. Kakamyň az gepläp, töweregindäkileriň näme isleýändigini duýmagy, adamlaryň göwün islegini bar zatdan ýokarda goýmagy onuň tanyşlary, özüne düýbünden nätanyşlar bilen gatnaşygynda hem ýuze çykýardy. Kyblamyň hem-de käbämiň öýümiziň başynyň amanlygyndaky, öý-ojagymyzyň asudalygyndaky bagtyýarlygy türkmen şükürlilikidir diýýarin.

Ruhubelentlige çagyryşy dürli ýagdaýda beýan edip bolalar. Ykbalyň kyn pursatlarynda asgynlaman, geljege dogry seredip bilmek üçin ruhuň belent bolmaly. Agyr külpetli uruş ýyllarynda zähmetiň ornunyň wajypdygyna düşünen adamlar, ýaşlar, birek-birek bilen ýeňše bolan ynamyň ruhunda jebisleşmelidiklerini hem duýýardylar. Uruş meýdanynda söwesýän kakalaryna, agalaryna olar çagalyk oýunlarynda duşmany ýeňip, duýgudaşlyk edýärdiler. Mahlasy, hemme duýgy, pikir, aň – urşuň garşysynady. Şol ýyllarda döwrüň syýasy-jemgyyetçilik pikiri Watançylyk terbiýesi bilen dem alýardy. Uruş zerarly obalaryň başyna inýän gahatçylygы ýeňmek üçin, adamlar ekin meýdanylarynda gyzgalaňly işleyärdiler. Etrap, welaýat, merkezi gazet-žurnallarda il-ulsy merdanalyga çagyrýan, ruhubelent goşgular, makalalar, çagyryşlar ýygy-ýygydan çap edilýärdi. Ýeri gelende, ir döwürlerde Türkmenistan Saglygy goraýyş Halk komissarlygynyň, Türkmenistanyň Medisina institutynyň, Saglygy goraýyş Halk komissarlygynyň ylmy-barlag institutynyň we Türkmenistan ylmy-medisina jemgyyetiniň garamagynda 1934-nji ýylyň başlarynda täze žurnalnyň çap edilendigini hem bellemekçi bolýaryn. Soň uruş ýyllarynda metbugat neşirleri yzygiderli çap edilmese hem, olary mümkün boldugyndan ilata ýetirmäge synanyşyk edilipdir. Olarda durmuşyň ruhubelentlikde dowam edýändigi, az wagtlyk kynçylyklaryň taryhy tejribe bolup galjakdygy ynamly nygtalypdyr. Şygyrlar bolsa, Watan bilen köňlüň birliginiň mukamy bolup, adamlaryň ýüreginde orun alypdyr.

*Içerki gullugyň mayory
M. Berdimuhamedow. 1970 ý.*

Uruş ýyllaryna düşdi ykbalym

Diňe uruş! Uruş girýär düýşüme,
Ör-boýuna galýar Watan goragy.
Är ýigitleň güýç goşular güýjüne,
«Watan!» diýip urýar esger ýüregi.

Göge galýar därieriň tüssesi,
Ýaraly dünýäniň ahy-nalasy.
Weýrançylyk ýowuz urşuň hikmeti,
Döşün oka tutýar merdiň balasy.

Mertler gitdi. Peder gitdi söweše,
Ýola bakýar urşuň yzynda galan.
Watan jigere deň. Deňdir göreje,
Uruş ynsanyýete, gör, neneň talaň!

Diňe uruş! Uruş girýär düýşüme,
Sebäp Günbatarda därierler ýanýar.
Ýürek sesin goşýar Watan güýjüne,
Halk Watana, Watan halka daýanýar!

Uruş ýyllaryna düşdi ykbalym,
Ýeňiş ähli ýaralara lukmandyr.
Eý, Biribar, gora halkyň yhlasyn,
Watan üçin diňe Ýeňiş hökmandyr!

ТУРКМЕНИСТАН ССР
МАГАРЫФ МИНИСТРЛIGИ

ЕТИШЕНЛИК АТТЕСТАТЫ

Шу аттестат 1952-йылдың обучение айында дугулан Бердемчиу-халимов Мамытбай берилди. Ол Моск. физмат. обл. Тюменская обл. 1 Биргеше оба № 16 орта мектебине 1940-жылда тири ие бу мектебин долы курсыны түшсөн, отлично зәделлік билен предметтер боюнча ашақдақы билимлер ез болды:

Түркмен дилиндін	<u>4 (дорт)</u>	СССР шарықындан	<u>4 (дорт)</u>
Түркмен әдебиятындан	<u>5 (беш)</u>	Умуми шарықдан	<u>5 (беш)</u>
Рус дилиндін	<u>4 (чотыр)</u>	СССР конституциясындан	<u>5 (беш)</u>
Рус әдебиятындан	<u>4 (дорт)</u>	Жүграfiядан	<u>5 (беш)</u>
Алгебрадан	<u>3 (үч)</u>	Физикадан	<u>4 (дорт)</u>
Геометриядан	<u>3 (үч)</u>	Астрономиядан	<u>3 (үч)</u>
Тригонометриядан	<u>3 (үч)</u>	Химиядан	<u>3 (үч)</u>
Табигаттан	<u>5 (беш)</u>	Дашары жорға дилиндін	—

Шу аттестат өз әсесине ССР Союзының ёкары окув жайларына гирек хукуктыны берійер.

23. IV - 1950 жылда берилди.

Мектеп директоры

Мурзак

Атасуей

- Мугалымдар: 1. Ахметжан
2. Абубекер
3. К. Асанов
4. Жанибек

№ 002090

Ýetginjek oglanyň kalbynda dörän goşgy setirleri köp oýlandyrýar. Şondan hem ýüregiň bahar joşgunyndan hem-de Watanyň jigerindäki ýara melhem bolmagyň derwaýsdygyndan dörän şygryň aratapawudy görünýär. Beýle şygry döretmegiň güýji ilhalarlyk häsiýetinde bar. Adam erjel bolsa, pähim-paýhasy bilen beýgelende ir kämil çykýar. Şonuň üçinem il-halkymyzda: «Akyl ýaşda däl, başdadyr» diýilýär.

Kakamyň Türkmenistanyň İçeri işler edaralarynyň hatarýndaky zähmet ýoly 1958-nji ýylyň awgust aýyndan başlanýar. Köpugurly terbiýeçilik, guramaçylyk işi bilen bir hatarda, dil we edebiýat, syýasaty öwreniş, taryh we ylymlaryň beýleki ugurlary babatdaky toplanan tejribe – özüne ynamlylygyň binýady. Kakamyň özuniň dürli döwlet edaralarynda işlän ýyllaryndan söz açyp, özuniň ýeňip geçmeli bolan kynçylyklaryny gürرүň bermegini näler isleyärdim. Kakam bize geplemän, ümi bilen pikirini düşündirýärdi.

Gullukdan pursatlar

M. Berdimuhamedow gullukdaş dosty bilen

Türkmenistanyň Prezidenti, Türkmenistanyň Ýaragly Güýçleriniň Belent Serkerdebasysy, bu düşünjelerde nähili uly gaýratyň, zehiniň, pähimiň, ugurtapyjylygyň birleşen-digi oýlandyrman durmaýar. Halkyň ykbalyny gerdenine alan gahrymanlaryň ömür menzillerinden käbir pursatlary, olar hakyndaky rowaýatlary, anyk taryhy maglumatlary öwrenmegi yzygiderli dowam edýärin. Men öz halkymyň asuda hem-de eşretli durmuşynyň ebedi bolmagy üçin, ähli gujur-gaýratymy gaýgyrmajakdygym barasyndaky pikiri hemiše aňymda aýlaýaryn. Durmuşda öz-özüne talapkär adam her bir pursatdan hem many almagy başarmalydyr diýýärin. Onda-da perzent üçin öz ýakynlarynyň ömür ýoly hemiše görelde bolýar. Türkmençilikde islendik waka hakynda hem, begenmeli ýerinde-de, aglabá ýagdaýda gynanmaly ýerinde hem: «Bähbit bolsun!» diýen ýörelge bardyr. Munuň özi her bir işiň ahyrynyň bähbide ýorul-magyny aňladýar, ýöne meniň pikirimçe, munda her bir pursat, eger şonda seniň hataň görünýän bolsa-da ondan tälim almalydygyny aňladýar. «Bähbit» hem şol tälimde, durmuşyň beren sapagynda. Durmuşda ata-babalarymyzyň şowsuzlygy hem «bähbide ýormak» barasyndaky pikiri öwrenmegi ündeýän tysaldyr. Bu öwrenmegiň, bilmegiň soňlanmaýanlygydyr.

Kakamyň Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Jezalary ýerine ýetirmek müdirliginiň düzümünde işlän

*Okuw ýygnanyşygyndan soň düşürilen surat
(ikinji hatarda çepden altynjy kapitan M. Berdimuhamedow)*

ýyllarynda ömür menzilleriniň gymmatly sapaklary bir zynjyra düzüldi. Bu gulluk has jogapkärçilikli bolup, diňe bir ugurdan däl, eýsem, hemmetaraplaýyn ylym-bilimiňi, başarjaňlygyň, häsiýetiňi-de taplaýardy.

Ilçilikde: «Pylany şol ýerden döwlet tapdy» diýilýändir. «Döwlet» – ummasyz uly, tükenmez hazyna däl, onuň özi ruhy hem-de maddy sazlaşygyň netijesinden döreýän düşünjedir. Men ýazan kitaplarym arkaly il-halkym bilen söhbetdeşlikde, şu pikire öň hem salgylanypdym. Biziň maşgalamyzyň döwleti, kakamyň hem nygtaýsy ýaly, il ynamyny ödemegimizdedir. Iliň ynamyny ödäp, oña anyk işler bilen jogap beren ýagdaýynda, adam öz ömründen hem hemiše razy bolýandyr.

Kakam bu gullukda çärýek asyrdan hem köp ýyllap işläpdir. Onuň hünär taýýarlygyny ýokarlandyrmağa bagış eden ýyllary meniň ýadyma düşerden has ir. Kakamyň kitap, gazet-žurnal okamaga köp güýmenýändigini bilýarin. Ol meniň hyýalymda hemiše iş stolunyň başyna geçip, dümtünip oturan keşpde janlanýar. Çagakak biz onuň daşyna üýşüp, köp sowal bererdik. Kakam sabyrlylyk bilen bize düşündirmäge başlaýardy welin, mähriban kábämiz kakamyzyň işinden ünsuni bölmeli däldigini tabşyrýardy. Biz mekdepden gelip, öý işlerimize, kakam hem özünüň nobatdaky iş gününe taýýarlyk görýärdik. Kakamyňky ýaly kitaby söýmek, dünýäni unudyp kitap okamak, işiňe

СЛУЖЕБНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

На слушателя школы мл. лейтенанта
БЕРДИМУХОМЕДОВА Маликкули

Мл. лейтенант БЕРДИМУХОМЕДОВ М. за время учёбы в школе к занятиям относился прилежно. Много прилагал усилий при самостоятельной работе над программным материалом и заметно повысил свои знания по общественным, специальным, юридическим и военным дисциплинам. Учебную программу усвоил на хорошо.

В вопросах внешней политики СССР ориентируется.

Опыт работы в ИТУ МВД имеет небольшой и поэтому полученные знания в школе помогут ему на практической работе в местах заключения.

К несению службы внутреннего наряда относился добросовестно. В общественной жизни школы принимал активное участие.

Лично дисциплинирован. Выдержан. В коллективе с товарищами уживчив. На замечания старших реагирует правильно.

За добросовестное отношение к учёбе, примерную дисциплину и активное участие в общественной жизни школы объявлена благодарность в приказе по школе.

ВЫВОД: Занимаемой должности соответствует.

И.О. КОМАНДИРА ДИВИЗИОНА
МАЙОР *тхасар* (БИСАРОВ)

ЗАМ. НАЧ. ШКОЛЫ ПО ПОЛИТИЧЕСТИ
МАЙОР *д. а. миленников* (МИЛЕННИКОВ)

"СОГЛАСЕН" НАЧАЛЬНИК РЯЗАНСКОЙ ШКОЛЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НАЧСОСТАВА МВД СССР
ПОЛКОВНИК *Ольхинский* (ЗЕМЛЯНОВ)

"14" сентября 1959г.

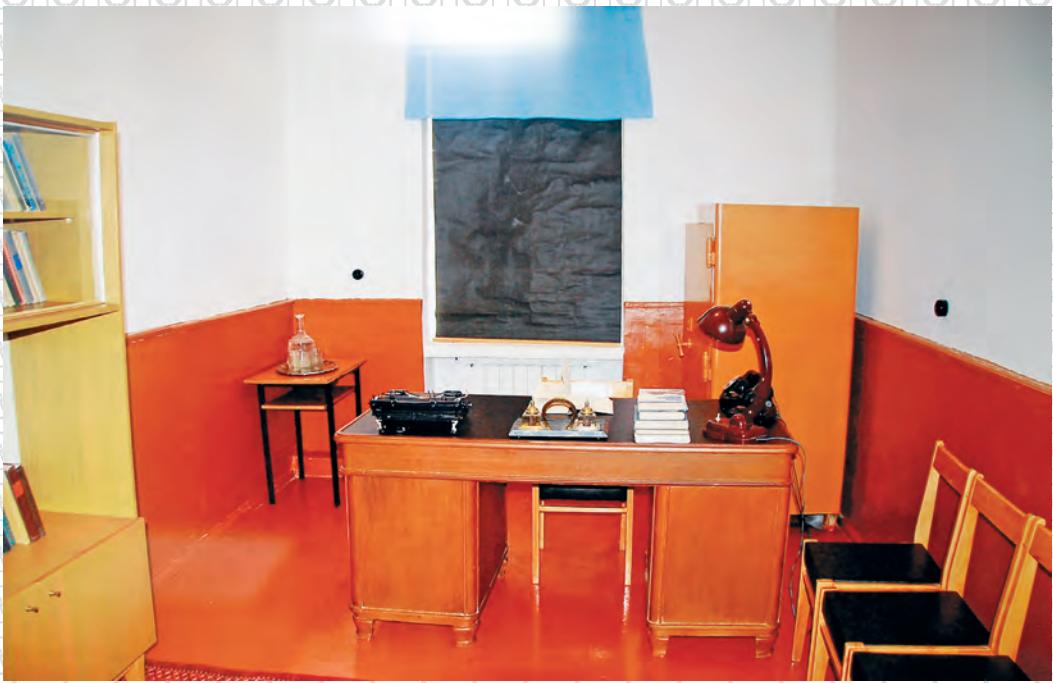
Rýazanyň SSSR IIM-niň harby ýolbaşçylar düzümini kämilleşdiriş
mekdebiniň diňleyjisi, kiçi leýtenant Mälikguly Berdimuhamedowa
berlen gulluk häsiýetnamasy. 14.09.1959 ý.

gümra bolmak biziň üçin şol wagtlar elýetmez menzil ýaly görünüärdi. Mähriban käbäm bilen kyblamyň öz aralarynda durmuşyň dürli meseleleri babatda pikir alyşmaklarynyň şayady bolmak biz üçin iňnän gyzyklydy. Şeýle gyzykly söhbetdeşlige, işbaşarjaňlyga barymyz höwes edýärdik.

Türkmen zenanlarynyň bir täsin tarapy bar: ol hem olaryň doǵa zehnliliklerinde! Agaýunusyň Görogla geňesdar bolmagy şunuň asylky nusgalygy diýýärin. Şunuň dogrusynda «Arşyň nepisligi» atly kitabymda hem ýazypdym. Zenan maşgalalar, ata-babalarymyzyň sözü bilen aýtsak, «dört tărimden başga ýeri» gören hem däldir. Yöne han-beglere, gahryman batyrlara öz maslahatlary bilen kömek edýärler. Mähriban käbämiň hemiše el işine gümra bolup oturýandygy göz öňüme gelýär. Yöne maşgalamyzyň meselesine gezek gelende, onuň kyblam bilen maslahatlaşyp, ony hemiše goldaýandygyna düşünýärdim. Halkymyzda şunuň üçinem: «Biribar deň etmän, duş etmez» diýilýär. Maşgalada şol deňlik saklanýar, birek-biregiň sylaşygynyň esasynda agzybir durmuş gazanylýar. Sebäbi özara öwrenmek düşünjesi esasynda hereket edilýär. Şeýdibem maşgalanyň umumy zehin, ylym-bilim, pähim-paýhas, ukypliylyk derejesi ýokarlanýar. Jemgyyetde-de şeýle gatnaşykda ösüş bolýar.

Ine, 1959-njy ýylda şol wagtky SSSR İçeri işler ministrliginiň ýolbaşçylar düzüminiň Rýazandaky (Russiya

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň iş otagy*

*M. Berdimuhamedowyň iş otagynda
ulanan hat-ýazuw esbaplary*

Federasiýasy) kämilleşdiriş mekdebinden berlen, kaka-ma degişli resminamalara göz aýlaýaryn. Bu mekdebiň ýolbaşçylygynyň gol çeken gulluk häsiýetnamasy juda yh-laslylyk bilen ýazylypdyr. Gullukçynyň okuw düzgün-ter-tibini berjaý edişi, aýry-aýry ugurlarda özbaşdak işlemek başarnygy, jemgyýetçilik, hukuk, harby we ýörite dersler boýunça öz hünärini ep-esli artdyrýandygy hakynda belle-nip geçilýär. Şol häsiýetnamadan hem kakamyň talapkärli-gini görmek bolýar. Muny resminamany okan her bir adam hem duýýar. Kakam öz öňüňdäki borjy ýöne ýerine ýetir-mek bilen çäklenmegi göwnüne laýyk görmeýär. Her bir amala ýüregiň bilen ýapyşmagy, el ujundan däl-de, hakyky yhlasyň bilen berilmegi ündeýär. Şonuň üçinem ikinji derejeli diýlen düşünje babatda köp oýlanýar. Sebäbi bir işiň başyna bardyňmy, ony ikinji, üçünji... orunda goýup bolmajakdygyny aýdýar. Kakamyň şol häsiýetleri hem okan, işläñ dürli ýerlerinde onuň dostlaryny köpeldýärdi. Baran ýerinde onuň halallygyna, zähmetsöýerligine sarpa goýulýardy. Russiýada okanda hem oña gowy häsiýetnama berlip, ýörite sagbolsun yqlan edilendigi hem resminamada ýazylyp görkezilipdir.

Kakamyň okamaklyga iňňän uly höwesi, söýgüsi hakynda hazır hem pikirlenýärin. Şol wagtky A. M. Gorkiý adyndaky Türkmen döwlet uniwersitetine (agşamky bölüm) taryh we jemgyýetçilik bilimleri mugallymy hünäri boýun-

*M. Berdimuhamedowyň iş otagynda
ulanan gulluk telefony*

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň gullukda ulanan hat-yazuw maşynkasy*

*M. Berdimuhamedowyň iş otagynda
ulanan radiosy*

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň gullukda ulanan şahsy planşeti*

*7596-njy harby bölümiň işgärleriniň ýadygärlilik suraty
(ortada kapitan M. Berdimuhamedow). 1970 ý.*

*Içerki gullugyň kapitany M. Berdimuhamedowyň
is ýerinde ýadygärlilik suraty*

ça okuwa kabul edilende, maşgalamyz kiçijkdi. Biziň çaga mahallarymyzdy. Uzakly gün iş, okuw bilen başagaý bolýan kakama goldaw bermek, maşgalanyň aladasyny onuň bilen deň çekişmek kábäm üçin, elbetde, ýeňil bolan däldir. Ýone enem-atamyň şonda özleri ýaş çatynja bolsalar-da, dogan-garyndaşlarymyza, dostlaryna, tanyşlaryna gerek halatynda, gollaryny uzatmaga çalşardylar. Nirede bir ejiz, kömege mätäç adam görse, kábäm özünü unudýar. Onuň şu häsiýeti zerarly durmuşda göwnüne gubar çöken wagtlary hem bolandyr. Kábäm bilen kyblam kimiň el, kimiň hem dil kömegine mätäçdiginiň gürrüňini ederdiler. Şonda olaryň maslahaty hem şolar hakynda bolardy. Maşgala gymmatlyklaryny ilkinji orunda goýup, biziň zähmetde taplanyp terbiýelenmegimiz üçin olar giň şert döretdiler.

«Bikärden Taňry bizarre» diýen sözler maşgalamyzda köp aýdylýardy. Kakam hem-de ejem öz görüm-göreldesi bilen hem wagty bisarpa tutmaly däldigini görkezerdiler.

Kakamyň uniwersitetde okan ýyllary meniň üçin has uzak ýaly bolup görünýär. Meniň mekdepdäki okuwym-dan kakamyň okuwynyň has wajypdygyna düşünýärdim. Kakam okap başladygy, menem kitabymy alyp, öz otagy-myza geçýärdim. Şeýle günlerde kakam biziň mekdepdäki alan bahalarymyzy hem seýregräk soraýardy. Biz uýalarym bilen muňa begenmän hem durmazdyk. Sebäbi, wagt geçdiğice, mekdepde alınan «başlikleriň» sany hem köpelýär. Ara

18

ВЫПИСКА
из приказа МВД Туркменской ССР

№ 59

от « 9 » марта 1982 г.

СОДЕРЖАНИЕ:

В соответствии с Положением о приведении в соответствие органов внутренних дел Указом из органов МВД Таджикской ССР № 67 от 10 марта 1982 года Генерал-майору Маргулану Мажикурову (г. ЗЧС (177) - начальнику УМВД Каракалпакского облисполкома с 10 марта 1982 года с правами заместителя начальника облисполкома ордена Отечественной войны II степени.

Время на 10.03.822 составляет 26 лет, обучение 08 лет

им Министр

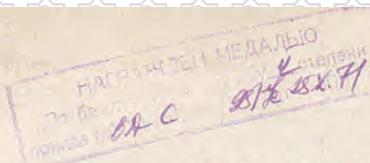
Р. Н. Гургенев

Инспектор ОК:

С. Асат-Г. Мажикуров Пом. Судяко

Заказ 340

Türkmenistan SSR İçerî işler ministrliginiň 1982-nji ýylyn 9-njy martyndaky buýrugy bilen podpolkovnik M. Berdimuhamedow ätiýaçlyga (zapasa) geçirildi.

Выслуга лет в МООП КГБ и Советской Армии

15 лет 10 месяцев

ПРЕДСТАВЛЕНИЕ

К награждению медалью „ЗА БЕЗУПРЕЧНУЮ СЛУЖБУ“ II степени

1. Фамилия, имя, отчество БЕРДЫМУХАМЕДОВ Мяликкули
2. Специальное или военное звание майор
3. Должность и учреждение (в/ч) старший инструктор пропаганды политотдела войсковой части 75% МВД СССР
4. Год и место рождения 1932 г. с/с Берлешик, Геоктепинского района, Туркменской ССР
5. Служба: а) в МООП в МВД с 3 июня 1958 года по 7 ноября 1971 года
(с какого по какое время—число, месяц, год)
- б) в КГБ и Советской Армии с I апреля 1952 года по 2 сентября 1954 года
(с какого и по какое время—число, месяц, год)
6. Каким орденом или медалью награжден при последнем награждении за выслугу лет и когда медалью "За безупречную службу" III степени в 1966 году
Приказ МООП Туркменской ССР № 234 от 23.4.1966г.
(дата и № Указа (приказа) о награждении)
7. Краткая служебная характеристика

Майор БЕРДЫМУХАМЕДОВ М. обязанности старшего инструктора политотдела по пропаганде и агитации выполняет с июня 1967 года по настоящее время.

За время службы в указанной должности повысил свое методическое мастерство, правильно организует и проводит учебно-методические семинары с руководителями групп политических занятий.

На весенней контрольной проверке в 1971 году личный состав части по политической подготовке получил хорошую оценку.

Много работает над повышением своего идеино-теоретического уровня, над изучением русского языка, принимает меры по усилению действенности политических занятий, на укрепление воинской дисциплины.

На критические замечания о недостатках в воспитании личного состава реагирует правильно и принимает меры по их устранению.

Партийных и дисциплинарных взысканий не имеет.

ВЫВОД: майор БЕРДЫМУХАМЕДОВ Мяликкули заслуживает награждения медалью "За безупречную службу" II степени.

Подпись начальника (командира) ПОДПОЛКОВНИК
31 июля 1971 г. *Магсымов*

*M. Berdimuhamedowyň «Birkemsiz gullugy üçin»
diýen medalyň II derejesine teklipnamasy. 1971 ý.*

ТССР-ИИМ

Бекир
Дж.

24

849к

МВД-ТССР

ОИ

УПРАВЛЕНИЕ

Внутренних дел
ТАШАУЗСКОГО ОБЛИСПОЛКОМА

г. Ташауз, ул. Пушкина, 29

Ичери ишлер
ДАШХОВУЗ ОБЛИСПОЛКОМЫ
БОЮНЧА УПРАВЛЕНИЕСИ

Дашховуз ш., Пушкин калеси, 29

Вх. № _____ на № _____

Отделение _____

3

апреля

1973 г. р.

1973 г. р. № 1991

МИНИСТРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ТССР
ГЕНЕРАЛУ В/С Ш-РАНГА

т. МУХАМЕДОВУ А. М.

г. Ашхабад

Вх. № 945
6. IV. 1973

Представление

На начальника отделения кадров УВД Ташаузского облисполкома - майора БЕРДИМУХАМЕДОВА М., 1932 года рождения, туркмен, член КПСС, образование - высшее.

Майор БЕРДИМУХАМЕДОВ М. в органах МВД работает с 1958 года. За последние 9 лет работал в в/части 7596 МВД СССР в должности инструктора политчасти, затем ст. инструктором полит-отдела по пропаганде. За весь период работы в органах и войсках МВД тов. БЕРДИМУХАМЕДОВ М. характеризуется положительно. К исполнению служебных обязанностей относится добросовестно, обладает организаторскими способностями, умеет мобилизовать личный состав на выполнение поставленных задач, за что он неоднократно поощрялся командиром части и командованием соединения, награжден нагрудным знаком "За отличие службе внутренних войск II степени".

В январе 1972 года тов. БЕРДИМУХАМЕДОВ М. был переведен в органы МВД ТССР и назначен начальником отделения кадров УВД Ташаузского облисполкома. За короткий период работы быстро освоил порученный участок работы. Правильно планирует работу отделения кадров, быстро установил тесный контакт с местными партийными и советскими органами, добился практического осуществления плана по подбору, расстановке, воспитанию кадров и их обучению.

Находясь в резерве на выдвижении кадров МВД ТССР на должность начальника отдела, майор БЕРДИМУХАМЕДОВ за последнее время специализируется в работе штаба УВД, принимает участие в составлении квартальных и годового плана работы УВД, участвует в работе комиссий по комплексной проверке деятельности горрайонов внутренних дел.

Принимает активное участие в общественной жизни коллектива, является секретарем партбюро УВД Ташаузского облисполкома. Лично дисциплинирован, морально устойчив, требователен к себе и подчиненным, пользуется авторитетом среди личного состава.

Майор БЕРДИМУХАМЕДОВ М. по своим политическим и деловым качествам заслуживает выдвижения на должность начальника штаба УВД Ташаузского облисполкома. Данный вопрос согласован с обкомом КП Туркменистана.

НАЧАЛЬНИК УВД ТАШАУЗСКОГО
ОБЛИСПОЛКОМА ПОЛКОВНИК В/С

Пасынбай
П. МАГСЫМОВ

Григорий Севед Чечуев
отд 26 августа 1973 г.
губ. бердымухамедов
старший
штаб за заслуги
реализации боевых
действий, раскрытия
член Ташаузского облисполкома
20-11-1973 года (членов в 1).

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyn teklipnamasy. 1973 ý.*

Четыре биографии

Я Вердишусовна Гедова Ильинская родилась 12-августа 1932 г. селе 1^й Бирюсиха Бектешинского р-на Нижнекамской области в семье служащих.

Отец Ильяев Вердишусовна родился 1904г. в селе крестьянка - бедняк се Чигакта Бектешинского района до окладской революции был членом крестьян, после окладской революции был в Советском учебном заведении и с 1926г. колхознице работал в народном просвещении в должности преподавателя родного языка, зоологии, физики школы Бектешинской, Наготдинской и Кировской район. 6го октября 1948г. погиб в боевом зенитном расстреле.

Мать Тердишусовна Гедова Огулбадик родилась в 1906г в селе крестьянка бедняк и дальнейшие дальневосточник
Брат Вердишусовна Ильинская родилась 6 1935г. селе 1^й Бирюсиха, окончила 10 лет. и дальнейший проработала служащей в ряду Советской Армии.

Я поступила учиться в 1940г в среднюю школу № 16 селе 1^й Бирюсиха в окончании поступил курс средней школы в 1950г. Наименее работавший в должностях учителей начальных классов с августа 1949г по август 1950г. в средней школы № 16 селе 1^й Бирюсиха. После окончания 10 лет. в августе 1950г. по приказу Бектешинского райОНО были переведены учитель начального класса 5-7 лет. сельской школы № 7 селе 2^й Бирюсиха

С октября 1951г. был переведен на должность завуза Западного края.
22 марта 1952г. был призван в ряды Советской Армии и проходил двухгодичный курс прапорщика в военном училище в городе Плоцкентр. После окончания курса 1954г. был привлечен к работе в сентябре 1954г. в звании мл. лейтенанта в сентябрь 1954г. уволен из запаса в сентябре 1954г. в звании лейтенанта 1955г. работал преподавателем боевого дела и физподготовки в средней школе № 13 селе Бабаров с 12 октября 1955г. по 20 ноября 1956г.
работник Зав. школотами физподготовки в 1956г. и состоял в республиканской армии в звании мл. лейтенанта.
с 21 ноября 1956г. по настоящее время работает в средней школе № 13 селе Бабаров в должности преподавателя боевого дела и физподготовки 5-10 классов.
В 1947г. поступил в ряды членов ВЛКСМ и в июне 1953г. член КПСС.
1956г. окончил седьмое начальное
1) Бердимухамедов Ахмет (жена)
1937 года рождения, образование среднее, гимназистка.
2) Оны Бердимухамедов Турсаннуз родилась 29 июня 1957г.

Бердимухамедов - 1) Бердимухамедов

28 IV-582.

Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň öz eli bilen ýazan
terjimehaly. 28.04.1958 ý.

wagt salyp, kakam bizden okuwymyz hakynda sorasa, gün-deligidimizdäki «bäslikleri» görkezip, «berekkella» almaly. Şuny duýyanlygy üçin, ejem depderimizi kakamdan öňürti görmäge howlukmaýardy. Sport türgenleşiklerine dagy gidip, agşamlaryna gijä galaýdygyň, mähriban käbämiň jandurmazaklyk bilen elewreýsi ýadyma düşeninde, häzir hem gynanman durmaýaryn. Iliň gadyryny bilip, hormat goýmagy ündäp, enem-atam maňa uly sapak berdiler diýip belläsim gelýär.

Hawa, indi özümiň hususy iş otagyndaky kitaplara aýratyn mähir bilen garap, okamaga bolan höwesiň maňa durmuşda uly goldaw berendigini öz ýanymdan ýene-de tassyklaýaryn. Kitaby dünýä ýaly baýlyga deňän pederlerimize mynasyp bolup, ata-babalarymyzyň dowamatynyň uzaýandygy Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe raýatlarymyzyň durmuş ädimleri bilen ykrar edilýär.

Biziň maşgalamyza okamak däbi uzak döwürläp dowam etdi. Kakam motoatyjylyk goşunlarynyň serkerdesiniň hünäri boýunça SSSR İçeri işler ministrliginiň Oržonikidze (häzir Wladikawkaz, Russiya Federasiýasy) şäherindäki S.M. Kirow adyndaky Gyzyl baýdakly harby uçılışsesinde okap, 1968-nji ýylda ony üstünlikli tamamlady. Soňra ylym-bilimini kämilleşdirmekligi Aşgabat garnizonynyň Serkerdeler öýüniň ýanyndaky Marksizm-leninizm uniwersitetiniň umumy fakultetiniň agsamky

bölüminiň üç ýyllyk okuwy bilen dowam etdi. Ylym-bilim, hünär kämilligine gönükdirilen şeýle pursatlar bilen bagly ýatlamalar maşgalamyzda hazır hem iň ýakymly ýatlamalar bolup, olar maňa uly güýç berýär. Kakam 1976-njy ýylда syýasy edaralaryň başlygy maksatnamasy boýunça SSSR İçeri işler ministrliginiň Kiýewdäki (Ukraina) ýokary mekdebine okuwa iberilende, biziň ýaňy bir ýetişip ugran mahallarymyzdy. Ýone hünarıni ýokarlandyrmagyň, düýpli syýasy, harby we ýörite taýýarlygy geçmegin, täze-täze ideýalary we endikleri özleşdirmegin kakama zerrurdygyna düşünýärdik. Kakam: «Öwrenmekden hiç zelel gelmez» diýärdi. Öýümizdäki kitap tekjelerindäki kitalplary kábämiň mähir bilen eline alýandygy göz öňüme gelýär. Ol kitabı şeýle bir mähir bilen sypalaýar welin, iňnän gymmatly bir zady edinen adama meňzeýär. Şol arzyly duýgy hem onuň görellesi bilen bize ündän kitaba söygüsümikä diýýarin.

Hünarıne ezberlik ukyplaryny köptaraplaýyn kämillesdirmegi talap edýär. Zehin, başarnyk ukybyň, akył-paýhas goruň hem şonuň esasynda baýlaşýar. Kakamyň durmuşunda terjimehaly şol pursatlardan ýazylyp, onuň her sahypasy il içinde abraý almagyň, sylanmagyň, sarpalanmagyň nähili buýsançlydygynyň ündewi bolup duýulýar.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň edaralarynyň düzümünde gulluk etmek hiç döwürde hem aňsat däldir, bu

ПАРТИЙНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

на коммуниста Бердымухамедова Маликулы, члена КПСС
с 1953 года, партийный билет №03379721.

Коммунист Бердымухамедов М., находясь на должности инструктора по комсомольской работе, к работе относится добросовестно. Над повышением своего идеино-теоретического уровня работает, учится на 1-м курсе вечернего университета марксизма-ленинизма при Ашхабадском Доме Советской Армии. Часто выступает перед личным составом с докладами и беседами. Ранее избирался в состав партийного бюро.

В общественно-политической жизни коллектива принимает активное участие. Дисциплинирован, в быту ведет себя скромно, авторитетом в коллективе пользуется. Постоянно поддерживает деловую связь с местными комсомольскими и партийными организациями.

Партийная характеристика обсуждена на заседании бюро парторганизации Управления штаба. Протокол №4.

СЕКРЕТАРЬ ПАРТБЮРО ПАРТОРГАНИЗАЦИИ
УПРАВЛЕНИЯ ШТАБА

А. Мирзоянч /А.МИРЗОЯНЧ/.

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň partiýa
agzalygynyň häsiyetnamasy. 1953 ý.*

iň bir jogapkärçilikli wezipe. Geçen asyryň ikinji ýarymında hem şol kynçylyk ýiti duýulýardı. Halkyň medeniýetinden gelip çykýan düýpli ýörelgeleriň şol döwrüň talaplaryna laýyk ýaşamagynyň üpjün edilmegi iňňän oýlanyşyklylygy talap edýärdi. Ýiti sowatly, ylym-bilim taýýarlygyň ýetik bolmasa, göwnüňe jaýlap, wakalara baha bermek hem kyndy.

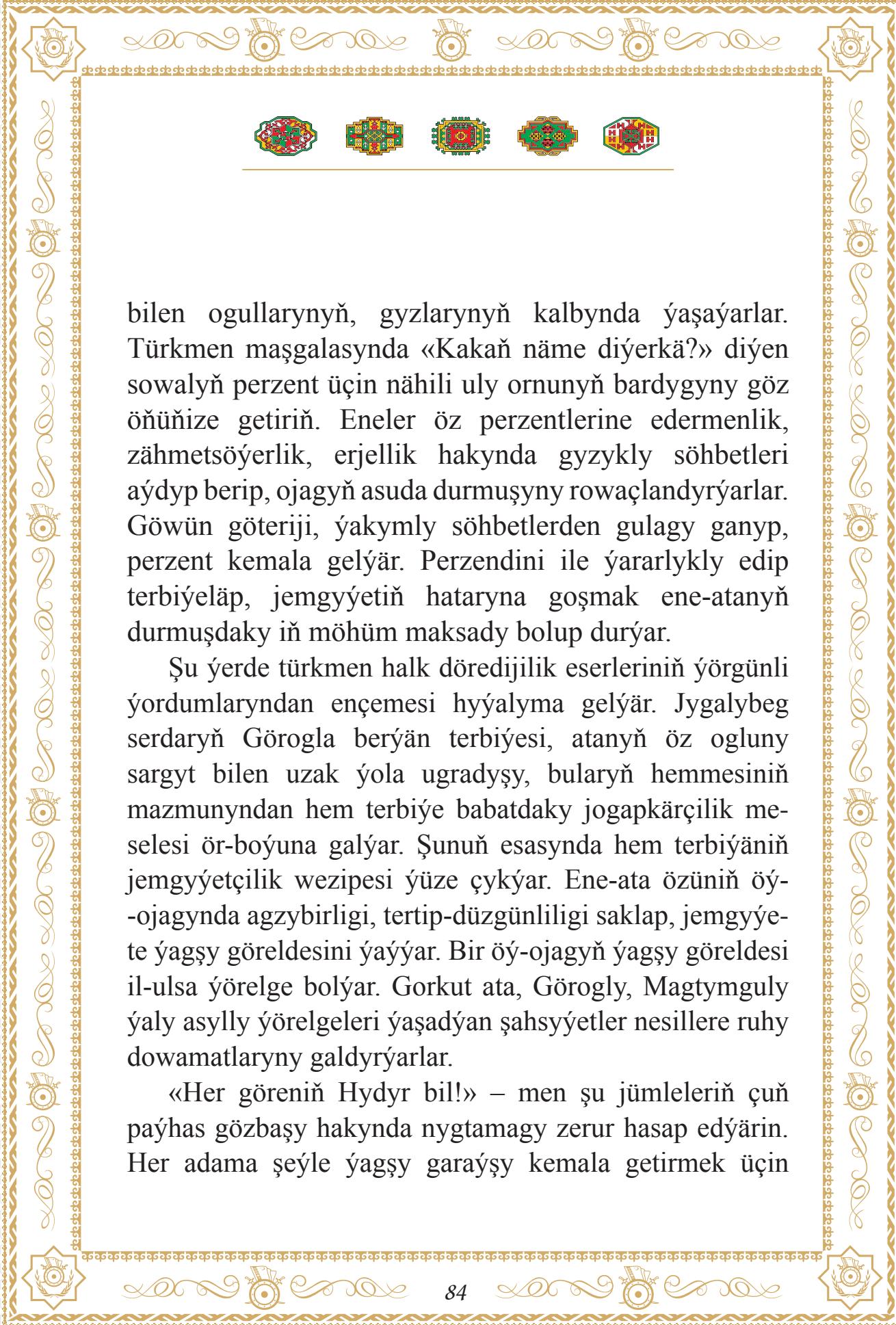
Islendik döwürde hem wakalara dogry baha bermek, adalatly çözgüt çykarmak üçin, ýiti aň, akyň hem sowatlylyk, başarnyklılyk, pähimlilik möhüm bolup durýar.

Merdana asudalygy goraýjy!

Sen her bir ädimiňde jemgyýetiň sagdynlygyny, adamalaryň adalatly ýasaýşa bolan ynamyny goramalysyň. Ata-babalarymyzdan galan asylly adamkärçilik ýörelgeleriniň goragçysydygyň hiç haçan unutmaly dälsiň. Çünkü bu mähriban ilde ynsaplylyk, rehimdarlyk, sahawatlylyk, zähmetsöýerlik barasyndaky öwüt-ündewler sähranyň deminde, daglaryň belentliginde, Garagumuň çägesiniň her düwürinde ýasaýandır.

Çagakaňyz haýyr-sogap, günä işlerden daş durmak hakyndaky öwütleri size ýetirýän diňe bir ýaşuly nesliň yhlasy bolman, ol eziz tebigatymyzyň tutuş durkuna ýazylandyr hem-de onda ýasaýandır.

Ene-atanyň perzendi bilen mähirli sözleşmäge hemişe mümkünçiliği bolmasa-da, olar öz yhlaslary

nähili ruhubelentligiň, aýna ýaly arassa kalbyň gerekdi-
gi düşnükli ahyryn. Şonuň üçinem gowulygy ündäp, diňe
sypaýylyga, pæk ahlaga, ynsaba daýanýan ebedi daragty
gülletmäge ýardam edýäris. Şular bilen ugurdaş pikirle-
ri öňki kitaplarymda hem teswirländigim okyja aýandyr
diýip pikir edýärin. Edermenlikde Görogly, danalykda
Gorkut ata, ylymlylykda Magtymguly ýaly perzentler bu
topragyň guwanjy, bakylyk binýadydyr. Ýaş nesillerimiz
öz geçmişdäki neberelerinden beýikleriň, ussatlaryň ruhy
güýjüni duýmalydyrlar. Olarda bu duýgy mähribanlyk, wa-
tançylyk söýgüsini döretmelidir. Çünkü ozal hem aýdyşym
ýaly, atalar öz perzentleriniň ruhy dowamynda ýasaýarlar.

Kakamyň göz öňüne getirişi ýaly bolup, durmuşda özüňi
alyп barmak maksady maňa hemise uly güýç berýärdi.
Sebäbi kakamyň ynsaplylyk, zähmetsöýerlik, sypaýylyk,
pähimdarlyk ýoly maňa hemise nusgady. Elbetde, men onuň
göwnüniň islän ugry boýunça bilim alyп, durmuşmy şoňa
görä dowam etdirmedim. Ýöne men kakamyň ynamynyň
nämelerdedigi hakynda oýlanýardym. Biziň her bir üstün-
ligimize onuň çäksiz begenýändigini bilyärdim. Ene-ataň
ynamyny ödäp, olaryň ýörelgelerine wepaly bolup, özüňe
iň ýakyn mähribanlaryny begendireniňden soň, durmuşyň
manysy öňküsinden has çuň bolup görünýär.

Kakamyň durmuşynyň her bir pursady hakynda häzir
hem köп oýlanýaryn. Şol pursatlaryň beren sapagy meniň

M. Berdimuhamedow harby ştabyň diwar gazetiniň redaktory ýefreytor Sergo Lukaşwili bilen gazetiň nobatdaky sanynyň materiallaryny maslahatlaşýar. 1963 ý.

M. Berdimuhamedow (sagda) serkerdelik okuwyny gutarandan soň öz ýoldaşlary bilen. 1967 ý.

tutuş durmuşmyň bezegidir diýýärin. Haýsy ýerde işlešeň-de, kämilleşmek zerur. Durmuşyň şu ýörelgesine bolsa gündelik durmuşda endikleriňi taplamak arkaly erk edilýändigi doğrudyr. Kakamyň mydama möhüm bir işe ýetişmelidigini, wagtynyň hemiše çäklidigini biz bilyärdik. Kakam işden geldigi, ümsümlik aralaşardy. Onuň bir zat diýerine garaşýardyk. Kakamyň ýekeje sözi hem biziň üçin üýtgeşik täsirlidi. Kakam: «Tüweleme, batyr ýigit bolupsyň!» diýýärdi welin, ýadyma düşyär, şol hem egsilmez uly güýç berýärdi. Kakamyň ömür menzilleri hakyn-da hem öz ýandepderçäme belleşdirýärin. Häzir hem öz mähribanlarymyň durmuş hakyndaky sargylaryny ünsden düşürmezlik, şolary öz gezegimde nesillerimize öwretmek üçin ýazyp goýmak endigim bar:

«Zähmetden hiç zelel gelmez. Zähmet ynsanyň ýarasıgydyr».

«Käteler wada bereniňden, köňül bilen wepadarlygyňy aýan edeniň has gowudyr».

«Hormatyň bahasynyň ölçegi seniň il-gününe yhlasında, mähriňde, söýgiňde».

«Hakyky gözelligiň nämedigini bilmeýän, Watanyň gudratyna düşünmez».

«Ogul-gyzyň – dowamatyň, sen olardan, iň bolmandan, könlüň bilen gatnaşagygyň üzmejek bol!»

«Ýigidiň iň güýcli hossary onuň ilidir».

«Oka, oka, dyngysyz oka, munuň miwesi göze görünmez. Çünkü özüniň akylynyň nähilidigini ölçemäge hyýal edýände şol akyl ýokdur».

«Batyrylyk ähli ejiz häsiýetleri ýeňyän uly güýcdür».

«Ýöwsellemek adamy bezeýän häsiýet däldir».

«Adam häsiýeti, ony okap bilýän kişi üçin ynsanyň keşbinde ýazylýandyr».

«Watan söýgüsiniň iňňän kiçijik zatlardan başlanýan-dygyny unutma!»

Kakam üçin önde goýlan maksadyň diňe bir gulluk borjunyň çäginde ýerine ýetirilmeli işler däldigine meniň gözüm ýetýärdi. Mähriban kyblamyň işiň netijeliligini gowulandyrmak pikiri bilen ýasaýan adamlardandygyňa men hemiše buýsanýaryn. Jemgyýetiň öne gitmeginde şol adamlaryň iňňän uly hyzmaty bardyr. Şonuň üçinem il bähbidi bilen ýaşan adamlaryň durmuşyndan öwrenmäge mysallar örän köpdür. Kakam bu ulgamda dürli döwürde syýasy bölümiň ýaşlar bilen işleşmek boýunça instruktory (1963–1967 ý.), wagyz işleri boýunça uly instruktor (1967–1971 ý.), TSSR IIM-niň Zähmet-düzediş edaralary müdirliginiň başlygynyň syýasy-terbiýeçilik işleri boýunça orunbasary (1975–1980 ý.) wezipelerinde işledi. Men wagt tapdyggymdan, taryhy maglumatlary agtaryşdýryýaryn. Şonda kakamyň partiýa býurosynyň agzalygyna, partiýa guramasynyň sekretarlygyna

Шері шыңар Міністерлігінен
жарық болуындағы жаңылук дүйнө¹
деврінде бешідан үшінші өмірлек
бірнеше жаңылар.

Мен 1954-нүү шыңар көзінде атасында
Түркменстан Жарық оқырғаның 2-шінші
жарық шыңдарынан шынанын, Түркестан
сайын сарының ош жаңылукте ерлесінік
жарық болғанын жарық болуындағы
бұлғау конкеттерін білуи шыңдың бешінші
жарық шыңарынан шыңындағы
бірнеше жаңылуктардың раслоарларынан да
шынан жапаса ғана шынады.

1955-08-19-да шыңар арағымында АКСЕРГ
Төркеме республикалық шыңдарынан болуын
шыңдарынан, Бабарек облысынан
№ 13-нүү орта шыңдарынан болуындан
жарық шыңдарынан шыңдарынан өзінін
көрсеттің шыңдарынан.

1958-нүү шыңдарынан орталық Атасындаст
1982-нүү шыңдарынан 1-нүү оқырғаның 2-шінші
шерінде жаңылуктарынан дүйнөнде,
Түркменстан шыңдарынан шыңдарынан
шыңдарынан да оның шары, әлемнен шынан
безупреккеңдер шыңдарынан дүйнөнде өзінін
шыңдарынан.

Шері шыңар міністерлігінен 7596-нүү
жарық болуындағы шың бұлғау конкеттерін
шынан жаңылардың шыңдарынан шынан

- 2 -

Кері болғанғы шешімдердегі болғанғы
жарбын басып көзөсмелі шешімдер болған
орот жүргілдеді. Ве тұлғап көрді.

Он досуруде жағорын болғанды ССР-нің
15 республикасының жемисеселік
жомдаттын ауди ауди оғандағы дүркін мемлекеттік
шешімдер үшіндең дүйнөліктер.

Одаридің ағынынан бир тәсілдің үшінде жемисеселік
жомдаттын жағорын болғанды оғандағы
безінен көзінен шешімдер берілді. Оғандағы үшінде
Сынып-шебердің шешімдерінің өзінін
дарын қолданып жүргізумен болады.

1967 шынайы ССР шері шешімдер
шешімдердегі дөрдінші, жемисеселік распушты
наласаң ғанағынан жомдаттын жағорын болғанды
лері, шері шешімдер ғашыннандағы шабакта
шабакта берілді. Шоғ досуру Поместілдегі
басшылардың ғанағынан жағорын болғанды
забаралы.

Шоғ ини себзі болғанғы шерін жемисеселік
распуштың шешімдердегі жемисеселік
шешімдердегі шешімдердегі 3-жылдық салынтақ
шешімдердегі ғанағынан жағорады.

Салынтар-шешімдердегі 2-жылдың зуны
биз басшылар ССР шері шешімдер шешімдердегі
шебердің - полковник Н.Н. Чечетиков ауди ду-
шының ауди болыттың шешімдердегі салынтақтар
Министр биди ғанағын қабыл ғылуп.

Ол шешім басшылар биди штабде белгелекті шер-
кіт жаңдайтын командағынан шебердің - әсі-
шебердің ясөвлік ве ғашыннан Поместіл управ-
лышының шебердің шебердің шебердің шебердің

білсек шағыншылдыруғү. Рекра өткөзгөлөс сөз сөзмен үйнелескен оныңдан үзүнчүлөг бары барынан жеке биди кабын әдебиетчаның жеке бидиң осир барынан білсек дамдардан тұмсынан болыпк ынсан әндижесін айтты, биди ершектеске сөз берүү.

Менниң оз ғалегимде деарым басылыш-линиң шаласаң дұрғасшылдаң салын-совен-түсүң дүгүні, шаберманс-шектесиң үтпештіккінші, олук ғаласат үзіншілері үшінкіншінші амана. Оның күштіккінші өзіншілдердің - өзөрбі - қалғаштырылған шебрілескінші барынан де аның барлық шалер шын барынан шабар берілт, шоле бир қоюмын оғынде жағерлериң салын-совен-түсөң шабылыш-карының үзіншілерінің ёпарланудырылмай, барынан жеке оз ғаласат үзіншілерінің шебрілескіншіншіде артишаның оғыншылдырылған барынан биди балық боялмаудың поғын гемшилдерің барынан, ошратылған еншілді.

1-шүгүйт, бидиң ғарышташылдаңас ошратылған балықшылардағы жағынан да бар балайт шалынтуң науқыншың да Көк-Сөздел ғурасаладарының ерін роқынан - жарқомшыларың әкаласаңда дүрнамалары, биди ошар балынан жолын шың асаңын бар-лайнуң Қол Қызынан жарың барынан барынан барын-барын дұрудың жегуңесі.

2-шүгүйт, деарым балынан шынде бар балайт ой аның драмалары, а шайо-бройто Техникастарың, барлық есершілдес еркіншің орт-Көкес-шалынтуң, дөлөрүң шабылдықтарың қасиетін үз-мейтіншінің тәңшегеңдүү бир тәре ет шығы-

міндердің баруынаның онын, ишке бірдік
Од міншіліктерде ғұлымдардың баресуда
олары барлық шын аралық бардағы жағдай
бердің. Міншілік мемлекеттің жағдайының
шарты болып табылады, сөзгендегінде әлеуметтік
оның зерттеулерінде оның бар боласын
жоғалып-сақтаңында ғабай генісіндеңін
шілдесін деңгелейтінде барылғанын біледірдің
шарты бұз міншілікке барылғанындағы ғұлымдардың
шарты ғұлымдардың орынайтындағы прибояның
республикалааралық баруынаның біледі,
шарттың оның үшінде республикалааралық
комиссияның жағдайларынаның баруынан оны
ғұламаның оның жағдайларынаның
шарты, біз ССР Н.Н.М. Меркурий Консерваторияның
шынайы барлық барлық жағдайларынаның, Әлемде
республикалааралық жағдайларынаның барылғанындағы
радикал партияның шынайы жағдайларынан
Политик ойданың оның барылғанындағы
шарты, Сизи болсаң ғылыми науқастар, ғылыми
жарықтар, ғылыми институттер, Сизи болсаң Консерватория
шешіндең партияның шарты, ғылыми институт
органдар Политик ойданың үшін шынайы жағдайларынан
біледің болындырылғаны.

Жағдайлардың Сынып болындырылғанын
шарты барылған шынайын орнатылған көрін
ишады. Чынайынан олар ешкінен үшін өзүн қол
зат болындырылған, Оз жағдайынан үшін
шарттың оның жағдайларынаның барылғанын
шарты. Мен ёнарға білдірдің барылғанын
жағдайларынан Маркесиде. Қызында Университеттің
шарты оның жағдайларынаның барылғанын, Орталық мемлекеттің

5

мәдениеттеги С.И.Карас аудитордан
өзгөрүштөрдүн мөнөбийшүү үзүүрүн,
бизим төрөлчлөсөөрүүнүң түзүүчилдерин
Комидаасын дүрүүс.

Ак ишүрек бишкек зөвлөмөгүнүн түншүү
дөвүрдө-де жадырык бишкит. Мен хар-
да бишкиттерүү үе инчүү шаштар организи-
дуулук түрүт дөйт дөвүрчүдүү төрөлжүү
жөнүүлүк санасынан көнүү "шерни
2000-нүүн дүйнөнүнгө шапаласаңын болоттаман
чынн" дипт дөштүрдүүнчелүк Насирхан
Мөхәммәди баласуун.

Мен 1982-шүү шында Кыргызстандын
зәкиндин баштап шарон чынып табындар.

Мөлдөр) — М.Төрөнчүлөсөлиевдө.

2.02.2012 г.

telim gezek saýlanylandygyny, agitator we wagyz-ündewçi bolup işländiginiň subutnamalary bilen tansyaryn. Kakam Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň edaralarynyň ulgamynda 26 ýyldan gowrak wagtlap zähmet çekdi. Özi hem ýurdumyzyň dürli künjeklerinde iş tejribesini üstünlikli dowam etdirdi. İçeri işler ministrliginiň ulgamynda işlän ýyllarynyň içinde Aşgabat, Daşoguz, Mary şäherinde toparyň serkerdesi, otrýad başlygy, nobatçy bölüme, işgärler bölümine ýolbaşçy, ştab başlygy ýaly wezipelerde işledi.

Kakamyň dürli ýyllarda ýazan goşgularyny gaýtalap okaýaryn. Şol şygyrlaryň ýüregiň emri bilen dörän gudratdygyna ynanýaryn.

Ýürekleň buýsanjy – Watan

Şuny mydam ýatda saklaň, dostlarym,
Ýürekleň buýsanjy Watandyr, Watan!
Watana sežde etmek hökman, dostlarym,
Pederleň daýanjy Watandyr, Watan!

Okuwda mydama başlıq okalyň,
Işläliň! Ýap çekip, ekin ekeliň.
Bu durmuşda taplanalyň, bekäliň,
Ýürekleň söyenji Watandyr, Watan!

Köp işläliň, ýadawlygy duýmalyň,
Şu sähralaň hiç mährinden doýmalyň,
«Watan» sözün dillermizden goýmalyň!
Dünýäň baýlyk-genji Watandyr, Watan!

Kakamyň öz eli bilen ýazgylaryny dykgat bilen
okaýaryn. Olaryň arasynda İçeri işler ministrliginiň harby
bölmelerinde gulluk eden döwrüniň ýatlamalary hem bar.
Olary köp okadygyňça, täsiri barha artýan ýaly duýulýar.
Ine, olar:

Men 1954-nji ýylyň maý aýynda Türküstan harby
okrugynyň 2 ýyllyk harby mekdebini tamamlap, Gyr-
gystan SSR-niň Oş şäherinde ýerleşýän Dag-atyjylyk
harby bölümünde wzvod komandiri bolup işläp başladym.

Emma şol ýylyň ahyrynda biziň diwiziýamyz ýatyrylyp, men ätiýaçda galdy.

1955–1958-nji ýyllar aralygynda LKSMT Gökdepe raýkomynyň mekdepler bölmminiň müdiri, Babarap obasyndaky 13-nji orta mekdepde başlangyç harby taýýarlygy mugallymy wezipesinde işledim.

1958-nji ýylyň awgust aýyndan 1982-nji ýylyň 1-nji apreline çenli içerki goşunyň şahsy düzümünde, Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginde we onuň Mary, Daşhowuz oblast müdirliklerinde dürli wezipelerde işledim.

Içeri işler ministrliginiň 7596-njy harby bölümünde ilki wzwod komandiri, soňra bolsa syýasy bölgemiň komso-mol işleri boýunça instruktory boldum. Harby bölümde komsomol işgäri bolmak örän gyzyklydy we jogapkärlidi. Ol döwürde harby bölümde SSSR-iň 15 respublikasynyň hemmesinden goşun gullugyna çagyrylan dürli milletleriň wekilleri gulluk edýärdiler. Olaryň agzyny bir etmek üçin hem-de harby bölgemiň öňünde goýlan wezipäni üstünlikli, yzygiderli kämilleşdirmeli bolýardı.

1967-nji ýylda SSSR İçeri işler ministrligi döredilip, hemme respublikalaryň içerki goşun bölmeleri İçeri işler ministrlilikleriniň tabynlygyna berildi. Şol döwür komso-mol biletlerini çalşylýan döwür bilenem gabat geldi.

Şol sebäp bilenem içerki goşunlaryň komsomol işgärleriň hemmesini Moskwa şäherine 3 günlük seminar-maslahata çagyrdylar.

Seminar-maslahatyň 2-nji günü biz SSSR İçerî işler ministri general-polkownik N. A. Ŝelokow bilen duşuşdyk. Ministr bizi gadyrly kabul etdi. Ol ilki bilen bizi içerkî goşunlaryň tâze bellenen komanduýuşisi, general-leýtenant Ýakowlew we soňra içerkî goşunlaryň Syýasy müdirliginiň naçalnigi general-maýor Poýopow bilen tanyşdyrdy. Soňra ministr gysgaça söz sözläp, ministrlık açylan gününden bâri birinji gezek bizi kabul edýänligini we biziň her birimiz bilen ýakyndan tanyş bolmak isleýändigini aýdyp, bize ýekeme-ýeke söz berdi.

Menem öz gezegimde harby bölümimiziň şahsy düzüminiň syýasy-söweşjeň ýagdaýy, maddy-enjamlaýyn üpjünçiligi, önde goýlan wezipeleri üstünlikli amala aşyrmakda we ýaşlara harby-watançylyk terbiýesini bermekde alyp barýan işlerimiz barada habar berip, şol bir wagtyň özünde esgerleriň syýasy-söweşjeň taýýarlyklaryny yzygiderli ýokarlandyrmakda, partiýa we komsomol guramalarynyň terbiyeçilik işinde bize bagly bolmadyk pâsgelçilikleriň bardygyny nygtadym:

Birinjiden, biziň garamagymyzdaky aýratyn batalýonlarda we rotalarda bar bolan ilkinji partiýa we komsomol guramalarynyň ýerli raýkomlaryň ýa-da şäherkomlaryň hasabynda durýandyklaryny aýtdym. Bu bolsa bize olar bilen goni iş alyp barmakda köp kynçylyklary döredýär.

Ikinjiden, harby bölümimizde bar bolan ot açýan ýaraglaryň, awto-bronly tehnikalaryň, ýörite serişdeleriň örän

könelişendigini, döwrüň talabyna laýyk gelmeýänligini we başga-da birnäçe ýetmezçilikleriň bardygyny aýtdym, ol kemçilikleri düzetmek barada alyp barýan işlerimiz barada hasabat berdim. Ministr meniň hasabatymy üns bilen diňläp, soňundanam, meniň aýdan zatlarymyň olarda bar bolan maglumatlar bilen gabat gelýändigini aýdyp, maňa minnetdarlyk bildirdi. Ol bu meselede şeýle ýagdaýyň beýleki Orta Aziýa respublikalarynda hem dowam edýän-digini belledi, ýöne näme üçin şol respublikalaryň komso-mol işgärleriniň bu barada dil ýarmaýandyklaryna geň galýandygyny aýtdy. Ol kemçilikleri tizara düzetmeklik üçin, biz hemme respublikalaryň harby bölümlerinde syýasy bölümleri döredip, olaryň hem partiýanyň ýerli raýkomlaryna tabyn bolmazlyklary barada karara geldik diýip, ministr habar berdi.

– Sizi bolsa, ýoldaş kapitan – diýip, ol maňa ýüzlendi,
– sizi bolsa, komsomol işinden partiýa işine, ýagny täze açylýan syýasy bölüme uly instruktor edip bellärler – diýdi.

Umuman, syýasy bölümň uly instruktory bolup işlemek örän jogapkärlidi. Öwretmek üçin özüňe köp zat bilmek gerekdi. Öz harby we syýasy iş hünäriňi yzygi-derli kämilleşdirmelidi. Men ýokary bilimimiň barlygyna garamazdan, marksizm-leninizm uniwersitetiniň agşamky bölümünü, Oržonikidze şäherindäki S. M. Kirow adyndaky ýokary harby mekdebini gutaryp, bilim derejelerimi yzygi-derli kämilleşdirdim.

Ak ýürek bilen zähmet çekseň, hemme döwürde-de gadyryň bilinýärdi. Men harby bölümlerde we içeri işler organlarynda gulluk eden döwrümde 7 gezek hökümet sylaglaryna hem-de «İçerki goşun gullugynda tapawutlanany üçin» diýen döše dakylýan nyşana mynasyp boldum.

Men 1982-nji ýylda podpolkownik çininde harby pen-siýa çykdym.

M. Berdimuhamedow.
2.02.2012 ý.

Mähriban kyblamyň oba mekdebiniň mugallymlygyn-dan zähmet ýoluna başlap, soňra gulluga başlap, tä içer-ki gullugyň podpolkownikligine çenli şöhratly zähmet ýoluny geçen ýeri bolan içeri işler edaralarynyň häzirki edermen gullukçylaryna men rowaçlyk, synmaz erkilik, merdanalyk arzuw edýärin. Onuň üç sany ýörite, iki sany hem ýokary bilimiň eýesi bolmakdan hem başga, mertlik, gaýratlylyk, zähmetsöýerlik, batyrlyk hakydaky durmuş sapaklarynyň, meniň üçin bolşy ýaly, siziň üçinem has gymmatlydygyna ynanýaryn.

Asudalygy goraýan merdانا esger!

Mertleriň batyrlyk ýörelgesine ygrarlylyk seniň eziz Watanymyzyň öñündäki perzentlik borjuňdyr.

Saňa daglaryňky ýaly sarsmaz gaýratlylyk, abraýlylyk, egsilmez gujurlylyk arzuw edýärin.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň weterany Mälikguly Berdimuhamedowyň harby atlary we olaryň dakylan seneleri:

kiçi leýtenant – 1954-nji ýylyň 5-nji iýuly;
leýtenant – 1960-njy ýylyň 5-nji marty;
içerki gullugyň uly leýtenanty – 1963-nji ýylyň 22-nji
fewraly;
içerki gullugyň kapitany – 1966-njy ýylyň 25-nji
fewraly;
maýor – 1970-nji ýylyň 8-nji maýy;
içerki gullugyň podpolkownigi – 1974-nji ýylyň 29-nji
maýy.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň weterany Mälikguly Berdimuhamedowyň ylmy makalalarynda hem ýaşlaryň bilim-sowatlylygyny, kämil düşünjeliliginin ýokar-landyrmagà gönükdirilen pikirler aýdyň duýulýar. Metbu-gat sahypalarynyň saralan gatlary şol hakykaty durky bilen özüne siňdiripdir.

HÖKÜMET SYLAGLARY WE OLARYŇ BERLEN WAGTY:

«1941–1945 ý. Beýik Watançylyk
urşunda Ýeňiş gazanymagynyň
20 ýylllygy» diýen medal –
1965-nji ýylyň 7-nji mayý

«Birkemsiz gullugy üçin»
diýen medalyň III derejesi –
1966-njy ýylyň 23-nji apreli

«SSSR Ýaragly Güýçleriniň
50 ýylliygy» diýen medal –
1967-nji ýylyň 26-njy dekabry

«Söweş edermenligi üçin,
W. I. Leniniň doglan gününüň
100 ýylligynyn şanyна» diýen
medal – 1970-nji ýylyň
22-nji apreli

«Gullukda tapawutlananlygy
üçin» diýen nyşanyň II derejesi,
1971-nji ýylyň 19-njy fewraly

«Birkemsiz gullugy üçin» diýen
medalyň II derejesi –
1971-nji ýylyň 10-njy noýabry

«Birkemsiz gullugy üçin»
diýen medalyň I derejesi –
1976-njy ýylyň 10-njy noýabry

«Zähmet weterany» diýen medaly
– 1982-nji ýylyň 9-njy marty

УДОСТОВЕРЕНИЕ
на право управления
мотоциклом

УДОСТОВЕРЕНИЕ

МА № 199156

М. П.

ВОДИТЕЛЬ МОТОЦИКЛА

Фамилия *Бердимухамедов*
Имя *Маликкулъ*
Отчество *Муратович*
Личная подпись водителя *Бердимухамедов Маликкулъ*

Выдано Госавтоинспекцией
Г. Атырауской ССР
на основании протокола № 138
от 29 августа 1972 г.
Председатель комиссии *Абдикалиев*
М. П. (подпись)

Для особых отметок
№ 064398
от 29.08.72г.

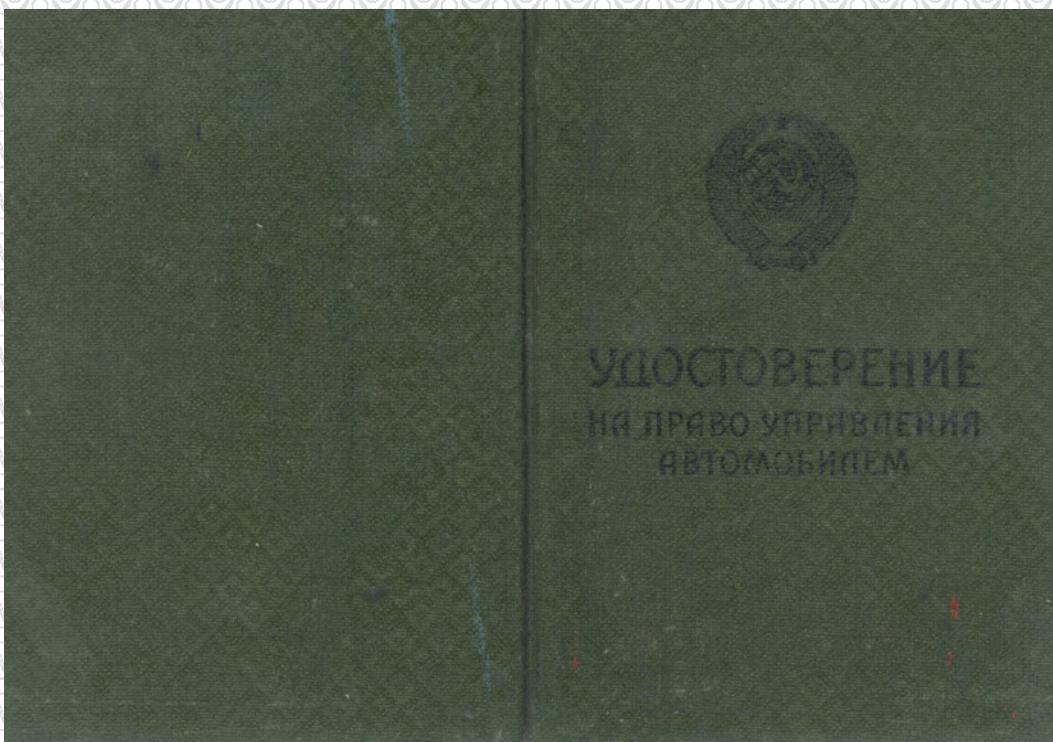
Гознак.

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň motoulagy dolandyrmaga
ygytyýar berýän sürüjilik şahadatnamasy*

8	1	1	1	2	2	2	3
8	МООП УООП РИМСКОЕ ССР, АССР, края, области						
8	ТАЛОН ПРЕДУПРЕЖДЕНИЙ II № 064398						3
8	к удостоверению на право управления мото						
8	серии „МА“ № 199156						
8	Талон действителен в течение 15 суток после изъятия						3
7	достоверения						
7	Фамилия водителя Бердимухамедов						4
7	Имя Машкүлө						
7	Отчество Жапаров						
7	Талон выдан ГАИ 20 августа 1972 г.						4
7	м. п.	Подпись А. Назаров					
7	При утере возобновляется после проверки знаний правил движения						4
	6	6	6	5	5	5	

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany M. Berdimuhamedowyň
1963–1972-nji ýyllar aralagynda ulanan gozakly gulluk motoulagy*

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň awtoulagy dolandyrmaga
ygytyýar berýän sürüjilik şahadatnamasy*

8	1	1	1	2	2	2	3
8	МООП/УООП ТАРЫНСКАЕ ССР ССР, АССР, края, области ТАЛОН ПРЕДУПРЕЖДЕНИЙ П № 064397 и удостоверению на право управления шофф-менюб						3
8	серии „ТУ“ № 012.217						3
8	Талон действителен в течение 15 суток после изъятия удостоверения						3
7	Фамилия водителя Бердимухамедов Имя Машкүлай						4
7	Отчество						4
7	Талон выдан ГАИ 29.августа 1972.						4
7	Подпись Машкүлай м. п.						4
При утере возобновляется после проверки знаний правил движения							
6	6	6	5	5	5	5	6

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany
M. Berdimuhamedowyň ulanan «GAZ-69»
kysymly gulluk awtooulagy*

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany M. Berdimuhamedowyň
ulanan «RAF-997» kysymly gulluk awtoulagy*

*İçeri işler edaralarynyň hormatly weterany M. Berdimuhamedowyň
1972–1975-nji ýyllar aralыgynda ulanan «GAZ-69 А»
kysymly gulluk awtoulagy*

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany M. Berdimuhamedowyň
1980–1982-nji ýyllar aralygynda ulanan «GAZ-21»
kysymly gulluk awtoulagy*

*Içeri işler edaralarynyň hormatly weterany M. Berdimuhamedowyň
1980–1982-nji ýyllar aralygynda ulanan «WAZ-2102»
kysymly gulluk awtoulagy*

Türkmenistanyň İçeri işler ministrligi

*İçeri işler ministrliginiň Dolandyryş merkeziniň ýanyndaky
Seljiriş merkezi*

«HER İŞ GELSE, IL BİLÄNI»

Adamzadyň asylly ýörelgeleriniň rowaçlanýan ýerinde asudalyk bolýar. Asudalyk birek-birege köňüldeşlik duýgusyndan döreyär. Asudalyga bolan sarpa adamlara çensiz uly gaýrat, erjellik, güýç berýär. Merdanalygy, batyrlygy, ugurtapyjylygy, ezberligi döredýän hem asudalyga bolan söýgüdir. Durmuşda töwekgelçilik etmän, maksadyňa batyrgaý ýapyşmagyň özi hem asudalyga goýulýan sarpanyň netijesidir. Asudalygy goraýan her bir watançy Magtymguly akyldaryň «Her iş gelse, il biläni» diýip, il ykbalyny öz ykbaly hasap edýän setirlerine eýermelidir. Batyrlyk, merdanalyk bilen ynsan durmuşyň dürlü ugurlarynda özünüň tejribesini baýlaşdyrýar. Ýurdumyzyň İçeri işler ministrliginiň merdanalarynyň her gününiň şeýle aýgytly pursatlar bilen çuň mana eýe bolýandygy, baýlaşýandygy hakykatdyr. Bu ulgamyň maddy-tehniki binýadyny pugtalandyrmaga, asudalygy goraýan merdanalaryň ýasaýyş-durmuş şartlerini yzygiderli gowulandyrmagá biz döwlet derejesinde uly üns berýäris. Garaşsyzlygymyzyň ýyllarynda bu ulgamyň ösüşinde üstünlikli menzillere ýetildi. Garaşsyzlygymyzyň çärýek asyrlyk taryhy ösüsiniň dowamında ýurdumyzyň içeri işler edaralarynyň hünärmenleriniň ata-babalarymyzyň

yndanperwerlik wesýetlerine wepalı täze nesli kemala geldi. Geçmişde at-abraýy bilen jemgyýetiň nusgasyna öwrülen pederlerimiziň baý durmuş ýorelgeleri esasynda terbiýelenen şol nesillere Watanymyz bil baglaýar. Çünkü batyrlygyň, merdanalygyň nusgasy terbiýe, görüm-görelde bilen nesilden-nesle geçýär.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň ulgamyn-da döwrebap işiň ýola goýulmagynyň, ýokary düşunjeli, ezber hünärmenleriň iş ussatlygyny ýokarlandyrmagyň wajypligyn dan ugur alyp, biz bu ulgamyň ösüşinde düýpli özgertmeleriň durmuşa geçirilmegine badalga berdik. Ulgamda Garaşsyzlyk ýyllarynyň içinde amala aşyrylan işler kalbyň ruhubelentlige besleyär. Her bir taryhy senäniň aňyrsynda döwrüň iň öndebarlyjy tejribelerini durmuşa giňden ornaşdyrmagyň maksatlary jemlenýär.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň baý taryhy bar. 2012-nji ýylyň 19-njy sentýabrynda İçeri işler ministrliginiň Dolandyryş merkeziniň ýanynda Seljeriş merkeziniň täze binasynyň açylmagy şol taryhyň sahypalaryna zer setirler bilen ýazylandyr diýip pikir edýärin. Onuň gullukçylar üçin iň ýatda galyjy pursatlaryň biri bolandygyna ynanýaryn. Çünkü bu merkezde ulgamyň işgärleriniň halkymyzyň asuda durmuşyny we jemgyýetçilik howpsuzlygyny üpjün etmekde innowasion tehnologiyalardan peýdalanyp,

ýokary netijeli işlemegi üçin döwrebap şertleriň ählisini göz öňünde tutduk. Häzirki döwürde ýurtda asudalygy goramak boýunça iş alyp barýan hünärmenleriň işini ösen tehnikasyz göz öňüne getirmek mümkün däl. Jemgyýetiň ösüşiniň beýleki ugurlarynda bolşy ýaly, bu ulgamda yzcýlyk, görgürlük, ýatkeşlik, akyly kesgirlik, eserdeňlik ýaly tebigy ukyplar esasynda aýan edilen pikiri anyk subut etmekde tehniki enjamlaryň hyzmaty bimöçber uludyr. Men milli hünärmenlerimiziň bu wezipäni abraý bilen berjaý etjekdiklerine ynanýaryn.

Men okyjylaryma Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň düzüm birlikleriniň alyp barmaly işleri hakyn-daky kabir pikirlerimi beýan etmek isleýärin. Bu gullugyň diňe özüne mahsus bolan taraplaryna içgin aralaşman, ministrligiň müdirlikleriniň öňünde durýan wezipeler, olaryň jogap berýän ugurlary, çözümlü meseleleri bardaky garaýylarym ata Watana wepaly gulluk etmekde ýaşlarymyza ugur-çelgi bolar diýen umydym bar.

Haýsydyr bir ýerde nähili wakalaryň bolup geçendigini biz dünýäniň gündelik habarlarynyň çäginde bilýäris. Ýöne öz islän künjeginiň bilen bagly gündelik wakalardan habarly bolmak welin kyn. Görogly begiň aýaly Agaýunasuň şolar ýaly uzakkagy wakalary görmek ukybynyň bardygy eposda beýan edilýär. Ýa-da rowaýatlaryň gahrymanlary aýna

ýa dyrnagyna seredip, nirede nämeleriň bolýandygyny anyk görýärler. Häzirki zamanda «şeýle mümkünçilikleri» asudalygyň goragçylary üçinem döredýäris. Häzir nirede wideogözegçilik enjamы oturdysa, şol ýerdäki gündelik wakalary aşgär görüp bolýar. Aşgabat şäheriniň çäginde hem wideogözegçilik ulgamynyň üsti bilen köcelerde, seýilgählerde we beýleki köpcülik ýerlerinde (aeroport, demir ýol, awtomenziller, bazarlar we söwda merkezleri we ş. m.) jemgyýetçilik howpsuzlygyna gözegçilik etmek ýola goýuldy. Bu bolsa hukuk bozulmalaryna gaýragóyulmasyz täsir etmegi göz öňünde tutýandyr. Şunuň özi biziň durmuşymyza ýene bir düşünjäni – «Elektron karta» düşünjesini ornaşdyrýar diýsek, dogry bolar. Ol düzgün-tertibiň ünsden düşürlendigini duýdurýar, şol esasda hem hukuk bozulmalarynyň bolup geçen ýerini salgy berýär. Şoňa laýyklykda, degişli gullugyň işgärleri wakanyň bolan ýerine baryp, gözegçiliği dowam edýärler. Wideogözegçilik ulgamlary arkaly awtoulag serişdeleriniň hereketine, ýuze çykan awtoulag dykynlaryna, bolup geçýän ýol-ulag hadysalaryna dessin täsir etmek, gerekli ýagdaýda jebir çekenlere lukmançylyk kömeginiň berilmegini guramak ýaly işler hem Seljeriş merkeziniň esasy wezipeleridir.

Merkeze birikdirilen wideogözegçilik ulgamynyň üsti bilen welaýatlaryň Polisiýa müdirlikleriniň nobatçy böülümleri, ýerlerdäki aeroportlar, demir ýol, deňiz, derýa we awtomenziller, şeýle-de beýleki wajyp desgalar bilen

aragatnaşyklar saklap, gözegçiliği amala aşyrmak mümkünçiligi bar. Bir döwürlerde şeýle mümkünçilikleri göz önüne getirmek hem kyn bolandyr. Bularyň ählisi häzirki ösen zamanda biziň Türkmenistanymyz üçin adaty ýagdaýdyr. İň esasy zat bolsa, olar halkymyzyň abadan, asuda durmuşda ýaşamagyna hyzmat edýändir.

Biz geljekde hem ýurdumyzyň içeri işler ulgamyny zamanabap tehnikalar bilen üpjün etmäge, olaryň işiniň netijeliliginı ýokarlandyrmagá döwlet derejesinde giňden ýardam bereris. Çünkü biziň baş maksadymyz hemmetarap-laýyn ösen jemgyýeti döredip, asuda durmuşy üpjün etmekden ybaratdyr. Türkmen polisiýasynyň işini maksada-laýyk guramaly, şahsy düzümiň arasyndaky düzgün-tertibi berk ýola goýmaly, olaryň hünär taýýarlygyny ýokarlandyr-maly. «Abraý mirasda däl-de, akyl bilen edepdedir» diýlen dana sözi «Kowusnamadan» okapdym. Islendik döwür üçinem düzgün-tertipliliğiň, kanun babatda düşünjeliliğiň orny aýratyndyr. Kanunlar, her bir zadyň öz ugry, düzgün-tertibi hakyndaky bilim-sowat adamyň kämillinginiň netijsinde ýaşamalydyr. Oňa medeniyetlilik, sypaýylyk, halallyk, iň esasan hem ynsaplylyk düşünjesi gursagyna pugta guýlan adamlar gowy düşünýändirler. Biziň öz nesillerimize sypaýyçylyk, köpçülükde özüni edepli alyp barmak, ulyny sylamak, uly gürlemezlik, zähmetsöýerlik, halal ýaşamak babatdaky berýän öwüt-ündewlerimiz ertirki gün ösen jemgyýetiň asuda durmuşynyň döredilmegine öz

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
atly gözegçilik topary*

Pederlere tagzym

täsirini ýetirmelidir. Ýurdumyzyň İçeri işler ministrliginiň düzüminиň işgärleriniň ynsabyna ygrarlylyk, ýadama-zaklyk, galjaňlyk, batyrgaýlyk ýaly häsiýetleri özünde yzygiderli terbiýelemekleri iňňän wajypdyr. Bu ugurdan işlejek gullukçylaryň juda eserdeňlik bilen seçiliп alymagy hem gerekdir.

Şu babatda men Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Işgärler müdirliginiň işine aýratyn talap bildiryärin. Olaryň işiniň özboluşly tarapy hem ýokarda aýdanlarymy berk berjaý etmek bilen bagly.

Biz Garaßsyz Türkmenistanmyzyň içeri işler edaralaryny döwletiň hukuk goraýy we harby edaralarynyň ulgamyna degişli etmek bilen, jemgyýetçilik tertibini, raýatlaryň janynyň saglygyny, hukuklaryny, azatlyklaryny, jemgyýetiň we döwletiň bähbitlerini jenaýatçylykly we hukuga garşıy gelýän nogsanlyklardan, hyýanatçylyklardan goramagy üpjün etmek, şeýle hem öňuni alyş çärelerini, wagyz-nesihat işlerini geçirmek ýaly işleri olaryň borju hökmünde kesgitledik. Ýurdumyzyň içeri işler edaralarynyň daşary ýurtlaryň hukuk goraýy edaralary bilen hyzmatdaşlyk etmegi, tejribe alyşmagy, kämilleşmegi, birek-birekden öwrenmegi, dostana gatnaşyklary ýola goýmagy üçin ähli şertleri döredýäris. Men bu ulgamyň işiniň dünyäniň öndebaryjy tejribelerine daýanmalydygyny hemise-de nygtayaryn. İçeri işler edaralarynyň hünärmenleri, gullukçylary, işgärleri mukaddes Kasamyna wepaly bol-

**GARAŞSYZ BAKY BITARAP
TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET SENASY**

Janym gurban saňa, erkana yurdum,
Mert pederleň ruhy bardyr köñölde.
Bitarap, garasýz topragyň nurdur,
Baydagyň belentidir dünýän öñünde.

Gaytalama:

Haikyh guran Baky beýik
Berkarar döwletim, jigeri

Başlaryň täji sen, diller

Dünya dursun, se

Gardasdyr tire

Owal-ahyr birdi

Harasatlar alı

Nesilller döş ger

Gaytalama:

Haikyh guran Baky beýik

Berkarar döwletim, jigeri

Başlaryň täji sen, diller

Dünya dursun, sen dur, Tü

**GARAŞSYZ, HEMİŞELİK BITARAP
TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET KASAMY**

Eziz Türkmenistan-ata Watany,

Men saňa sähelce sek ýetirsem,

goý, meniň elim gurasyn!

Eger-de men saňa dili ýetirsem,

goý, meniň dilim gurasyn!

Eger-de men Türkmenistan Watanyma,

Türkmenistanyň Prezidentine

dönüñük etsem,

meniň amrum kül bolsun!

malydyrlar. Olar bedew bady bilen öňe barýan Berkadar döwletimiziň dost-doganlyga daýanýan içerki hem daşary syýasatyny gözüniň göreji deý goramalydyrlar. Sebäbi şol mukaddeslikler tutuş jemgyýetiň sagdynlygynyň, ruhubelentliginiň esasy şertidir. Şonuň üçinem türkmen polisiýasynyň işini maksadalayyk guramak, şahsy düzumiň arasyndaky düzgün-tertibi berk ýola goýmak, olaryň hünär taýýarlygyny ýokarlandyrmaç boýunça işleriň birjik-de ünsden düşürlilmeli däldigini aýratyn bellemek isleýärin.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň işini tabala laýyk ýola goýmakda köpcülikleýin habar beriş serişdeleriniň aýratyn orny bar. «Asudalygyň goragynda» žurnalyny döretmek hakyndaky Karara 2008-nji ýylyň 6-njy maýynda gol çekdim. Biz şonda ulgamyň işi babatta anyk maksady göz öňünde tutýan, şonuň bilen birlikde hem okyjjy üçin täsirli makalalaryň bu žurnalda çap edilmegini göz öňünde tutupdyk. «Adalat» gazetinde polisiýanyň işgärleriniň alyp barýan işleri barada, olaryň gündelik durmuşy, aladalary baradaky dürli žanrlarda ýazylan materiallary çap etmäge mümkünçilik döretdik. Telewideniýede we radioýaýlymlarda goýberilýän ýörite gepleşikler hem bar. Ulgamyň işini beýan etmekde, ýaşlary watançylyk ruhunda terbiýelemekde möhüm orny bolan bu serişdeler barada ýone ýerden ýatlamaýaryn. Olaryň işini ýene-de kämilleşdirmek, bildirilýän talaplary ýokarlandyryp, cęperçilik we hil taýdan many-mazmunlylgyny güýçlen-

9*

Aýdym-saz asudalygyň goragçylarynyň durmuşynda

dirmek zerur. Sebäbi asudalagyň gullugyndaky her bir hünärmeniň sowatlylygyna, syýasy taýýarlygyna, onuň özünü alyp baryş medeniýetine çap edilýän makalalar, teleýälymlarda berilýän gepleşikler düýpli täsir etmelidir. Bulardan başga-da içeri işler edaralarynyň gullukçylary watançylyk temasyndan neşir edilen täze kitaplaryň, çeper eserleriň, gündelik metbugatyň – gazet-žurnallaryň ilkinji okyjylary bolmalydyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Metbugat merkeziniň işi hut şulary pugta nazara almak bilen ýola goýulmalydyr. Ýangyn howpsuzlygy, ýol hereketiniň howpsuzlygy bilen bagly kiçi göwrümlü filmleri taýýarlap, teleýälymlarda görkezmek barada-da degişli tabşyryklary beripdim. Bu çäreler wagyz-nesihat işleriniň talabalaýyk alnyp barylmagyna düýpli täsir etmelidir. Şonuň ýaly mazmunly ýazgylary, plakatlary peýdalananmak, ýurdumyzyň ösen neşirýat-çaphana ulgamynyň mümkünçiliklerinden ýerlikli peýdalananmak bilen merkeziň işgärleri öz işleriniň netijeliligini has-da ýokarlandyryp bilerler. Bu işler asudalygyň goragçylarynyň – polisiýa işgärleriniň sagdyn, ýokary medeniýetli jemgyýeti kemala getirmekde alyp barýan tagallalarymyzy durmuşa geçirmekde iňňän uly goşandy bolar. Men ýurdumyzda her ýyl geçirilýän Türkmenistanyň Prezidentiniň «Türkmeniň Altyn asyry» bäsleşiginiň ýenijileriniň arasynda polisiýa işgärleriniň hem bardygyna guwanýaryn.

Ýurdumyzda demokratik prosesleriň dolanuwsyzdygyna şayatlyk edýän giň möçberli hukuk özgertmeleriniň geçirilýändigi örän wajypdyr. Biz dünýäniň iň gowy tejribelerini içgin öwrenmegiň hem-de täze kanunçylyk namalaryny işläp tayýarlamakda ony işjeň ulanmagyň ähmiýetine ýokary baha berýäris. Sebäbi ösüş gazanmak, öne gitmek üçin halkara tejribesi derwáys bolup durýar. Biziň bu gatnaşyklarymyz dostlarymyz hem-de hyzmatdaşlarymyz üçin hemiše açık ýurt hökmünde eziz Watany myzyň halkara abraýyny has-da ýokarlandyrmagà ýardam etmeli- dir. Biz bu işlere Türkmenistanyň syýasy-jemgyýetçilik ösüşleriniň ähli ugurlarynda uly ähmiýet berýäris. Bu ýerde esasy wezipäni Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň hukuk we halkara gatnaşyklary müdirligi ýerine ýetirmeli- lidir. Sebäbi biz hyzmatdaşlyk esasynda tejribe alyşmak, hünärini kämilleşdirmek boýunça işi guramak, halkara hyzmatdaşlygynyň iň netijeli usullaryny öwrenmek babatda müdirliğiň işgärleri üçin ähli şartları döretdik. Dünýäniň beýleki ýurtlarynyň içeri işler edaralarynyň wekilleri bilen duşuşyklaryň, maslahatlaryň ornunyň örän ýokarydygy iňňän üns berilmeli meseledir. Biz özara tejribe alyşmak maksady bilen Türkmenistanyň İçeri işler edaralarynyň wekillerini daşary ýurtlara gulluk saparlaryna ýollaýarys. Şol saparlaryň hünär kämiliгini ýokarlandyrmak, şeýle

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Hojalyk desgalar toplumy*

hem mähriban Watanyň gymmatyna düşünmek üçinem giň mümkünçilikdigi hakynda aýratyn bellenilmelidir. Hukuk we halkara gatnaşyklar müdirliginiň üstüne Türkmenistanyň kanunçylygynda durmuşa geçirilýän özgertmeleri nazara almak bilen, ministrligiň işiniň hukuk esaslaryny üpjün etmek wezipesi hem yüklenilendir.

Dünýäde tebigy baýlyklaryň ätiýaçlyk gorunuň aýap saklamagyň wajypligý barha ýiti duýulýar. Ýurtlaryň ählu-mumy howpsuzlyk meseleleri boýunça jebislikdäki işiniň esasynda onuň netije berjek çözgüdini tapmak mümkün diýip hasap edýärin. Ykdysady taýdan öz-özüňi dolandyrmaklyga gönükdirilen tagallalar bolsa, hazır diňe bir önemçilik ugurly pudaklaryň baş maksady bolman, eýsem, döwlet ulgamynyň beýleki dürli ugurlary üçin-de häsiýetli ýagdaýdyr. Bizde bu işler boýunça oňyn tejribeler bar. 2016-njy ýylyň noýabr aýynda biz İçeri işler ministrliginiň täze Hojalyk desgalar toplumynyň işine badalga berdik. Bu toplumyň düzümine maldarçylyk, Merkezi ammar hem-de Awtohojalygyň binalar we desgalar toplumy girýär. Bu täze binany gurmagy Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň ýanyndaky gurluşyk birleşigine ynandyk. Binalaryň talaba laýyk gurlandygy birleşikde gurluşyk işleri boýunça köpugurlaýyn tejribäniň toplanylandygyny, biziň gurluşykçylarymyzyň başarnyklarynyň hiç kimiňkiden pes däldigini görkezdi.

Içeri işler ministrliginiň düzümleriniň işgärleriniň gownejaý gulluk etmegi üçin, biz degişli şertleri döretmek boýunça yzygiderli çäreleri durmuşa geçirýäris. Bu ulgama degişli bolan tehniki parkyň yzygiderli döwrebaplaşdyrylmagyna we täzelenmegin pugta gözegçilik edýäris. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Hojalyk desgalar toplumynyň Merkezi ammarynda dolandyryş we ammar maksatly binalar we desgalar, şeýle hem tikançılık bölümü, öz çaphanası we ussahanası bar. Olaryň işi barada jikme-jik durup geçyändigim, işin guralyşyny başgalara nusga edýändigim ýone ýerden däldir. Tikançılık bölümünde İçeri işler ministrliginiň edaralarynyň işgärleri üçin niyetlenilen gulluk egin-esikleriniň ulanyş maksadyna hem-de estetiki talaplaryna laýyk gelmegi babatdaky şertleri üpjün etmegiň mümkünçilikleri göz öňünde tutulandyr.

Şeýle hem bu binany tehniki taýdan döwrebap enjamlas-dyrmagá aýratyn üns berdik. Bu şert soňky ýyllarda ýurdumyzda gurlup, ulanylaga berilýän medeni hem-de önemçilik maksatly desgalar üçin in häsiýetli aýratynlyk bolup durýar. Şunuň özi toplumyň çaphanasyna hem mahsus ýagdaýdyr. Toplumyň çaphanasında ýokary çap ediliş usuly bilen neşir önumlerini taýýarlamaga mümkünçilik beryän, dünýäniň öndebarlyjy önum öndürjileriniň ýokary tehnologiyaly enjamlary ornaşdyrylandyr.

*Asudalygyň goragçylary üçin döwrebap ýaşayýs jayý toplumy
we medeni dynç alyş merkezi*

Biziň halkymyzda «elin» diýlen düşünjäniň orny hakynda şu ýerde aýtmagy makul hasap edýärin. Sebäbi maşgalada öý tutmak, azyk hem-de hojalygy gerek bolan beýleki derwaýslyklar bilen üpjün etmek wezipesini bir özi üstüne alan adamlar durmuşyny ählitaraplaýyn gurgun ýagdaýda saklamagy hem başarárlar. Olaryň maşgalasynyň elin azyk önümleri bilen bir öz hojalygyny üpjün etmek däl, ýakynlaryna hem goldaw bermäge gurby ýetyär. Oba ýerlerinde bölünip berlen mellek ýerlerinde özleriniň binagärlilik taslamalarynyň esasynda öý gurunýan hojalyklar elin zadyň gadyryny has gowy bilýärler. Hakyky hojalykçy maşgalabaşylar giç agşam ýa-da ir säherde özüniň esasy işinden boş wagtlarynda daýhançylyk ýa-da maldarçylyk bilen meşgul bolýarlar. Şulary aýtmak bilen, jemgyýetimiziň dürli toparlarynda bu asyllı däbiň mynasyp dowam etdirilýändigine ünsüñizi çekmekçi bolýaryn. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň döwrebap hojalyk toplumy sagdyn jemgyýeti kemala getirmegiň esasy şertleriniň biri bolan arassa azyk önümleriniň önemçiligine saldamly goşandyny goşýar. Ýeri gelende aýtsak, bu hukuk goraýyjy edaralaryň şahsy düzümini azyk önümleri bilen üpjün etmegiň hilini ýokarlandyrmagá niyetlenen ilkinji hojalykdyr.

Atly gözegçilik

Ministrliň düzümlerinde önemçilik hojalyk kuwwatlyklaryny artdyrmak, maldarçylykdan alynýan önumleriň mukdaryny ýokarlandyrmak boýunça-da yzygiderli iş alyp barmagy zerur hasap edýärin. Iri mallaryň, dowarlaryň, guşlaryň baş sanyny artdyrmak bilen, ulgamyň maddy binýadynyň berkidilýändigi düşnükli zat. Ýöne ministrlige degişli bolan ahalteke bedewleriniň idedilişi hakında aýtmak gerek. Şol bedewler gowy seýsiň, ynamdar eýäniň eline düşendigini toý-baýramlarda, döwletimizde guralýan medeni-köpcülikleýin çärelerde, paýtagtymyzda geçirilýän at çapyşyklarynda alýan baýraklary bilen subut edýärler. Ahalteke bedewi, türkmen alabaýy türkmen üçin hemişelik hemradyr. Türkmen bedewiniň syrdaş, dost, gözellik nusgasy hökmündäki alamatlary hakynda köp ýazylandyryr. Biz ahalteke bedewlerimiz bilen bagly ata-babalarymyzdan miras galan medeni baýlyklarymyzy öz nesillerimize öwretmegi yzygiderli dowam etdirmelidiris. İň ýakymly buşluk habarlarynyň, toý sargylarynyň adamlara bedewler bilen ýetirilmeginde-de many bardyr. «At – myrat», «döwletlilik», «bagt» ýaly düşunjeleriň döremegi hem bedewlerimiziň şu hyzmaty bilen hem baglydyr diýilse, dogry bolar. Häzirki wagtda habarlaşmagyň usullary juda özgerdi. Wagt, serىde babatda bu ugurdan örän tygsytlly enjamlar peýda bolýar we barha kämillesyär.

*2015-nji ýylyň aprel aýynda «Türkmen Älem 52°E» ilkinji türkmen
aragatnaşykl emeli hemrasy Älem giňişligine çykaryldy*

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Aragatnaşyк müdirliginiň işini kämillesdirmegiň derwaýyslygy hem hut şunuň bilen aýrylmaz bagly bolup durýar. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň edaralaryny iň kämil hem zamana-bap aragatnaşyк serişdeleri we ýöriteleşdirilen tehnikalar bilen üpjünçiligi içeri işler edaralarynyň özara sazlaşykly we bir-biri bilen utgaşykly işlemeginiň baş şertidir.

Häzirki döwürde ýurdumyzyň ulag-aragatnaşyк ulgamynyň ösüşine aýratyn üns berýäris. 2015-nji ýylyň aprel aýynda «Türkmen Älem 52°E» ilkinji türkmen aragatnaşyк emeli hemrasy Älem giňisligine çykaryldy. Bu taryhy sene mähriban Watanymyzyň milli aragatnaşyк emeli hemrasy ulgamyna eýe bolandygyny hem dünýä äsgär etdi. Ýurdumyzda halkara optiki-süýümlü aragatnaşyк ulgamlarynyň işiniň barha rowaçlanýandygynyň şáyady bolmak iňňän ýakymlydyr. Häzir ýurdumyzda ähli adaty awtomatlaşdyrylan telefon beketleri sanly ulgamlar bilen çalşyryldy. Myhmanhanalarda, ilatyň dynç alýan ýerlerinde we söwda merkezlerinde Wi-Fi tehnologiýasyny ornaşdymak işleri geçirilýär, munuň özi ýokary tizlikli internete girmäge mümkünçilik berýär. LTE tehnologiýasynyň binýadynда 4G häzirki zaman ykjäm aragatnaşyк ulgamynyň ýaýrawy giňeldilýär.

Ilkinji türkmen milli emeli hemrasynyň ulanylyp başlanylmagy innowasiýa häsiýetli aragatnaşyк ulgamyny

Asuda asman

hem-de ýurdumyzda kämil dolandyryş ulgamyny kemala getirmekde möhüm sepgit boldy. Hemra aragatnaşygynyň häzirki zaman düzümleri we degişli täze tehnologiyalar Türkmenistanda kosmos bilen bagly ylmy-barlag işlerini geçirmegi kämilleşdirmäge, dünýäniň ösen ylym ulgamyna dahylly bolmak bilen, ýurdumyzyň halkara abraýyny has-da ýokarlandyrmagá mümkünçilik berýär. Bulardan başga-da Berkurar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe ulag we aragatnaşyk ulgamy okgunly ösüše eýe bolmak bilen, täze belentliklere tarap ynamly öne barýan, yklymyň möhüm söwda ýollarynyň çatrygynda ýerleşýän ýurdumyzy dünýä ähmiyetli, iri halkara ulag-üstaşyr we telekommunikasiýa merkezine öwüryär. Hut şu ösusleriň Türkmenistanyň Içe-ri işler ministrliginiň Aragatnaşyk müdirliginiň işiniň talabalaýyk gurnalmagynda hem öz täsirini ýetirýändigini bellemelidiris.

Jemgyýetçilik howpsuzlygy biziň halkymyz üçin, bellibir derejede, türkmençilik ýörelgeleriniň berjaý edilme-gi bilen baglydyr diýilse, iňňän ýerlikli bolar. Şu ýerde durmuşyň adaty bir pursadyna salgylanmakçy bolýaryn. Çagalar dürli hili oýunlara ýykgyn edegen bolýarlar. Häzir, elbetde, oýunlaryň görünüşleri, usullary hem birneme özgerdi. Bu tehnikanyň, ynsanyň aňynyň yzygiderli ösusleriniň netjesidir. Ýöne çagalykda özara gatnaşyklarymyzy has-

Asudalygyn goragynda

-da berkiden şol oýunlaryň nähili özüne çekijidigini ýatlamak hem ýakymlydyr. Her döwrüň öz oýunlary bolýar. «Döwlet guşy» romanymda şol döwrüň çagalarynyň has köp oýnan oýunlary barasyndaky wakalardan gürrüň beripdim. Çaga oýunlaryna hem bäsdeşlik, güýç synanyşmak mahsus bolup, şol oýunlaryň çaganyň beden hem-de ruhy taýdan taplanmagynda örän uly täsiri bardyr. Soňraky ýyllarda, geçen asyryň aýaklarynda hem çagalaryň arasında içeri işler gullugynyň gözegçisiniň, polisiýa işgäriniň keşbinde oýnamak has ýörgünli boldy. Çagalar şol keşpde oýnap, akyl babatda kesgir, iňňän ugurtapyjy, fiziki taýdan ezber bolup görünmäge çalyşyarlar. Munuň teleýáylımlarda görkezilýän filmleriň täsirinden bolmagy hem mümkün, ýöne oglan mahalynda batyr, ugurtapyjy bolmagy arzuw etmeýänimiz ýokdur diýsem, meniň bilen hemmelerem ylalaşarlarmyka diýärin. Güýclilik, batyrlyk, pälwanlyk, ugurtapyjylyk oglanjyklaryň kiçi wagtlaryndaky arzuwlary, heniz haýsy käri saýlap almalydygy barasynda düşünje kema la gelmänkä, olarda şol arzuwlar ýasaýar. Ene-atalar hem öz perzentleriniň batyr kişilere mahsus häsiyetleriniň bolmagyny arzuw edýärler. Men asudalygyň goragçysynyň keşbiniň meşhurdygyny aýtmakçy bolýaryn. Asudalygyň goragçysynyň käri iň bir arzyly kärleriň biri bolmalydyr. Biz onuň şeýle bolmagy üçin ähli zerur çäreleri görmelidi-

Ilat bilen gürruiseşlik

ris. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň jemgyýetçilik howpsuzlygy gullugynyň hem beýleki gulluklar bilen bir hatarda, häzirki zaman maddy-tehniki enjamlar we serişdeler bilen üpjün edilmegi wajypdyr.

«Kowusnamadaky» «Dogruçyl we ygtybarly adam bolgun, dünýäniň bütin döwleti dogruçyl hem ygtybarly adamalaryňkydyr» diýen sözler sagdyn jemgyýetiň iň ilkinji daýanýy bolmalydyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Polisiýanyň ýerli wekilleri müdirliginiň işiniň hem ýeňil däldigi düşnüklidir. Çünkü iş ýeňil bolanda talapkärlilik duýgusy aradan aýrylýar diýip hasap edýärin. «Kämil raýat – sagdyn jemgyýet» diýen şygar olaryň işiniň esasy ýörelgesini aňladýar. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Polisiýanyň ýerli wekilleriniň müdirliginiň «Maşgala», «Gözegçilik» atly tapgyrlaýyn öňüni alyş çärelerinde ýerlerdäki polisiýanyň ýerli wekilleri tarapyndan jenaýata meýilli raýatlar ýüze çykarylyp, olar bilen şäher we oba ýerindäki ýerli döwlet we jemgyýetçilik guramalarynyň, şeýle hem halkyň arasynda abraýdan peýdalanýan ýaşuly nesliň kömeginden peýdalanyp, degişliliği boýunça öwüt-ündew äheňli işler guralýar. Türkmenistanyň jemgyýetçilik guramalary bilen ýakyn aragatnaşykda bolup, polisiýanyň ýerli wekilleri ýokardaky görkezilen döwlet edaralarynyň gatnaşmaklarynda edara-kärhanalarda, ýokary we orta hünär

Çağalar biziň geljegimizdir

okuw mekdeplerinde, umumy orta bilim berýän mekdeplerde, şeýle hem ýasaýýs toplumlarynda we oba arçynlyklarynda ilat bilen duşuşyklary, wagyz-nesihat işlerini yzygiderli geçirmelidirler. Şularyň ählisi ýurdumyzyň milli polisiýa gullugynyň işgärleriniň adalata daýanýan, batyr, erjel, merdana hereketleriniň netijesinde il-ulsumyz bilen has-da jebisleşmegine getirer. Asudalygy goramak, düzgün-tertip-liliği berjaý etmek diňe bir degişli ulgamyň wekiliniň işi bolman, eýsem, sagdyn jemgyýetde her bir raýatdan edilýän kanuny talapdyr. Asudalygy goramak jemgyýetçilik, durmuş institutlarynyň barha jebisleşmeginiň esasynda guralýan utgaşykly tagallalaryň jemidir diýilse-de nädogry däldir.

Biziň durmuşa geçirýän maksatnamalarymyz ýaş nesilleriň abadan geljegine gönükdirilendir. Nesilleriň hatyrasyna berjaý edilen amal iň gymmatly, iň möhüm amaldyr. «Iň gymmatly» diýenimde men şol nesilleriň arasyndaky baglanyşygy göz öňünde tutýaryn. Sebäbi ertirki nesilleriň öz pederlerine guwanmaklary, olaryň geçmişine buýsanç duýgulary bilen durmuşa hyjuwly ýapyşmaklary üçin, biz hemiše oýlanyşykly hereket etmäge, birbada göze görünmeýän ýaly ownuk işlerde hem jogapkärçiligi duýma-ga çalyşýarys. Jemgyýetiň şu uly wezipesini durmuşa geçirimegiň ýörite iş maksatnamasy Türkmenistanyň İceri işler ministrliginiň Kämillik ýaşyna ýetmedikleriň işi boýunça gözegçileriniň işinde öz mynasyp beýanyny tap-malydyr.

Wagyz-nesihat işleri

Jemgyýetiň ösüşlerinde halkara tejribesiniň ähmiýetiň uludyggyny ozal hem belläpdim. Onuň hiç haçan ünsden düşürilmeýändigini döwletimiziň Birleşen Milletler Guramasyň Çagalar gaznasy (ÝUNISEF) hem-de beýleki düzüm gurluşlary bilen hyzmatdaşlyklarynyň netijeleri, bilelikde durmuşa geçirilýän işler aýan edýär. Mälîm bolşy ýaly, eziz Watany myz «Çaganyň hukuklary hakyndaky» konwensiýasyna 1994-nji ýyldan bări agza bolup durýar. 2016-njy ýylyň aprelinde BMG-niň Ykdysady we Durmuş Geňeşiniň mejlisiniň barşynda mähriban Watany myzyň BMG-niň üç gurluşynı: 2017–2020-nji ýyllar üçin ösüş maksatnamalarynda ylym we tehnika boýunça BMG-niň Komissiýasyna, 2016–2020-nji ýyllar üçin ýurduň ilatynyň köpelmegi we ösmegi boýunça BMG-niň Komissiýasyna hem-de 2017–2021-nji ýyllar üçin BMG-niň durmuş ösüsü Komissiýasyna saýlanlylandygyny hem belläsim gelýär. 2013–2017-nji ýyllar üçin BMG-niň bilim, ylym we medeniýet boýunça ýerine ýetiriji Geňeşine, 2016–2018-nji ýyllar üçin BMG-niň gender deňliginiň we aýallaryň hukuklaryny hem-de mümkünçiliklerini giňeltmegiň meseleleri boýunça Ýerine ýetiriji Geňeşiniň gurluşynı Türkmenistanyň saýlanmagy bu iri halkara guramasy bilen gatnaşyklaryň ýokary derejesini aýan edýän mysallardyr.

ÇAGALAR
AWTOŞÄHERÇESİ

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
çagalar awtoşäherçesi

«Ýol hereketiniň howpsuzlygy – ömrümiziň rahatlygy»

Şular doğrusyndaky ähmiyetli wakalaryň her biri täze netijeli ösusler arkaly durmuş beýanyна eýe bolýar. Biz ýurdumyzda her ýylyň 1-nji iýunynda Çagalary goramagyň halkara gününü belleýäris. Şu sene mynasybetli ýurdumyzda guralýan baýramçylyk dabaralarynyň mazmuny bolsa barha baýlaşýar.

Şu ýerde ýene-de Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň taryhynyň buýsançly sahypalaryna dolanmak isleýärin. Häzirki döwürde, umuman alnanda, ulag gatnawlarynyň hili-de, ýygyllygy-da ýokarlanýar. Paýtagtymzyň, ýurdumyzyň şäherleriniň, şäherçeleriniň, obalarynyň köcelerinde howpsuzlygyň üpjün edilmegi batbatdaky talaplar hem şoňa görä barha artýar. Ýollarda pyýada, şonuň bilen bir hatarda sürüji hökmünde-de düzgün-nyzamlylygyň üpjün edilmegi ýaşlaryň terbiyesinde hem aýratyn orun eýeleýär. Ýurdumyzda geçirilýän «Ýol hereketiniň howpsuzlygy – ömrümiziň rahatlygy» atly biraýlygyň çäginde, 2015-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda paýtagtymzdä gurlup, ulanylmaǵa berlen Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Çagalar awtosäherçesi hut şu maksada hyzmat edip, düzgün-tertibi talabalaýyk berjaý etmegiň esaslaryny öwredýär. Çagalar awtosäherçesini Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Awtoulag sporty merkeziniň ýanynda ýerleşdirip, bu künjekde ulular we

Ýaş awtosöyűjileriň okuw merkezi

çağalar üçin awtomobil sport – okuň merkezi döretmegiň ýakyn ýyllarda öz netijesini berer hem-de bu künjekde tehniki sportuň ussatlarynyň mekdebi dörär. Sportuň bu täze döredilen görnüşi boýunça meşhur boljak türgenleriň yetişip gelýändigine ynanýaryn.

Awtoşäherçaniň binasynda ýerleşdirilen ýol hereketiniň muzeýi, ýaş awtosöýüjileriň okuň otaglary, mekdep okuwcylary üçin kiçi kino zaly sürüjiniň hem-de pyýadanyň medeniýetini kemala getirmäge uly ýardam etmelidir. Munuň üçin olaryň başarjaňlyk bilen netijeli ulanylmaý möhümdir. Milli hünärmenlerimiziň yetişip gelyän täze nesli bu işiň hötdesinden ussatlyk bilen gelerler diýip pikir edýärin.

Hawa, dünýäde ulaglaryň sany şeýlebir köpeldi, olaryň ekologik gurşawa ýetiryän täsirini aradan aýyrmak wezipesi hem adamzady biynjalyk edýär. Şonuň üçin biz syýasy-jemgyýetçilik, guramaçylyk we beýleki çäreleriň esasında ýol-ulag hadysalarynyň öňüni almak mümkünçiliginden netijeli peýdalanmagy başarmalydyrys. Eziz Watanymyzda ýollaryň, ýol geçelgeleriniň gurluşygy güýcli depginde alnyp barylýar. Gurulýan döwrebap ýollar hem-de ulag-ýol, pyýada geçelgeleri howpsuzlygyň üpjün edilmegine ýardam edýär.

*Çagalaryň arasynda alnyp barylyan
terbiyeçilik-önüni alyş işleri*

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Kämillik ýasyna ýetmedikleriň işi boýunça gözegçileri tarapyn-dan ýurdumyzyň bilim we saglygy goraýys edaralarynyň, jemgyýetçilik guramalarynyň wekilleri hem-de beýleki hukuk goraýyjy edaralarynyň işgärleri bilen bilelikde kämillik ýasyna ýetmedikleriň we ýaşlaryň hukuklaryny goramak, olaryň okamaklaryna, bilim almaklaryna, zähmet çekmekle-rine we durmuş gurmaklaryna oňaýly şertleriň döredilmegi hem-de ýaşlaryň hukuk bozulmalardan daş durmaklary üçin birnäçe çäreler durmuşa geçirilmelidir. Geçirilýän çäreler terbiýäniň binýatlyk sütünleriniň kemala gelmeginiň esasy bolmalydyr. Olaryň işi barada gürrüň edilende, aýratyn üns bermeli bir ýagdaý bar, ýagny ýetginjekleriň arasynda alnyp barylýan terbiýeçilik-önüni alyş işlerinde maşgala bitewüligi we maşgala terbiýesiniň artykmaçlyklary hök-man göz öňünde tutulmalydyr. Sebäbi türkmen halky hut şu gymmatlyklara aýratyn sarpa goýýandygy bilen dünýäde tanalýar ahyry. Bu gullugyň işgärleri öz işlerini türkmeniň milli däp-dessurlaryna sarpa goýmak bilen sazlaşykly guramagyň wajypdygyna düşünmelidirler.

Türkmende «Tüsseziz ot bolmaz» diýilýär. «Sebäpsiz çöp başy gymyldamaz». Bu nakyllaryň gönüden-göni manysy hiç zadyň tötnilik däldigini ýatladýanlygyn-dadır. Asuda durmuş hakynda alada edýän her bir raýatyň

Ýol hereketiniň kadalaryna eýerip

şu hakykaty içgin saldarlap görmegi hökmandyr. Günä edyänler hem tarpdan döremeýärler. Olaryň ýalnyş hereketlerine geleňsizlik bilen sereden jemgyýet hem bellibir derejede günäkärdir. Hawa, geleňsizlik biziň halkymyzyň milli häsiýetine düýbünden laýyk gelmeýär. Il-güni bilen özünü bir bitewi göwre hasap eden ata-babalarymyz ýaşlaryň terbiýesi babatda hem jebisleşipdirler. Şoňa görä hem bidüzgüncilikli hereket eden ýetginjek näme üçin ilki bilen öz obadaşlaryndan, özünü dünýä inderen mähribanlaryndan, ýakynlaryndan utanmaýar?! Hawa, özüniňkilerden utanmaýan kişi özgeleri sylamagy hem bilmeýär. Ýaşlaryň terbiýesi babatda ählimiziň jem bolup, degişli ulgamyň işgärleriniň işine ýardam etmegimiz gerekdir. Şular bilen baglylykda bilim we terbiýecilik edaralarynda alnyp barylýan işlerde hem täze usullaryň gözlenilmegi, işjeňlik möhümdir.

Ýurdumyzda baýramçylyk seneleri mynasybetli Günä geçişlik çäreleriniň yqlan edilmegi ynsanperwerlikli döwlet syýasatymyzyň mazmunyny has-da aýdyňlaşdyrýar.

Ýene-de jemgyýetiň her bir agzasynyň asudalygy goramaga özüniň goşandyny goşmalydygy barasynda aýratyn nygtap belleýarin. Bu siziň watançylyga, ata-babalarymyzyň tälîm-terbiýesine ygrarly bolmagyňyz üçin ähmiyetli bolar.

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Kriminalistik barlaglar merkezi*

Döwrebap enjamlara daýanyп

2016-nyjy ýylyň íýul aýynyň başynda biz paýtagtymyzda Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň täze binalar toplumyny ulanmaga berdik. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Kriminalistik barlaglar merkeziniň hem-de Ilaty pasportlaşdyrmak we hasaba almak müdirliginiň bu täze binalar toplumynyň açylmagyny ulgamyň ösüşiniň aýgytly ädimi hökmünde häsiyetlendirmek bolar. Merkeziň fizika-himiýa, nebit öňümleri we hat-ýazuw, şeýle hem el yzlary barlaghanalarynyň iş aýratynlyklary degişli barlaglary we kriminalistik seljermeleri ýokary derejede geçirmäge mümkünçilik berýär. Ýeri gelende aýtsam, şeýle enjamlary edinmekde Ýaponiýa ýaly ykdysadyýetiniň ösüşinde kämil tehnologiyalara daýanýan ýurtlaryň tejribeleri, hyzmatdaşlarymyzyň tekniki-önümçilik mümkünçilikleri peýdalanyldy. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Kriminalistik barlaglar merkezinde oturdylan, Ýaponiýanyň belli «Shimadzu» kompaniýasynyň we ABS-nyň «Agilend Techologiýes» enjamlary bu merkezde dürli görnüşli barlaglary hem-de seljermeleri ýerine ýetirmäge niýetlenilendir. Şeýle hem bu ýerde meýdan şertlerinde we wakanyň bolan ýerinde ulanmak üçin göçme enjamlar bolup, olaryň kömegi bilen ýurdumyza getirilýän yükleriň içinde gadagan edilen harytlaryň bardygyny ýa-da ýokdugyny kesgitlemek mümkünçiliği bu ulgamyň işinde döwrebap amatlyklary döretdi.

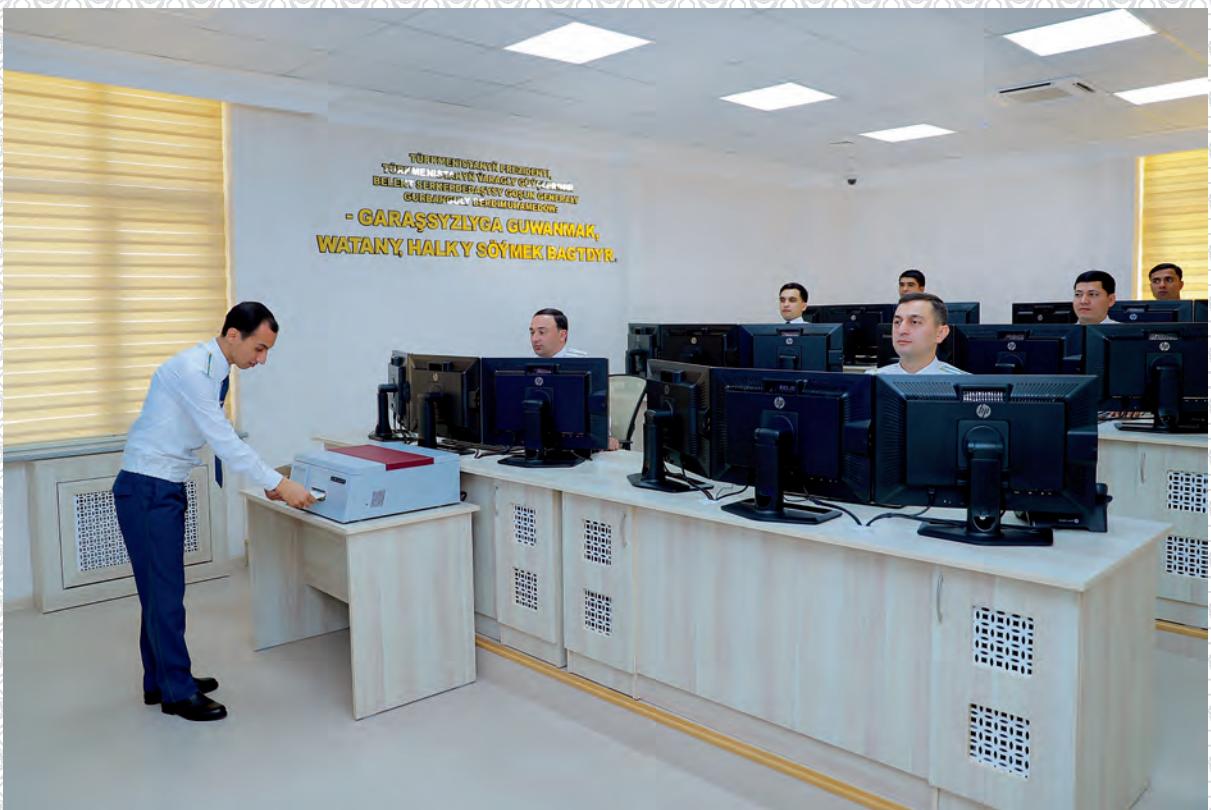

Merkeziň fizika-himiýa barlaghanasy

Fizika-himiýa barlaghanasyndaky täzeçil tehnoloǵıýalar gurluşyklarda ulanylýan mermeriň we beýleki gurluşyk materiallarynyň hilini seljermäge mümkinçilik berýär. Bu bolsa biziň gurluşygyň hili babatda bildirýän ýokary talaplarymyzy berjaý etmekde örän uly hyzma-ta eýedir. Merkeziň nebit önumleri barlaghanasyndaky enjamlar ýurdumyzyň ýangyç guýujy beketleriniň işini, awtoulag ýangyjynyň ýokary halkara ölçegleriniň talap-laryna laýyklyk derejesini yzygiderli gözegçilige almaga niýetlenendir. Şeýle hem beýleki nebit önumlerine, şol sanda, bituma, mazuda, motor ýagyna degişli seljermeleriň geçirilmegi hem ünsden düşürilmeli däldir. Şeýle nebit önumleri ýurdumyzyň howa şertleriniň aýratynlyklaryna doly gabat gelmelidir.

Bu merkeziň Hat-ýazuw barlaghanasy dürli resmi-namalara, möhürlere, maliye serişdelerine seljermele-ri geçirmek we olaryň galp görnüşlerini ýüze çykarmak, resminamalaryň zaýalananan ýazgylaryny, beýleki könelişen maglumatlary dikeltmek we grafologiya seljermesini geçirimek mümkinçiligine eýedir. Kriminalistik merkeziň düzümindäki El yzlary barlaghanasy hem dünyäniň iň kämil enjamlary we ylmyň iň soňky gazananlary bilen üpjün edilendir. Merkeziň işgärleriniň ygtyýarynda krimi-nalistik barlaghana bilen üpjün edilen we jenaýatyň bolan

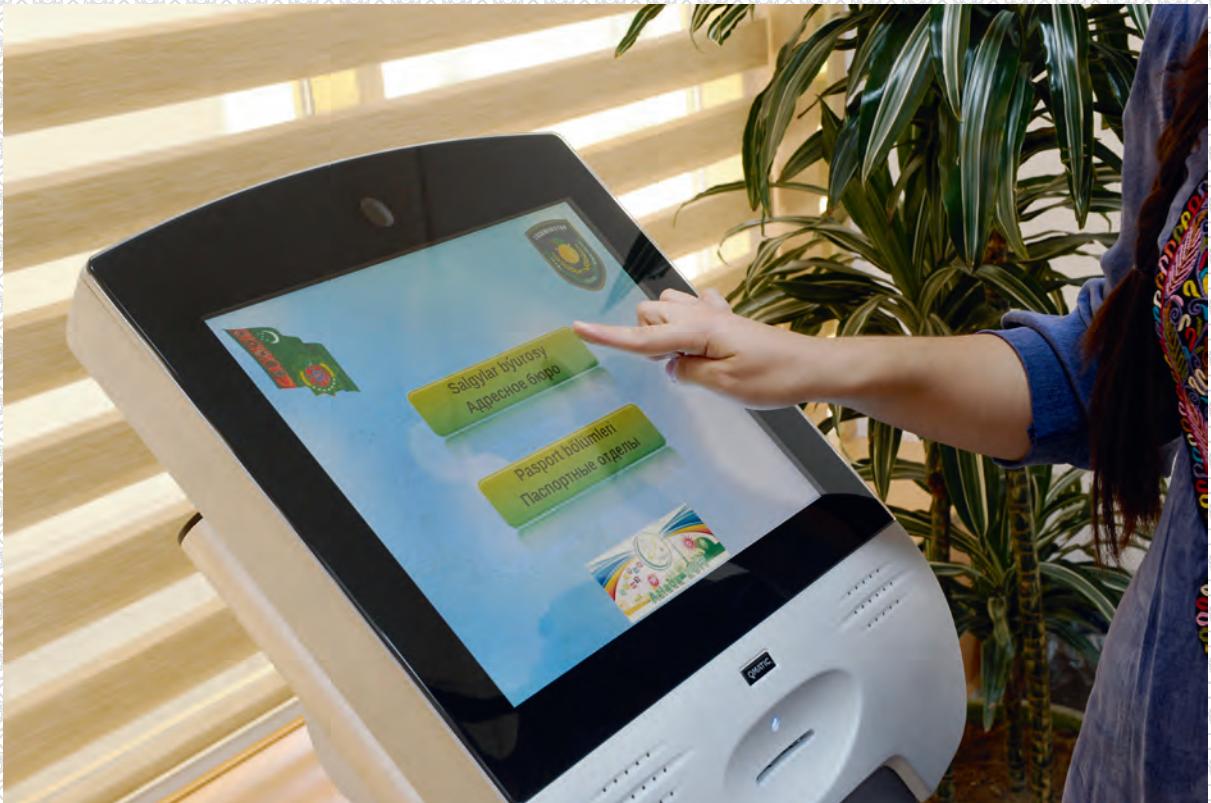
*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Ilaty pasportlaşdyrmak we hasaba almak müdirligi*

ýerine kriminalistika işgärlerini eltmek üçin niýetlenen ýöriteleşdirilen ulagy bar. Munuň özi hadysanyň bolup geçen ýerinde netijeli iş alyp barmagyň mümkünçiligini ýokarlandyrýar. Ulagda dessin-gözleg işleriniň aýratynlyklary nazara alnyp, zerur häzirki zaman enjamlar toplumy oturdylandyr. Bu bolsa maddy subutnamalary ýygnama-ga, seljermäge we saklamaga mümkünçilik berýär. Şulary birin-birin bellemek bilen, jemgyýeti nogsanlyklardan goramak üçin, bu ulgamyň maddy-tehniki binýadynyň barha pugtalandyrylýandygyny aýratyn nygtamak isleýärin. Ýone degişli ugurda zähmet çekýän gullukçylaryň hem öz bilim derejelerini şolara laýyklykda ýokarlandyrmaklary hökmandyr.

Dogrusy, il arasynda «tehnikanyň dili» diýlen düşünje şertli ýagdaýda bolup, ol wagt geçdigisayýn manysyny giňeldýär. Şonuň üçin ösen jemgyýetiň her bir raýaty ylmy-tehnikanyň ösüşiniň kanunalaýyklygyny özünde kabul etmegi başarmalydyr. Bu Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň edaralarynyň gullukçylarynyň işleri babatda hem hökmany talapdyr.

Biz Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Ilaty passportlaşdymak we hasaba almak müdirliginiň täze binasında işi döwrebap guramaga mümkünçilik berýän häzirki zaman, ýokary hilli enjamlary oturtdyk. Biz bu müdirligiň

*Rayatlaryň biometrik maglumatlary elektron
görnüşinde saklanýar*

tehniki taýdan enjamlaşdyrylyşyna aýratyn üns berýäris. Onda ýöriteleşdirilen enjamlar, şol sanda raýatlaryň bökdençsiz we yzygiderli kabul edilmegine mümkünçilik berýän elektron robot enjamы oturdylypdyr. Biometrik enjam awtomatik usulda raýatlary surata düşürmegi amala aşyrýar. Onuň IKAO halkara guramasynyň degişli ölçeglerine doly laýyk gelýändigi hem bellenilmelidir. Şeýle hem bu ýerde barmak yzlaryny surata düşürmek, şahsy elektron goly almak, şeýle hem resminamalary, şahsyýetnamalary taýýarlamak mümkünçiliği üpjün edilendir. Raýatlaryň biometrik maglumatlary ýörite ulgamyň üsti bilen İçeri işler ministrliginiň bitewi maglumat binýadyna ugradylýar. Şeýlelikde, bu maglumatlaryň müdirligiň Seljeriş merkezine ugradylmagy Türkmenistanyň raýatlarynyň pasportlarynyň çalt we bökdençsiz taýýarlanymagyna mümkünçilik berýär. Raýatlaryň ýaşyna görä suratlary goýmak işlerini ýerine ýetirmek üçin zerur şartlar döredildi. Şeýle enjamlardan şäher, etrap polisiýa bölümleriniň pasport gulluklarynda peýdalanylмагy olaryň öňünde durýan wezipeleri gyssagly ýerine ýetirmäge, resminamalary resmileşdirmek üçin zerur bolan wagty ep-esli tygsytlamaga ýardam edýär. Ýörite maksatnamanyň kömegini bilen ähli degişli maglumatlar bir bitewi ulgama birikdirilýär hem-de İçeri işler ministrliginiň maglumatlar binýadynada elektron görnüşinde saklanylýar.

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Polisiýanyň yol gözegçiliği gullugu*

Ýol hereketiniň howpsuzlygy amala aşyrylyar

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Polisiýanyň ýol gözegçiliği gullugy bu ulgamyň iň iri düzüm bölegi bolup durýar. Bu gullugyň işiniň barşynda «Ýol hereketiniň howpsuzlygy – ömrüümiziň rahatlygy» atly biraýlygyň çäklerinde geçirilýän çäreleriň ähmiýetlidigi aýratyn bellenilmelidir. Onuň dowamında ýol hereketine gatnaşyjylaryň her biriniň onuň howpsuzlygy üçin şahsy jogapkärçiligine düşünmeginde degişli maksatnamalaýyn çäreler durmuşa geçirilýär. Munuň özi ýol hereketiniň howpsuzlygyny üpjün etmek, ýol-ulag hadysalarynyň öňüni almak boýunça amala aşyrylýan işleriň aýdyň miwesidir.

Eziz Diýarymyzdə gurluşyk maksatlary üçin ummasyz köp serişdeler harçlanylýar. Ýurdumyzda ýol gatnawalarynyň howpsuzlygy hem-de oňaýlylygy bu ulgamda durmuşa geçirilýän giň gerimli işleriň netjesidir. Ýurdumzyň tutuş taryhyň dowamında awtomobil ýolalaryny gurmak boýunça täze taslamalaryň entek şeýle giň gerimde amala aşyrylmandygy bellenilmeli ýagdaydyr. Çünki munuň özi Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Ýol gözegçiliği gullugynda hem işin ýokary düşünjelilik, köpugurlaýyn bilimlilik esasda özgertmegiň zerurlygyny degişli hünärmenleriň öñünde aşgär edýär. Ýol gullugydaky toplumlaýyn işleriň çäklerinde inžener-kommunikasiýa ulgamlarynyň doly çalşyrylmagy, ýol

*Elektron maglumatlar tablolary, LED-monitorlary we beýleki
gözegçilik enjamlary işleriň ilerlemegine itergi beryär*

hereketiniň howpsuzlygynyň häzirki zaman ulgamlaryny ornaşdymak, elektron maglumatlar tablolaryny, LED-monitorlary we beýlekileri gurnamak bu ulgamyň işinde taze, döwrebap ilerlemeleriň esasyň düzýär. Dünýä ölçeglerine laýyk edilip gurulmagy we enjamlaşdyrylmagy dürli sebitleri birleşdirýän awtomobil ýollarynyň esasy häsiýetnamasydyr. Eziz Diýarymyzdə «2012–2016-njy ýyllarda Türkmenistanyň ulag we aragatnaşyk pudagyny ösdürmegiň maksatnamasynyň» çäklerinde ulag ulgamyny halkara ülňülerine laýyk getirmek babatda ägirt uly işleri amala aşyrýarys. Men bu işler barada 2014-nji ýylyň sentýabrynda gije-gündiziň dowamynnda iki mün ýolagça hyzmat etmäge ukyplı Halkara ulag terminalyny açyp, ulanmaga beren pursadymyzda hem aýdypdym. Ulanymaga berlen desgalaryň ýene birnäçesi, aýna ýaly tekiz ýollar hakında aýratyn söhbet etmek mümkün. Indi Ýol gözegçiliği gullugynyň işgärleriniň öňünde durýan esasy wezipe şol ýollarda asudalygyň bolmagyny gazanmakdyr. Polisiýanyň ýol gözegçiliği gullugyna dünýä ülňülerine laýyk gelýän awtoulaglary, motosiklleri we beýleki tehnikalary alyp bermek bilen, biz ýol hereketiniň howpsuzlygyny üpjün etmekde olaryň jogapkärçiligini has-da ýokarlandyrýarys. Ýol hereketiniň howpsuzlygyna we ýol-ulag hadysalaryna gözegçilik etmek işini tehniki taýdan has kämilleşdirmek üçin paýtagtymyzyň şayollarynda we köçelerinde, beýleki ilitly ýerlerde wideogözegçilik enjamlaryny oturtdyk.

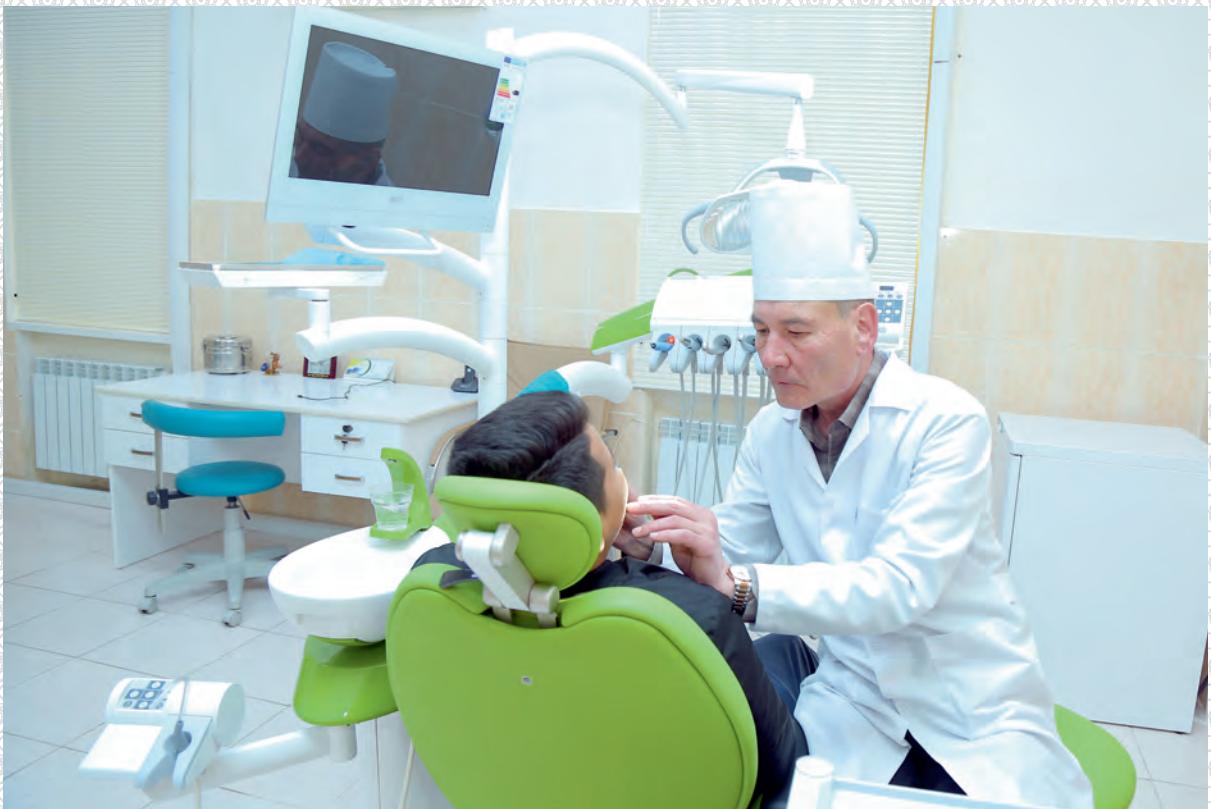

Tehniki gözegçilik kämil enjamlarda

Polisiýanyň ýol gözegçiligi gullugy tarapyndan adam-laryň, aýratynam, çagalaryň we ýetginkeliň arasynda ýol hereketiniň howpsuzlygy barada düşündiriş işlerini geçirmegiň, hereket howpsuzlygynyň düzgünlerine düşunjeli garaýsy terbiýelemegiň örän möhüm wezipedigi hem birjik-de ünsden düşürilmeli däldir. «Ýol hereketiniň howpsuzlygy hakynda» Türkmenistanyň Kanunynda pyýada, sürüji, tirkeg, ulag, ýol, ýolagçy, ýol hereketi, ýol hereketine gatnaşyjy, ýol hereketiniň guralyşy, ýol-ulag hadysasy, ýol hereketiniň howpsuzlygy, ýol hereketiniň howpsuzlygyny üpjün etmek bilen bagly anyk kesgitlemeleriň mazmunyny ilat arasynda düşündirmek hem zerur bolup durýar.

Pyýadalaryň howpsuzlygyny üpjün etmek çäreleri häzirki wagtda bütindünýä hereketine öwrüldi. Ol herekete gös-göni Birleşen Milletler Guramasy tarapyndan howandarlyk edilýär. 2014-nji ýylyň 1-nji ýanwaryndan güýje giren «Türkmenistanyň Administratiw hukuk bozulmalary hakynda» Kanunda ulaglar, ýol hojalygy we aragatnaşyk çyglynda administratiw hukuk bozulmalary barada birnäçe maddanyň bardygy hem nazara alynmalydyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Polisiýanyň ýol gözegçiliği gullugynyň işini kämilleşdirmegiň käbir kanunçylyk esaslary «Demir ýol ulagy hakynda» Türkmenistanyň Kanunynda hem öz beýanyny tapýar.

Lukmançylyk galluklary

Ulag edinmek häzirki döwrüň ýüze çykaran zerurlyklarynyň biridir. Ir döwürlerde öñegidijilikli ýasaýşyň serişdesi behişdi bedewlerimizdi. Men «Gadamy batly bedew» atly kitabymyň başynda şular bilen bagly pikir ýoretmelerimi teswirläpdim. Häzirki döwürde dünýä boýunça ulaglaryň ornunyň ähmiýetli bolmagy şol asylky mazmuna laýyk gelýär.

Jemgyýetiň ösüşiniň esasy sagdynlyk hem-de ruhubelentlik ýörelgeleriniň rowaçlanmagyndadır. Döwletiň ähli ulgamlary birleşip, adam gymmatlygynyň aýalmagyna gönükdirilen ynsanperwer aladalary durmuşa geçirýärler. Döwletimizde ynsan saglygyny goramaklygy syýasatymyzyň iň ileri tutulýan ugurlarynyň biri hökmünde kesgitledik. Şoňa laýyklykda hem Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Lukmançylyk gullugy bilen ministrligiň İşgärler müdirliginiň öñünde İçeri işler edaralarynyň hataryny gulluga, okuwa isleg bildiren, halal, ak ýürekli, il-halkomyza, Watanymyza wepaly raýatlar, ýokary de-rejeli, tejribeli hünärmenler bilen doldurmak üçin degerli çäreleri amala aşyrmak barada kesgitli wezipeleri goýduk. Ministrligiň we welaýatlardaky Polisiýa müdirlikleriniň Lukmançylyk gulluklarynyň garamagyndaky Saglyk öýlerinde İçeri işler ministrliginiň ähli edaralarynda gulluk edýän şahsy düzüminiň beden taýdan sagdyn bolmagy

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Döwlet Yangyn howpsuzlygy gullugy*

YANGI HOWPSUZLYK BÖLÜMI

*Döwrebap tehnikalar Döwlet Yangyn howpsuzlygy
gullugynyň ygtyýarynda*

üçin yzygiderli gözegçiliğiň alnyp barylmagy zerurdyr. Munuň özi ulgamyň ygtybarly işini ýola goýmagyň esasy şertleriniň biridir. Şeýle hem ähli ulgamlarda bolşy ýaly, bu ulgamyň hem ösüşiniň häsiýetli alamaty döwrebap tehniki üpjünçilik bilen baglanyşyklydyr.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň işiniň iň jogap-kärçilikli taraplarynyň biri-de Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Döwlet Ýangyn howpsuzlygy gullugynyň işini kämilleşdirmek boýunça durmuşa geçirilýän çärelerden başlanýar.

Ata-babalarymyz: «Ot belasyndan, suw belasyndan Taňry gorasyn!» diýipdirler. Şeýle hem tebigy betbagtçylkly hadysalar ýüze çykmaň ýaly, hatyrjem bolmagy ündäpdırler. Biz soňky gysga döwürde bu ugurdaň iş alyp barýan Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Döwlet Ýangyn howpsuzlygy gullugyna degişli desgalaryň birnäçe-sini gurup, olary häzirki zaman teknikalary, serişdeleri bilen üpjün etdik. Täze desgalarda Döwlet Ýangyn howpsuzlygy gullugynyň işgärlerine öz hünärlerini kämilleşdirmek, hünär ussatlyklaryny ýokarlandyrmak maksady bilen yzygiderli türgenleşikleri geçirmäge niyetlenen okuň minara meýdançasynyň bolmagy işiň bähbidinedir.

2016-njy ýylyň ilkinji günlerinde, ýagny ýanwar aýynyň 12-sine Türkmenistanyň «Ýangyn howpsuzlygy

Okuwtürgenleşik tayýarlygy

hakynda» Kanuny tassykladyk. Bu Kanun Türkmenistanyň çäginde fiziki we ýuridik şahslaryň ýangyn howpsuzlygyny üpjün etmek çygrydaky hukuk gatnaşyklaryny kesitleýär. «Ýangyn howpsuzlygy hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna birnäçe talabalaýyk, degişli üýtgetmeler we goşmaçalar girizildi. Şolara laýklykda hem bu gulluk Döwlet Ýangyn howpsuzlygy gullugy diýlip atlandyryldy. Şeýle hem Döwlet Ýangyn howpsuzlygy gullugynyň baýramçylyk, sport, medeni we beýleki köpcülikleýin çäreleriniň geçirilýän döwründe ýangyn howpsuzlygyny üpjün etmek maksady bilen, çäreleriň geçiriljek ýerinde ýangyn-tehniki barlaglaryny geçirmäge we ýerine ýetirilmeli çäreler boýunça tabşyryknamalary bermäge, şeýle-de Türkmenistanyň çäginde uglewodorod serişdeleriniň gözleginiň, gazylyp alnyşynyň we nebit işleriniň beýleki görnüşleriniň ýerine ýetirilişiniň barşynda şertnamalaýyn çäklerde ýangyn howpsuzlygynyň talaplarynyň berjaý edilişine barlaglary we gözegçilikleri Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen tertipde geçirmäge hukuklary esaslandyryldy.

Häziki döwürde bu gullugyň maddy-tehniki binýady hem pugtalandyrylýar. Biz dünýä ülňülerine laýyk gelýän, Finlýandiýa döwletinde öndürilen «BRONTO SKAÝLIFT» kysymly, ýörite tirsekli teleskopiki, ýokary göterijilikli, ýöriteleşdirilen ýangyn söndürüji awtoulagy

Hünär ussatlygyna tayýarlyk

satyn aldyk. Ol bellibir derejede gullugyň işini göwnejaý guramagyň şertlerini üpjün edýär. Binalaryň ýokary gatyn-da dörän ýangyny söndürmäge mümkünçiliği bolup, ulag ýokary gatly binalardan adamlary tiz wagtda howply çäkden halas etmäge niýetlenen enjam bilen üpjün edilendir. Şeýle-de suw geçirijileriniň üsti bilen suwy dürli belentliklere çykarmaga ukyplidyrdyr. Köp gatly binalarda ýangyn dörän halatynda, ýangyn söndürüji söweşeň toparlary tiz wagtda ýangynyň dörän ýerine galdyrmakda, ýokary gatly jaýlar-dan adamlary halas etmekde-de örän ähmiýeti uludyr. El-betde, gullugyň işine şol ulagy köp ulanandygy bilen däl-de, öňüni alyş çärelerini köpräk geçirip, ony ulanmandygy bilen baha berilse, dogry bolar. Ýöne söweşeň toparlar mydama garaşylmadyk ýagdaýlara taýýar bolmalydyrlar.

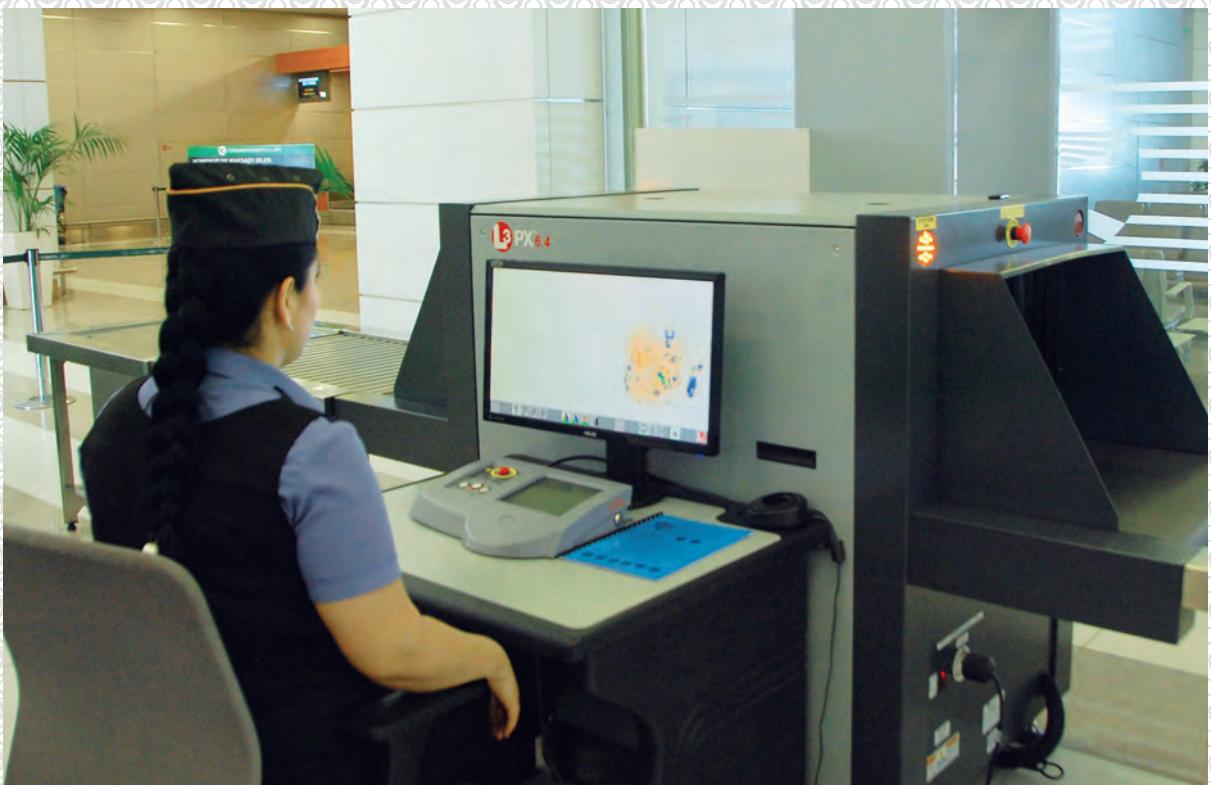
Biz Türkmenistanyň İceri işler ministrliginiň Gorag müdirliginiň wezipelerini döwlet desgalary bilen birlikde, jemgyýetcilik we hususy kärhanalaryň, şeýle hem raýatlaryň jaýlarynyň goralyşynyň guralyşyny has-da kämilleşdirmegiň esasynda, asuda durmuşyň döredilmegi-ne gönükdirilen tagallalara ýardam bermek diýip kesgitledik. Şeýle maksatlar bilen Merkezleşdirilen gorag nokatlarynda, goralýan desgalarda we raýatlaryň jaýlarynda hazırlıki döwrüň kämil, döwrebap, ýokary hilli, täze görnüşli gorag-ýangyn we howsala-habar beriji, şeýle hem wideo-gözegçilik tehniki enjamlaryndan giňden peýdalanylýar.

Aşgabadyň Halkara howa menzili

ASHGABAT INTERNATIONAL AIRPORT

Ulaglardaky polisiýa

Desgalaryň, gymmat bahaly metallardan we gymmat bahaly daşlardan ýasalan önümleriň söwdasyny amala aşyrýan dükanlaryň we raýatlaryň jaýlarynyň goragy ikitaraplaýyn baglaşylan şertnama laýyklykda, Merkezleşdirilen gorag nokady arkaly gije-gündiziň dowamynda amala aşyrylýar.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň işiniň döwrebap ilerlemeleriniň Ulaglardaky polisiýa müdirliginiň işi arkaly aýdyň mazmuna eýe bolýandygyny hem bellemek ýerlikli bolar diýip hasap edýärin. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Ulaglardaky polisiýa müdirliği ýurdumyzyň howa, demir we deňiz ýollary ulgamynda ýokary derejede jemgyýetçilik howpsuzlygyny berjaý etmekde raýatlaryň howpsuzlygyny we asudalygyny gorap saklamakda, jenaýatçylygyň öňüni almakda gerek bolan ähli başarnyklaryny görkezip, döwlet derejesinde wajyp işleri alyp barýar. Ulaglardaky polisiýa işgärleriniň esasy ünsi ýolagçylaryň howpsuzlygyna gönükdirilip, demir, howa we deňiz ýollarynda tertip-düzgüniň we kanunyň berjaý edilmegine-de, bu ulgamlara degişli çäklerde jemgyýetçilik tertibini goramakda, jenaýatçylygyň öňüni almakda hem möhüm wezipeleri ýerine ýetirýär.

Ýurdumyzyň daşary ýurtlar bilen ykdysady, dost-doganylý aragatnaşygynda uly köpri bolup hyzmat edýän ulag ulgamynda, howa, demir, we deňiz ýollarynyň üsti bilen daşary ýrtlardan gelýän we gidýän yüklere gözegçilik et-

mek uly jogapkärçiliği talap edýär. Aşgabat demir ýol menzilinde oturdylan wideogözegçilik ulgamy arkaly jemgy-yetçilik ýerlerinde tertip-düzunguniň, kanunçylygyň üpjün edilişine gözegçilik edilýär. Ulaglarda polisiýa bölüminiň portdaky gözegçileriniň wezipe borçlaryna deňiz portunda asudalygy goramak, deňiz gämileriniň gatnawlarynyň rahat bolmagyny gazanmak, deňiz ýoly arkaly daşalýan ýükleriň howpsuzlygyny üpjün etmek, jemgy-yetçilik düzgün-tertibini saklamak degişli bolup durýar. Biziň halkara derejesindäki howa menzillerini, döwrebap deňiz portlaryny gurmagymyz netijesinde bu gullugyň işi möçberi taýdanam, mazmun taýdanam baýlaşýar. Men milli hünärmenlerimiziň, gullukçylarymyzyň öz üstüne ýüklenen wezipeleri abraý bilen berjaý etjekdiklerine ynanýaryn.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň işiniň tala-balaýyk ýola goýulmagynda Interpoluň milli býurosynyň orny aýratyn bellenilmelidir. Şu ýerde Interpol gurama-synyň taryhy hakynda hem kelam agyz aýdaýyn. 1914-nji ýylда dünýäniň on dört sany döwletiniň, şol sanda, Russiýanyň hem wekilleriniň gatnaşmagynda Jenaýaty agtaryş polisiýasynyň Halkara kongresi bolup geçdi. Şol kongresde hem jenaýaty agtaryş polisiýasynyň Halkara toparyny döretmek hakyndaky teklip bilen çykyş edýärler. Ýöne soňraky bolan syýasy-taryhy wakalar zeraýly, ol şol durşuna galdyrylyýar. Diňe I jahan urşy tamamlanyp, parahatçylykly durmuş ýola goýlandan soň, 1923-nji ýyl-

«Interpol» halkara guramasy bilen hyzmatdaşlykda

da Wena şäherinde şol teklibe täzeden garalýar. Jenaýaty agtaryş polisiýasynyň Halkara topary esaslandyrylyar. Bu Topar öz işini 1941–1945-nji ýyllaryň urşy döwründe hem nähili ýagdaýda bolsa-da dowam etdi. Onuň ştab-kwartirasy Germaniýanyň Berlin şäherine geçirilenden soň, Interpoluň halkara guramasy hökmündäki täsiri pese gaçýar. Dünýä halklarynyň aglabasy bu gurama öz agzalyklaryny hem bes edýärler. 1946-njy ýylda Interpol täzeden döredilip, onuň ştab-kwartirasy hem Pariž şäherine geçirilýär. Onuň häzirki hereket edýän Düzgünnamasynyň kabul edilen wagty 1956-njy ýyldadır. Şol hem bu guramanyň Jenaýaty agtaryş Polisiýasynyň halkara guramasy adyny – Interpol adyny doly girizýär. Häzirki wagtda bu guramanyň agzalarynyň sany 190-a ýetdi. 2005-nji ýylyň sentýabr aýynda Germaniýanyň Berlin şäherinde geçirilen 74-nji mejlisin çözgüdi bilen Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistanymyz «Interpol» halkara guramasynyň agzalygyna kabul edildi. Sonuň yzysüre, ýagny 26-njy sentýabrdı Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň ýanynda Interpoluň milli býurosı döredildi. Interpoluň milli býurosı dünýä ýurtlarynyň polisiýa gulluklary bilen ysnyşykly hyzmatdaşlykda bolup, jenaýatçylyga garşı alnyp barylýan görevi özara utgaşdyrmak üçin döredilen ýörite birlikdir. Ministrligiň ýanyndaky Interpoluň milli býurosı tertip-düzungüni we kanunçylygy goramagyň halkara ähmiyetli meseleleriniň çözülmegine işjeň gatnaşýar. Interpoluň

Gulluk itleri ýakyn ýardamçylardır

işiniň esasy ugurlary umumy ykrar edilen serişdeler arkaly halkara jenaýatkärlerini gözlemekden, üstünü açmakdan we ele salmakdan ybaratdyr.

Ýurdumyzyň taryhynda ilkinji gezek geçirilýän Ýapyk binalarda we söweş sungaty boýunça V Aziýa oýunlarynyň şekili bolan türkmen alabaýlarynyň hem gözegçilik, yzçylyk, jenaýaty agtaryş işlerinde peýdalanylýandygy hakynda bellemek isleýärin. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Gulluk itşynaslygy merkezinde türkmen alabaýlaryndan başga-da gulluk üçin niyetlenen itler yetiþdirilýär. Biz milli medeniýetimiziň aýrylmaz bölegi bolan alabaýlaryň yzçylyk, sakçylyk ukyplaryndan peýdalanmagyň däplerini dowam etdirmelidiris. Merkeziň hünärmenleriniň gulluk itleri bilen başlangyç taýýarlyk okuwlarynda ata-babalarymyzyň bu ugurdan toplan tejribesinden peýdalanmklarynyň wajypdygyny bellemek isleýärin.

Merkezde itlEere dört ugur boýunça: yz çalmak, neşe serişdelerini gözläp tapmak, gorag gullugyna degişli we terrorizme garşıy göstermek endiklerini öwredýän okuw tälimleri geçirilýär. Olar öwredilenleri diýseň oňat özleşdirýärler we gerekli pursatda, adatça bolşy ýaly, ornuny çalşyp bolmajak kömekçä öwrülýärler. Gulluk itşynaslygy merkezinde yzygiderli geçirilýän ýaryşlara welaýatlaryň Polisiýa müdirlikleriniň itşynaslary gatnaşyp, özara tejribe alyşýarlar. Şunlukda, gulluga öñdebaryjy iş usullary

*Balkan welayatynyň Türkmenbaşy şäheriniň
Polisiýa bolumi*

ornaşdyrylýar, şeýle hem işgärleriň hünär ussatlyklary ýokarlandyrylýar. Biz bu işlere oňyn baha berýäris.

Ykdysady taýdan ýokary netijeleri gazanýan her bir döwletde ösüşiň tapawutly alamaty hökmünde şäherleriň we obalaryň ajaýyp binalary, döwrebap keşbi täsir galдыryár diýilse dogry bolar. Şeýle diýmek bilen, ýurdumyzyň dürli ulgamlarynda gurluşyklaryň güýcli depginde alnyp barylýandygyny bellemekçi bolýaryn. Türkmenistanyň İçeri işler ministrligine degişli bolan döwrebap binalar bu ulgamyň işiniň ýokary derejede guralmagyna özünüň täsirini ýetirýär.

Döwrüň özgerişleriniň aýdyň nyşany bolan oňaýly ýaşaýış jaýlary, medeniýet, bilim maksatly binalar,önümcilik kärhanalary we beýleki ajaýyp ymaratlar eziz Watanymyzyň ähli ulgamlarynyň ösus taryhynyň aýratyn sahypasydyr. 2016-njy ýylda Türkmenistanyň İçeri işler edaralarynyň gününü Balkan welaýatynyň Türkmenbaşy şäheriniň İçeri işler ulgamynyň gullukçylary, hünärmenleri täze binada bellediler. Şeýle mazmundaky wakalar bu ulgamyň işiniň ilerlemeginiň esasyny düzýär. Deňizýaka şäheriniň polisiýa bölüminiň edara binalar toplumynyň umumy meýdany 11 gektara deň bolup, onda Türkmenbaşy şäheriniň polisiýa bölüminiň we Balkan welaýat polisiýa müdirliginiň ýangyn howpsuzlygy bölümünüň

harbylaşdyrylan bölüminiň edara binalary ýerlesýär. Bu ýerde häzirkizaman kompýuter enjamlary ornaşdyrylan iş otoglary, ýygnak geçirilýän we mejlisler zallary, sport zaly, naharhana, dynç alyş otoglary bar. Hukuk gorájy edaralaryň işgärleri üçin myhmanhana, Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky harby bölümiň Türkmenbaşy şäherinde ýerleşýän bölüminiň esgerleri üçin häzirki zaman ýatak jaýlary, bularyň her biri ýurdumyzyň bu ulgamynda ata-babalarymyzyň batyrlyk, ynsaplylyk, zähmetsöýerlik, erjellik ýörelgelerine ygrarly hünärmenleriň täze nesliniň kemala gelmegi babatdaky aladalarymyzyň aýdyň beýanydyr. Toplumyň howlusunda «Dor bedew» hojalyk jemgyyetiniň bina eden okuw-türgenleşik diňi, ýangyn söndürüji awtomobiller üçin awtoduralga we beýleki desgalar milli gurluşykçy hünärmenlerimiziň ussatlygynyň, ezberliginiň mysaly bolup durýar. Bular barada has jikme-jik gürrüň edýändigimiň sebäbi, biz asudalygyň goragçylary üçin şeýle şertleri, amatlylyklary bolan binalary ýurdumyzyň ähli welaýatlarynda hem gurarys.

Täze döwrebap binalar hünär ussatlygyň ýokarlandyrmagyň hökmäny borçdugyna pugta eýerýän watan-söýüji gullukçylaryň, işgärleriň talaplaryna doly laýyk gelýär. Häzirki zamany tehniki taýdan häsiýetlendirmegiň mümkünçiligi juda kyndyr. Biz muňa gysgaça, «tizlikli

ösüşler» diýýäris. Ýöne şolaryň aňyrsynda adamlaryň egsilmez uly yhlasy, zehini, iş başarıjaňlygy, ukyby bar ahyryn! Ykbalyň baglan hünäriňi hem yzygiderli okap, täze ylmy-tehniki öňegidişliklerden habarly bolup durmasaň, ukybyň mahal-mahal amalyýet taýdan hem taplamasaň, oňa mynasyp bolmak aňsat däldir. Türkmenbaşy şäherindäki bu toplumyň polisiýa bölüminiň dolandyryş merkeziniň döwrebap enjamlasdyrylyşyny görenimde hem şular dogrusynda pikir etdim. Şuňuň özi hem täze açylýan binalarda, senagat kärhanalarynda işlejek hünärmenleriň, işçileriň taýýarlygy babatdaky sowallary tebigy ýagdaýda ýüze çykarýar. Döwrebap binalarda işlejek hünärmenleriň täze enjamlardan oňat baş çykarýandygyna göz ýetireniňden soň bolsa, şol ýerde hyjuwa beslenen, netijeli durmuşyň başlangyç alýandygynyň hakykaty duýulýar.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň işgärleriniň, gullukçylarynyň üstüne yüklenilen wezipe iňňän möhümdir. Olar beýleki hukuk goraýy we harby edaralaryň işgärleri bilen bilelikde, hukuk bozulmalaryna we jenayatçylyga garşy barlyşyksyz göreşde ýokary hünär başarnyklaryny görkezmelidirler. Raýatlaryň hukuklarynyň we azatlyklarynyň, döwletiň bähbitleriniň goragynda durup, halkymyzyň agzybirligini we jebisligini, Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwrüniň belentliklerine tarap ynamly barýan

ýurdumyzyň gülläp ösmegini üpjün etmäge ýardam bermelidirler.

Döwletimiziň bedenterbiýäni we sporty ösdürmek baba daky syýasatynyň esasy ugry ýurdumyzyň ilatynyň, jemgyýetçilik gulluklarynyň şu ugurda türgenleşikleri alyp barmaklary üçin degişli şertleriň döredilmegi bolup durýar. Fiziki taýdan ezberlik, sport baba daky başarnyklylyk batyrlyk, ugurtapyjylyk, gaýduwsyzlyk, ýokary düşünjelilik asudalygy goraýjynyň häsiýetine mahsus bolmaly esasy aýratynlyklar bolmalydyr.

Mirasa sarpa goýmak, Watany özgertmek ýyly bolan 2016-njy ýylyň iýul aýynda ýurdumyzyň günorta welaýatynyň merkezi Mary şäherinde Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky 1001-nji harby bölüminiň täze binalar we desgalar toplumynyň açylyş dabarası bu waka gatnaşanlaryň kalbyn-da halal, öz-özüne örän talapkär, mähriban Watany myza söýgüsü gaýratyna gaýrat goşyan harby gullukçylaryň döwrebap nesliniň kemala gelyändigi hakyndaky ýakymly duýgy bolup ýasaýandyr. Şeýle wakalar harby we hukuk goraýjy edaralarynyň maddy-enjamaýyn binýadyny pugtalandyrmaga, mähriban topragymyzyň asudalygynyň hem-de türkmenistanlylaryň abadançylygynyň goragynda duran harby gullukçylaryň netijeli gulluk etmegi we göwnejaý dynç almagy, ýaşamagy üçin ähli şertleri döretmäge

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky
1001-nji harby bölümünüň taryh muzeýi*

uly üns berýändigimiziň aýdyň subutnamasydyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň bu harby bölümünüň gullukçylarynyň içeri işler edaralarynyň hormatly weterany podpolkownik Mälikguly Berdimuhamedowyň ömür ýoluny görelde mekdebi saýýandyklaryna buýsanýaryn. Bu olaryň ata-babalarymyzyň merdanalyk, ynsaplylyk, ýokary ahlaklylyk ýörelgesine wepaly bolup gulluk etjekdikleriň ynam döredýär. Aslynda, özüni ýagşy tarapdan ile tanadan merdanalarymyzyň atlaryny okuw mekdeplerine, harby bölmelere däkmak ýörelgelerimizi ýene-de dowam etdirmek gerek. Çünkü halkymyzyň şular ýaly asyllı milli ýörelgeleriniň gözbaşynda agzybirlik bar.

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwrüniň şöhratly taryhynyň ýazgylary bu ulgamyň ösüşinde ähmiyetli orny eýeleýär. 2013-nji ýylyň 12-nji awgustyn-da Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň Mälikguly Berdimuhamedow adyndaky 1001-nji harby bölümünüň we Ýörite toparlary taýýarlaýan okuw merkeziniň täze binalarynyň açylyş dabarasы şeýle wakalaryň biridir. Bu açylyş dabarasyna gatnaşmagym meniň üçin aýratyn mazmuna eýe boldy. Çünkü bu ýerde biziň maşgalamyzyň ýarym asyr mundan öňki döwür bilen bagly ýatlamalary ýasaýar. Bu harby bölmädäki taryh muzeýinde geçmişin hakyky durmuş pursatlaryny hakydaňa getirýän gymmatlyklar jemlenipdir. Olary synlanyňda, şol döwürleriň dünýäsine berleniň duýman galýarsyň.

Polisiýanyň howa gullugy merkezi

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň ýanynda Polisiýanyň awiagullugynyň döredilmegi hem, ilkinji nobatda, asudalygy goraýjylaryň zähmetine uly ynam bildirýändigimiziň netijesidir. Asmana uçmak – bu adam arzuwlaryny, adaty ýagdaýda bitirip bolmajak hatarly ýumuşlary hem berjaý etmegiň mümkünçiliginı özünde jemleýän ýagdaý. Haýsydyr bir işiň derwaýysdygy duýlup, ony hem ýerine ýetirmäge gujuryň, wagtyň ýeterlik bolmasa, «Ganat baglap uçaýmasaň, ýetişip boljak däl», «Ganatym ýok» diýilýändigine duş gelensiňiz.

Gadyrly asudalygy goraýjylar! Siziň her biriňizde halallygyň, batyrgaýlygyň, hyjuwyň, yhlasyň joşgunly gomlar deýin bady egsilmesin. Ertiriň asudalygy siziň geljek hakyndaky göwün matlabyňza baglydyr. Ýasaýsyň asudalgynyň sähelçe bozulan pursady siziň durkuňzy eýelän duýgy ganatyňyzdyr, ol siziň egsilmez gujuryňyzdyr, gaýratyňyzdyr, batyrgaýlygyňyzdyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň düzümünde işleriň talabalaýyk ýola goýulmagyna ýardam bermek maksadynda döredilen Polisiýanyň awiagullugy olar üçin täze bir kämillik menzilidir. Polisiýanyň awiagullugynyň işgärleri öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde jenaýatçylyga garşı göreşmek, jemgyýetçilik tertibini hem-de düzgün bozujylary agtarmak, ýüze çykarmak, yzarlamak we tutup saklamakda ýardam bermek, betbagtçylyga uçran raýatlary

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
institutynyň binasy*

halas etmek, şahsy düzümi we ýükleri daşamak boýunça ucuşlary amala aşyrýar. Şeýle hem Döwlet ýangyn howpsuzlygy gullugynyň işgärleri bilen dag eteklerinde we başga-da ýangyn howpy döräp biläýjek ýerlerde howada gözegçilik ucuşlaryny ýerine ýetirýärler. Döwrümiziň joşgunly ruhy bu gullugyň ezber uçarmanlarynyň mähriban Watanymyzda geçirilýän her ýylky taktiki-türgenleşik okuwlaryndaky ussatlyklarynda aýdyň ýuze çykýar.

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe jemgyýetiň esasy daýanjy kämil ylym-bilimli, ýokary taýýarlykly hünärmenlerdir. «Är ýigitler gaýrat üçin dogulýar». Şu berk ýörelge asudalygy goraýjylaryň geljekki nesliniň ylym-bilimliligini, başarnyklılygyny, batyrlygyny, merdanalygyny kemala getirmelidir. Ýaş asudalygy goraýjylar lebzini ynsabyna deňän ata-babalarymyzyň ýorelgelerini mynasyp dowam etdirijilerdir.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň institutyny esaslandyryp, ylym-bilimiň rowaçlanmagynyň täze bir merkeziniň binýadyny tutduk. Bu institutyn ylym-bilimiň döwrebap basganchaklaryna, hususan-da, matematika, fizika, hukuk, taryh ylymlarynyň belentliklerine aralaşýan geljekki hünärmenleriň gaýratlylygy, ezberligi, ugurtapyjylygy, batyrlygy şahsyýetlik keşbiniň esasy aýratynlygy bolmalydyr. Çünkü adalatyň, batyrlygyň nusgasý bilen olar ýaşlara görelde bolmalydyrlar.

«Galkan» gyşky sport merkezi

Häzirki döwürde bedenterbiýäniň, sportuň jemgy-yetçilik üçin ähmiyeti, wajyplygy hakynda köp ýazýarlar. Dünýä döwletlerinde hut şu ugra gönükdirilýän serişdeleri hasap etmäniňde hem, adamlaryň medeniýetine barha ornaşýan bu düşünje gündelik durmuş keşbiniň esasyna öwrüldi diýilse hem dogry bolarmyka diýýärin. Eziz Diýarymyzda döwlet syýasatymyzyň hem şu ugra gönükdirilmegi raýatlarymyzyň sagdyn durmuş babatdaky işjeňliklerini has-da ýokarlandyrdy.

Ýurdumyzyň harby we hukuk goraýjy edaralarynyň batyrgaý gullukçylary edermen, gaýratly, namysyny Tuguna deňän pederlerimiziň nesilleridir. Bu ulgamda sportda gazanylýan üstünlikler Watany myzyň sport taryhynyň sahypalaryny bezeýär, olara çuň mazmun berýär.

Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň «Galkan» gyşky sport merkezinde türgenleşýän ezberler Türkmenistanyň harby we hukuk goraýjy edaralarynyň şahsy düzüminiň arasynda yqlan edilen «Türkmenistan – ruhu belentligiň we sagdynlygyň ýurdy» atly spartakiada-da yzygiderli ýedi gezek ýeňiji boldy. Sportuň milli hem guşakly göreş görnüşleri boýunça içeri işler edaralarynyň işgärleriniň ezberlik bilen, janypkeşlikli taýýarlyklary, yzygiderli türgenleşikleri olaryň yklymyň çägindäki bäsleşiklere gatnaşmaklaryna mümkünçilik döretdi. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň «Köpetdag» fut-

Köpetdag sport toplumy

bol toparynyň üstünlikleri hakynda aýratyn bellenilmelidir. 2015-nji ýylyň awgust aýynyň başyna «Köpetdag» stadionynyň açylyp ulanmaga berilmegi köpçülikleýin bedenterbiýe hereketini we ýokary netijeler sportuny höweslendirmek hem-de ösdürmek meseleleriniň aýdyň çözgütleriniň biri boldy. Şol gün «Köpetdag» stadionynda ýurdumzyň Kubogy ugrunda geçirilen futbol duşuşygy sportuň bu ugrunyň janköýerleri üçin täsirli bolandyr diýip pikir edýärin. Futbolçylara «Köpetdag» futbol klubunyň nyşanyny hem-de futbol topary üçin niýetlenilen «Hundaý» kysymly awtobusyň açaryny gowşuranymda, olaryň ýeňše bolan synmaz uly ynamyň alamatyny uçganaklaýan nazarlarynda gördüm. «Köpetdag» sport toplumynda şol gün ýerli topar bilen Marynyň «Merw» futbol toparynyň bäsleşip, «Köpetdagyň» ýeňiş gazanandygy janköýerleriň ýadyna düşyändir. Ýeri gelende, futbol oýny hakynda käbir mysallary ýatlamak isleýärin. Watanymyzyň merdana goragçylaryna niýetlenilen «Mertler Watany beýgeldýär» atly kitabymda milli «çöggen» oýny hakynda ýazylan ýeri bardy. «Altyn polo» ady bilen bu oýnuň hazır meşhurdygyny aýdypdym. Futbol oýny hem meşhur oýunlaryň biridir. «Owlak gapdy», «Çöggen» ýaly milli oýunlarymyza ezber merdanalar üçin bu oýnuň endiklerini ele almak kyn düşmeýär. Futbol oglanlary, ýetginjekleri dostlaşdyrýan oýun, häzirki döwürde hem ýurdumyzdaky döwrebap

Sagdyn bedende – sagdyn ruh

sport merkezlerinde futbol oýnaýanlar köpçüligiň ünsüni özüne çekýär. Türkmenistanyň Futbol federasiýasy döwlet Garaşsyzlygymyza eýe bolmagymyzyň yzysüre, 1992-nji ýylyň aprel aýynda döredildi. 1994-nji ýylدا Türkmenistan Halkara futbol federasiýasynyň (FIFA) hem-de Aziýanyň Futbol konfederasiýasynyň (AFK) doly hukukly agzası boldy. Sportuň bu görünüşi boýunça ýurdumyzda baý tejribe toplanandygyny «Köpetdag» sport toparynyň taryhy ýeňişleri hem subut edýär. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň «Köpetdag» futbol toparyna şol irki şöhraty gaýdyp getirmegi arzuw edenimde, elbetde, şol wezipä hötde gelmek üçin bu topara ýadawsyz türgenleşikleriň gerек boljakdygyny bilýärdim. Ýöne içeri işler gullugynyň toparynyň erjelligine, gujuryna, batyrlygyna, ýadama-zaklygyna, maksada okgunlylygyna ynam edip, men olaryň bu menzili eýelejekdiklerine doly bil baglaýaryn.

Biz içeri işler edaralarynyň ulgamynda sagdyn durmuş ýörelgelerini giňden rowaçlandyrmak maksady bilen düýpli özgerişleri durmuşa geçirýäris. İçeri işler ministrligine 2013-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda heniz ýurdumyzyň taryhynda bolmadyk, dünýäniň iň abraýly şereketlerinde ýaryşa niýetlenip öndürilen ýeňil awtoulaglaryň ençe-me görünüşi bilen üpjün edilen, awtosporty söýyänleri begendiren «Sport-ulag» merkezini sowgat etdik. Şeýle-de buzly meýdançaly «Galkan» gyş sport merkeziniň içe-

*Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň
Sport-ulag merkezi*

ri işler edaralarynyň türgenlerinden hem-de ministrligiň institutynyň talyplaryndan düzülen «Galkan», «Asudalyk», «Nesil» toparlarynyň ygtyýaryna berilmegi türkmen hokkeýiniň abraýyny halkara derejesinde gorajak türgenleriň yetişmegi, täze ýetginjekler toparynyň döredilmeği üçin döredilen giň mümkünçilikdir. 2016-njy ýylla hem, mälim bolşy ýaly, «Sagdynlyk we bagtyýarlyk» atly köpçülikleýin bedenterbiye-sport we sagdyn durmuş-medeni çäreleri uly ruhubelentlik bilen badalga aldy. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň «Sport-ulag» merkeziniň toplumyna girýän täze sport desgasynyň açylyş dabarasy hem bu şygaryň durmuş netijeliliginiň binýatlyk esasyny äsgär etdi. Döwrebap sport desgasynnda moto-sport bilen meşgullanmak we sportuň bu görnüşi boýunça ýaryşlary geçirmek üçin motoulag bölümü bolup, sportuň tehniki görnüşlerini ösdürmäge beriliýän ünsün uludygynyň ykrarnamasyna öwrüldi. Belli bolşy ýaly, paýtagtymyza Türkmenistanyň «Sport-ulag» merkezinde ýurdumyza ilkinji gezek sportuň bu görnüşi boýunça toplumlaýyn ýaryşlaryň geçirilmegine badalga berdik. Sporta bagışlanan şol dabaralara gatnaşmak üçin paýtagtymyza daşary ýurtly myhmanlar – Halkara awtomobil federasiýasynyň, iri awtomobil sport kompaniyalarynyň ýolbaşçylary, beýleki awtosport guramalarynyň hem-de Halkara awtoulag bileleşiginiň wekilleriniň gelmegi şol çäreleriň äh-

miyetini has-da artdyrdy. Awtomobil sportunyň ösüşiniň uly geljeginiň bardygyny aýratyn bellemelidiris. Türkmenistanyň «Sport-ulag» merkezine halkara derejesiniň berilmegi hem bize bildirilen ynamyň nyşanydyr.

Rul aýlamak endiginiň özünde, meniňce, uly filosofiá bar ýaly görünýär. Çagakalar, ýaş oglanlaryň ulag súrmek hakynda arzuwlary hem heserli bir duýgy diýýärin. Aýlaw hereketi, dyngysyzlyk – bu Äleme meňzeşlik. Hakykatdanam, hereketi döredýän, dolandyryýan ýene-de hereket, şol hereket sözündenem «hereketlendiriji» sözi emele gelýär. Häzirki döwürde, elbetde, dolandyryşyň awtomatik usuly has giňden ornaşýar. Ýaradylyşdaky kanunlaryň özeni we lin üýtgemeýär. Paýtunlar, arabalar barada aýdylanda, olar ulagyň täsin hem-de şol bir wagtda ekologiya taýdan arassa görnüşi hökmünde «Awaza» milli syáhatçylyk zolagynda we beýleki dynç alyş ýerlerinde ulanylسا, maksada laýyk bolardy. Atlara tirkelen arabada gezelenjiň dynç alýanlar-a diňe Awazanyň gözelliklerini synlamaga mümkünçiliği däl-de, eýsem, ýatdan çykmajak ajaýyp duýgulary peşgeş berjekdigi ikuçsuzdyr. Şular doğrusunda «Sagdynlyk we bagtyýarlyk» biraýlygyna baýşlanan şol tutumly dabarda hem belläpdim.

Häzirki döwürde güzel Awaza – il-halkymyzyň buýsanjyna öwrülen güzel mekan. Şu sapaly mekan Watany-myzyň beýik ösüşlerini dabaralandyrýan buýsançly taryhy wakalara şayat bolýar. Hazaryň kenarynda bina edilen

Motosport

«Awaza» sport toplumy sagdynlyga we ruhubelentlige sary beýik maksatlaryň hasyl bolýan mekanydyr. Merdanalaryň, ezberleriň, sportuň ussatlarynyň kemala gelýän bu sport toplumy asudalygy goraýan watançylaryň gaýratlylygyna synmaz ynamymyzdyr. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň sagdyn jemgyyeti kemala getirmeklige gönükdirilen tutumly işleriniň durmuşa geçirilmeginde bu toplum düýpli binýatdyr. «Awaza» sport toplumynda iri sport ýaryşlarynda döwlet Tugumyzy belentde pasyrdadyp, ilimize at-abraý getirjek türgenleriň taýýarlanymagy üçin hem ähli mümkünçilikler ýola goýuldy. Çünkü sport gözellik, sagdynlyk. Bular bolsa, asuda durmuşy üpjün edýärler.

Ýurdumyzda sportuň tehniki görnüşleriniň binýadyň pugtalandyrylmagynyň iňňän uly manysy bardyr. Awtomobil sporty, motosport – bu diňe fiziki taýdan taplanmak hem bolman, eserdeňligi, oýlanyşyklylygы, şeýle hem tiz pikirlenmek endiklerini hem terbiyeleýär. Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň «Sport-ulag» merkeziniň toplumyna girýän täze sport desgasy 15 gektara barabar meýdany eýeleýär. Täze motodromda motosikl teknikalalarynyň dürli görnüşleri üçin ýaryşlary geçirmäge zerur bolan şertler göz öňünde tutulandyr.

Sport ulagynda sürüjiniň özünü ykjam duýmagy, amatly oturmagy esasy şert bolup durýar, şeýle hem ulagyň tehniki ýagdaýyny gözden geçirmek sportuň bu görnüşi boýunça ýokary netije gazanmagyň baş şertidir. Türkmenistanyň

«Awaza» sport toplumy

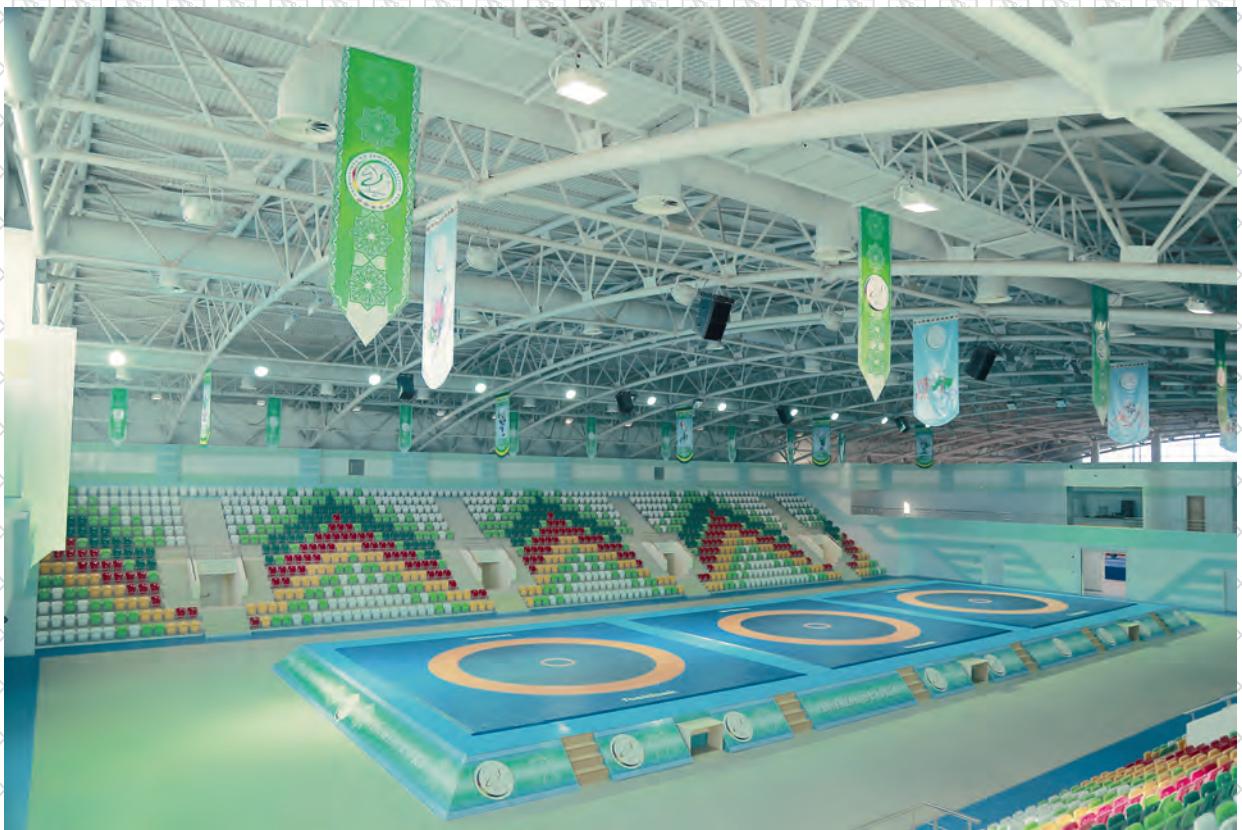

Içeri işler ulgamyna degişli toplumyň işine uly badalga bermek bilen, sportuň tekniki görnüşlerini ösdürmek babatdaky ilkinji ädim ädildi diýilse dogry bolar. Munuň-da sebäbi, ýurdumyzyň içeri işler edaralarynyň gullukçylary şu ugurda görelde bolmalydyrlar. Bu olaryň hünär başarnygynyň esasynda subut edilen hökmany endiklerine öwrülmelidir. Men awtosportuň aýratynlyklary hakynda şol günki dabarada aýdan pikirlerimde bu ugurdan şahsy tejribäme hem esaslanandygymy bellemekçi bolýaryn. Awto we motosport adama tutanýerlilikini artdyrmak üçin ajaýyp mümkünçilik berýär. Üstüne düşyän agramlaryň bedene dogry täsir etmegini gazanyp, bedeni uýgunlaşdyrmaga ýardam berip, sportuň bu görnüşleri saglygyň umumy ýagdaýyna oňyn täsir edýär. Birnäçe görnüşleri özünde jemleyän awto we motosport dürli ýasdaky adamlary özüne çekýär hem-de olara oňat beden gurluşyny saklamaga kömek edýär.

Kwadrasikle hem-de skutere erk etmegiň ynsana bogunlaryň, biloňurganyň berkemeginde, hereketleriň sazlaşygynyň gowulanmagynda, umuman, adamyň özünü oňyn duýmagynda möhüm ähmiyeti bardyr. Kwadrasikl we skuter sporty bilen meşgullanmak işjeň dynç alyşda örän ähmiyetlidir. Hususan-da, ulagyň bu görnüşiniň çylşyrymly ýerlerden geçmäge ukyplylygy, ýeňil dolandyrylyşy islendik ýollarda, islendik howada ulanmak mümkünçiligini, şeýle hem motosportuň köp ugurlylygyny, aýratyn-da, onuň syýahatçylyk ulgamynда ulanmagyň derejesiniň artyk-

Köpugurly sport toplumy

Sport – asudalygyň goragçylarynyň hemrasy

maçlygyny aşgär edýär. Şulardan görnüşi ýaly, ýurdumyzyň harby we hukuk goraýy ulgamlarynyň gullukçylary üçin bu iň möhüm hünär endiklerini terbiýelemegiň ygytybarly bir mekdebidir. Sportuň şu görnüşi boýunça tejribe toplamakda Bütindünýä Saglyk güne bagыşlanyylan «Sagdynlyk we bagtyýarlyk» atly köpçülikleýin bedenterbiýe-sport we sagdyn durmuş-medeni çäreleriniň hatarynda Türkmenistanyň İçeri işler ministrliginiň çäginde welosport, awtosport we sportuň beýleki görnüşleri boýunça gyzykly bäsleşikleriň, Motosport biraýlygynyň ýaýbaňlanmagy uly ähmiýete eyédir.

İçeri işler edaralarynyň agzybir, zähmetsöyer işgärleri dünýewi, demokratik, hukuk döwletimiziň syýasy, ykdyssey, durmuş özgertmelerini amala aşyrýan raýatlarymyzyň asuda, abadan, parahat durmuşynyň, jemgyýetçilik tertip-düzunginiň, kanunlarymyzyň gyşarnyksyz berjaý edilmeginiň goragy bu ulgamyň hünärmenleriniň eziz Watanymyzyň öňündäki perzentlik parzydyr. Biziň 2017-nji ýyly «Sagdynlygyň we ruhubelentligiň ýyly» diýip yqlan etmegimiziň aýratyn manysy bar. Sebäbi bu ýyl Aşgabat şäherinde geçiriljek Ýapyk binalarda we söweş sungaty boýunça V Aziýa oýunlarynyň ýylydyr. Aziada – 2017 ýurdumyzyň raýatlarynyň sagdyn durmuş ýörelgelerine, bedenterbiýä we sporta bolan garaýylaryny özgertmelidir. Bu şygaryň astynda müňlerçe sagdyn ýaş nesillerimiz kema-la gelmelidir.

Dabaraly harby ýoris

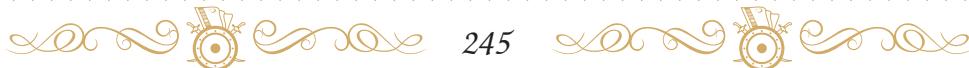

Men 2017-nji ýylyň 2-nji iýunynda Türkmenistanyň Ykdysady jenaýatlara garşy göreşmek baradaky döwlet gullugyny döretmek hakyndaky Permana gol çekdim. «Korrupsiýa garşy hereket etmek hakynda» Türkmenistanyň Kanunyna laýyklykda, korrupsiýa bilen bagly hukuk bozulmalaryny ýüze çykarmak, duýdurmak, olaryň öňünü almak, üstüni açmak we derňemek boýunça işi has-da kämilleşdirmek maksady bilen döredilen bu döwlet gullugynyň işine hem rowaçlyk arzuw edýärin.

Indi çärýek asyrlyk menzil aşan eziz Watanymyzyň ähli ulgamlary, şol sanda ykdysady pudaklary hem özbaşdaklyk yoluńa düşdi.

Goý, asudalyk, abadanlyk ýaşasyn!

Mähriban Watanymyzyň her asuda sáherinde seniň yhlasyň bardyr, merdana gerçek!

Ahalteke bedewi – bayramlaryň bezegi

YNSANLYK DOWAMATYNYŇ EBEDILIGI

Eziz Watanymyz togap edilýän egsilmez baýlyklaryň mekanydyr. Şol baýlyklara sarpa goýmak adamzadyň bahasyz uly baýlygyna sarpa goýmakdyr.

Asudalygyň goragçysy! Sen gaýraty bilen ömrüni bezän merdanalaryň neslişiň. Watanymyzyň mukaddes Garaşsyzlygyny goramak seniň gursagyňa borç bolup guýlan iň arzyly kesbiňdir.

Eziz Diýarymyzyň asuda durmuşy seniň bilimiň, yhlasyň, gaýratyň, merdana pederlere goýýan sarpaň bilen gazanylýandy.

Merdana goragçy!

Iň mertebeli mukaddeslige deňelen eziz Watanymyzda parahatçylygy, agzybirligi, batyrlygy, zähmeti, halal ýasaýşy wasp edip ýaňlanýan ganatly aýdymlar seniň kesbiňe söýgiňden dörän aýdymlardyr.

Göroglynyň watançylyk namalary seniň köňül namalaryňdyr. Çünkü adalatly, asuda durmuşy söýmegini biz ady rowaýata öwrülen gadymy pederleriň nusgalyk ömri bilen geljege ýetirýäris.

Bu toprakda Gorkut ata, Görogly beg, Nejmeddin Kubra, Alp Arslan, Soltan Sanjar, Baýram han ýaly merdanalaryň nepesinden janlanan jadyly daragtalar saýa bolýar.

Seniň oňa wepaly bolup, adalaty, asudalygy goramagyň hökmandyr.

Merdana asudalygy goraýy!

Ata-babalarymyzyň başlarynyň täjine deňän gymmatlyklarynyň biri ynsapdyr. Ynsap bize tebigatyň özüniň beren üşükleriniň toplumydyr. Ol öwrenilýän zat däl-de, zandy tebigatymza siňdirilen gymmatlykdyr. Ynsabyň bar ýerinde adamkärçiliğiň bardygyna ynanan ata-babalarymyz bu düşünjä jemgyyetiň derejesini aýan edýän ölçeg hökmünde garapdyrlar.

Asudalygy goraýy gerçek! Sen bu garaýsyň gözbaşynda ýaradylyşyň nähili uly manysynyň ýatandygyna gowy düşünýänsiň. Jemgyyetimiziň mundan buýana hem asuda ýaşaýsyny gorap saklamakda saňa egsilmez güýç-gaýratlylyk ýaran bolsun!

Saňa ärleriň gaýraty, mertligiň görellesi nusga bolsun.

Bu mähriban Diýarda adamyň bagtyýar ýaşaýsy hakindaky arzuwlar hasyl bolýar.

Seniň wezipäň agzybirligi, howpsuzlygy, döwletliliği goramakdyr.

Ilhalar adamlaryň ömür ýoluny öwrenip, öňünde özüň üçin täze geljegi aç!

Oka, öwren, bil, merdanalaryň ömür ýoly saňa her pursatda güýç bersin! Çünkü okamak, öwrenmek, yzygiderli kämilleşmek saňa ýaraşýar. Bu seniň mertebeliliğidir.

Türkmen Tugy belentde pasyrdayár

Mukaddes Tugumyza baky tagzym

Dünýäniň täze ylym-bilimlerinden habarly bolmak üçin, okamagy hemişelik endigiňe öwürmegiň wajypdyr.

Il ykbaly – seniň ykbalyň. Magtymguly akyldaryň «Her iş gelse, il biläni» diýen setirleri seniň üçin başarıjaňlygyň, ugurtapyjylygyň, töwekgelligiň ündeýän dana kelamydyr. Çünkü sen ata-babalaryň gerçeklik edebine, merdanalyk sargylaryna wepaly bolup, öz-özüňi yzygiderli kämilleşdirmelisiň.

Seniň halal zähmetiň netijesinde eziz Diýarymyzyň her gününde asudalyk baýramy dabaranýar. Asudalyk geljekdir, asudalyk agzybirlikdir, asudalyk ynamdyr. Çünkü her günüň asudalygynyň özi eziz Diýarymyzyň gözelliginiň dowamlylygyny äşgär edýän ajaýyp baýramdyr.

Goý, durmuş asuda bolup, jebislik ýaşasyn.

Eziz Watanymyza söýgiňiz ertirki nesillere, güzel durmuşa söýgiňizdir.

Gadyrdan asudalygy goraýy! Men saňa hemise Watanyň diýen beýikligiň gudratyny duýup, erkana, parahat durmuşda ýaşamagy arzuw edýarin.

Dünýäde abadanlyk bolsun!

Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistanymyz ýaşa-syn!

MAZMUNY

Durmuşyňz asuda bolsun!	9
Iň gymmatly miras	27
«Her iş gelse, il biläni»	115
Ynsanlyk dowamatynyň ebediligi.	247

GURBANGULY BERDIMUHAMEDOW

MERT ÝIGITLER GAÝRAT
ÜÇIN DOGULÝAR

Jogapkär redaktor W. M. Hramow

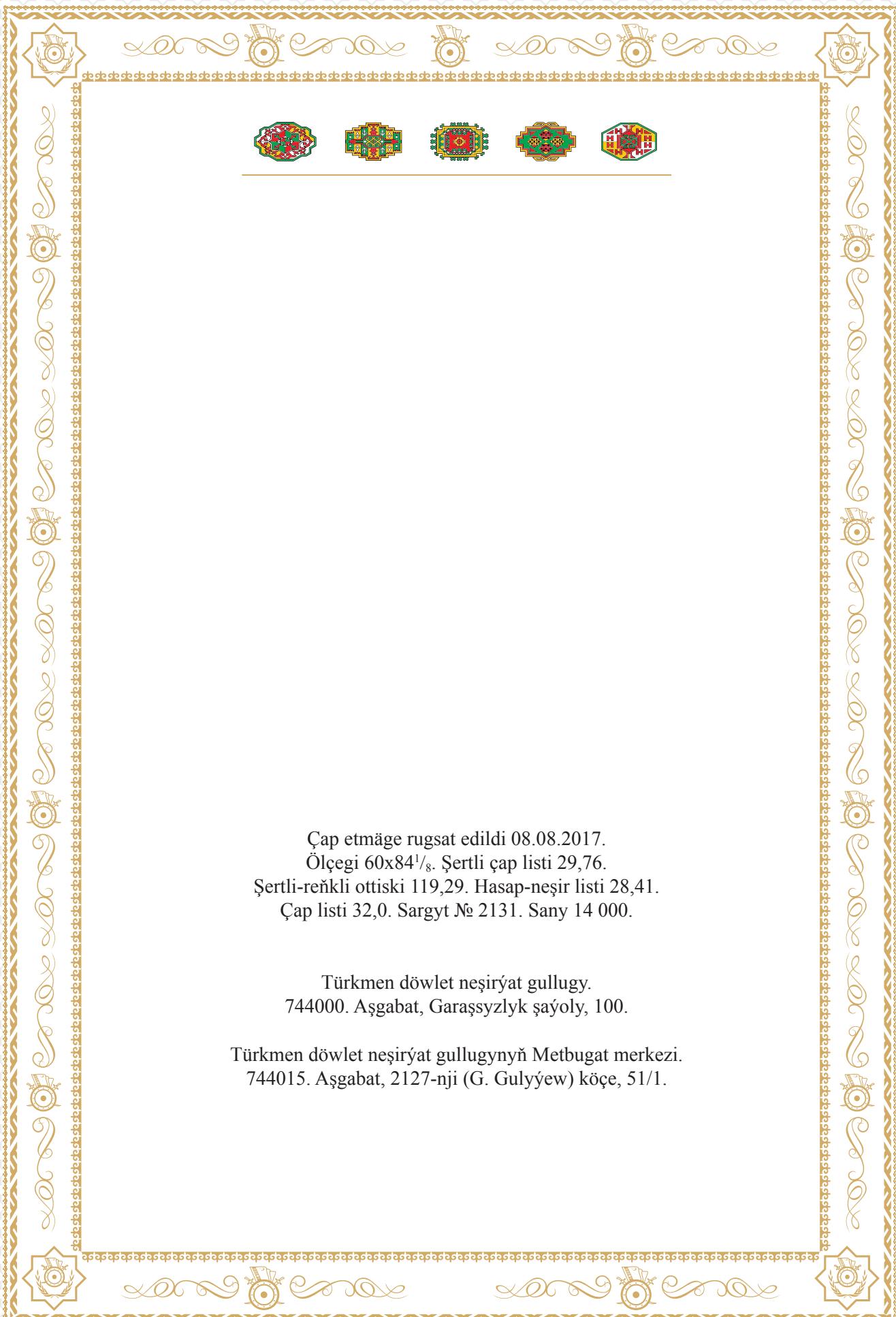
Redaktorlar

*N. Aşyrmämmédow,
B. Annabayéwa,
Ş. Myratgulyýewa
O. Çerkezowa
O. Nurýagdyýewa
I. Zasarinnáya,
M. Sapargeldiýew*

Surat redaktory

Teh. redaktor

Kompýuter bezegi

Çap etmäge rugsat edildi 08.08.2017.
Ölçegi 60x84¹/₈. Şertli çap listi 29,76.
Şertli-reňkli ottiski 119,29. Hasap-neşir listi 28,41.
Çap listi 32,0. Sargyt № 2131. Sany 14 000.

Türkmen döwlet neşiryat gullugy.
744000. Aşgabat, Garaşszlyk şayoly, 100.

Türkmen döwlet neşiryat gullugynyň Metbugat merkezi.
744015. Aşgabat, 2127-nji (G. Gulyýew) köçe, 51/1.

